

Menskracht voor meerwaarde

Interviews met Vincent Van Peteghem,
Bram Wauters en Luk Dewulf

Josefine Vanhille over de sociale
kansen van de klimaattransitie

De stem voor '24:
Fons Van Dyck

Van een kerk een bibliotheek maken? Ja, maar wat met de veiligheid?

Regelmatig krijgen historische gebouwen die in onbruik zijn geraakt, zoals kerken, kazernes of scholen, een nieuw leven en op die manier een nieuwe bestemming. Bij die nieuwe bestemming (als bibliotheek, museum, hotel...) is een volledig nieuwe aanpak nodig qua veiligheid voor uitbaters en bezoekers.

Welke zijn de stappen die moeten worden gevolgd?

Geert Van Aken, Key Account Manager Ethias Services legt uit: Er zijn een aantal stappen die je moet ondernemen, zoals het nakijken van de stedenbouwkundige bestemming en het brandweerverslag.

Hoe kan een verzekeraar als Ethias helpen bij die verschillende stappen?

G. Van Aken: Naast haar verzekeringsactiviteiten heeft Ethias, via haar dochteronderneming Ethias Services nv, expertise ontwikkeld in het beheer van brandrisico's. Zo bieden we een gamma van audits en opleidingen op dit gebied aan.

Hebt u voorbeelden van ondersteuning die Ethias Services biedt vóór de eigenlijke transformatie van een gebouw?

G. Van Aken: Bij de behandeling van de omgevingsvergunning moet een exemplaar van de plannen voor advies worden verstuurd naar de bevoegde brandweerdienst. Ethias Services kan helpen bij het ontwerp van het project door na te gaan of het voldoet aan de toepasselijke brandvoorschriften. Onze deskundigen stellen dan 'een brandnota' op waarin de brandpreventiemaatregelen worden opgesomd die voor het project gepland staan. Deze nota zal bij de aanvraag voor een bouwvergunning worden gevoegd. Dit vergemakkelijkt het onderzoek van het project door de preventiemedewerker van de brandweerzone en vormt een meerwaarde bij de indiening van de vergunning.

Geert VAN AKEN, Key Account Manager
Prins-Bisschopssingel 73 - 3500 HASSELT
0475 97 64 68 - 011 28 21 00
geert.vanaken@ethias.be
ethiasservices@ethias.be

Ontdek onze dienstencatalogus op solutions.ethias.be

Ethias Services kan ook helpen bij de controle van het bestek voordat het naar de verschillende aannemers of vaklui worden gestuurd (is het bestek conform de brandvoorschriften van de vergunning?...).

En welke ondersteuning kunt u bieden tijdens de transformatie?

G. Van Aken: We brengen een bezoek tijdens de werken en bij de oplevering der werken, alvorens inspectie door de brandweerzone. Vaak kunnen we bij een tussentijds bezoek details zien die aan het einde van het project (wanneer alles is afgewerkt) niet meer zichtbaar zullen zijn.

Waar ligt de meerwaarde om een beroep te doen op jullie deskundigen?

G. Van Aken: Vaak heeft de eigenaar niet de middelen in huis om deze taken uit te voeren. Ethias Services biedt dan een antwoord op maat voor de specifieke behoeften van projecteigenaars op het gebied van brandpreventie. Ons streefdoel? Beantwoorden aan hun behoeften en noden.

Onze deskundigen houden zich dus bezig met de brandrisicoanalyse in de brede zin. Ze kunnen ook noodplannen of evacuatieplannen opstellen (in geval van een gaslek, grote menigte, enz.). Ze houden zich ook bezig met preventie. Hun job is echt risicomangement.

STEFAN DEWICKERE

STEFAN DEWICKERE

STEFAN DEWICKERE

- 5 **Opinie**
- 6 **Kort**
- 12 **Estafette Björn Prasse**
- 14 **Interview met professor Bram Wauters: 'De opkomst bij lokale verkiezingen zal geleidelijk afkalven'**
Bram Wauters verwacht voor 2024 nog niet meteen een sterke terugval in het aantal mensen dat komt opdagen voor de lokale verkiezingen. Het effect van de afgeschafte opkomstplicht zal nog een hele tijd doorwerken. Toch mogen lokale besturen en partijen nu niet zomaar rustig achterover leunen.
- 19 **Next-level beleving op Expeditie K**
- 20 **De Stem voor '24: Fons Van Dyck**
- 22 **Werken bij lokale besturen: een job met meerwaarde**
- 26 **Ieder talent telt in de social profit**
- 28 **Menskracht grootste knelpunt bij klimaatbeleid**
- 32 **Interview met minister van Financiën Vincent Van Peteghem: De federaal-lokale connectie**
In De Pinte, op het lokale niveau, krijgt minister Vincent Van Peteghem de nodige energie en verse zuurstof om aan het beleid te werken, federaal wil hij zijn stempel graag drukken om het lokale beleid te versterken. 'De gemeente moet minder afhankelijk worden van de aanvullende personenbelasting.'
- 38 **De toekomst Josefine Vanhille: De sociale kansen van de klimaattransitie**
'Je kunt geen samenlevingsbrede klimaattransitie nastreven en tegelijk mensen in armoede achterlaten op het perron van de klimaattransitietrein,' zegt onderzoeker Josefine Vanhille. Hoe kunnen we in de toekomst sociaal en ecologisch beleid met elkaar verzoenen?
- 42 **Nieuwe infrastructuur _ De Witte brengt het verleden van Zichem tot leven**
- 46 **Midwest geeft vorm aan sportregio**
- 48 **Naar 100 kg restafval tegen 2030**
- 50 **SDG's: gemeenten boeken vooruitgang**
- 52 **Begeleidend medewerker gezinszorg: duizendpoot met veel verantwoordelijkheden**
- 54 **Interview met Luk Dewulf: Talenten opsporen ontsluit menselijk potentieel**
- 58 **In contact met Dirk Broux**
- 60 **Agenda**
- 61 **Op zoek naar nieuwe collega's?**
- 62 **Grenzeloos lokaal**
- 63 **Burgemeester Triljoen**

Op de cover: Arbeiders plaatsen een bank op het Marktplein van Kuurne, dat heringericht wordt met groenzones en waterelementen - één van de adaptieve acties die kaderen in het klimaatbeleid van de gemeente. Fotografie Bart Lasuy

COLOFON

KERNREDACTIE Marlies van Bouwel, Bart Van Moerkerke, Marleen Capelle HOOFDREDACTEUR Pieter Plas VORM Ties Bekaert DRUK Graphius VERANTWOORDELIJK UITGEVER Kris Snijkers, directeur Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw, Bischoffsheimlaan 1-8, 1000 Brussel

ADVERTENTIES Peter De Vester, peter@moizo.be, T 03-326 18 92
VACATURES Monika Van den Brande, vacatures@vvsbg.be, T 02-211 55 43

ABONNEMENT 2023 voor alle informatie over de verschillende abonnementenformules www.vvsbg.be/lokaal-abonnement

Undertekende artikels verbinden alleen de auteurs. Reacties zijn welkom. De redactie zal deze naar eigen inzicht al dan niet opnemen, inkorten of er melding van maken. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Praat mee over Lokaal met #VVSglokaal

Deel al waarop u fier bent op #lokaalDNA

Volg ons op

vvsbg

Proximus Enterprise wordt Proximus NXT

Het is officieel. Proximus versterkt zijn positie op de professionele Benelux-markt. Proximus NXT is dé nieuwe naam in het B2B-landschap, maar staat vooral synoniem voor een strategie die de nadruk legt op IT-expertise die verder gaat dan het Telecom-DNA.

De nieuwe naam belichaamt de expertise in 'next-generation' technologieën en weerspiegelt het nieuwe tijdperk van ecosystemen die samen met klanten en partners worden opgebouwd. Anne-Sophie Lotgering, Enterprise Market Lead bij Proximus NXT, licht toe.

Vandaag onthult u de herpositionering van Proximus Enterprise. Waarom deze nieuwe identiteit en waarom nu?

Anne-Sophie: "Een ambitie zonder actieplan blijft een droom. Alle bedrijven in de huidige economische context zijn zich daarvan bewust. Daarom omringen ze zich met de beste partners om hun doelstellingen te bereiken. Dit is een eerste vaststelling die de herpositionering van Proximus Enterprise stimuleert. Organisaties begeleiden bij snelle technologische veranderingen is de bestaansreden van Proximus NXT."

"Dit brengt ons onmiddellijk bij een tweede reden voor deze hernieuwde positionering: de convergentie van telecom en IT naar technologie. Op het snijvlak van deze twee pijlers zie ik momenteel drie grote trends bij bedrijven en organisaties in de Benelux: maturiteit op het gebied van cybersecurity, data is een prioriteit in hun business en

cloudification is een gespreksonderwerp in elke meeting. Een technologiepartner is dus meer dan ooit aan de orde."

"Laten we het ook wat breder bekijken. Tussen de hyperscalers die een decennium van groei hebben doorgemaakt, de pure IT-spelers die innoveren of zelfs fuseren en de start-ups en technologische unicorns, is onze herpositionering zinvol. Onze nieuwe branding is het antwoord op ons echte dubbele DNA: een ongeëvenaarde connectiviteits- en IT-expertise."

"Proximus NXT symboliseert ook onze wens om samen te werken in een open ecosysteem ten voordele van onze klanten. Het doel is om onze partners te kiezen op basis van hun toegevoegde waarde en hun technologisch aanbod dat het meest geschikt is voor onze klanten."

"Proximus NXT belichaamt de expertise van de volgende generatie en weerspiegelt het tijdperk van ecosystemen die samen met klanten en partners worden opgebouwd."

Anne-Sophie
Lotgering,
Enterprise Market Lead
bij Proximus NXT

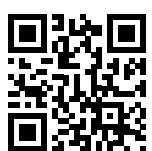
N als 'next-generation'-technologieën en een nieuw tijdperk van samenwerking

X als symbool van nauwe co-creatie met klanten, binnen het ecosysteem

T als 'tailored' zoals in onze packaged of tailormade aanpak die aansluit op de behoeften van Benelux-organisaties

Waarom NXT en hoe moeten we deze nieuwe branding interpreteren?

Anne-Sophie: "NXT, dat zijn drie letters die worden uitgesproken als het woord 'next'. Het is een nieuwe handtekening die ons credo bevestigt: 'Inspired by tech, driven by people'. 'Driven by people' omdat onze expertise en nauwe relaties met onze klanten ons differentiëren. Onze nieuwe positionering is geen bevestiging om het ego van ons merk te stelen. Ze maakt deel uit van een strategie die de continuïteit van onze investeringen in technologische expertise verzekert. Een kenmerk dat erkend wordt door onze klanten en partners."

Proximus NXT staat synoniem voor een nieuw technologisch tijdperk voor bedrijven in de Benelux.

Scan de QR-code en lees meer over de visie van Anne-Sophie Lotgering en Proximus NXT.

proximus NXT

KRIS SNIJKERS
Algemeen directeur
van de VVSG

Lokale verkiezingen als test voor burgerzin

Op 13 juni organiseerde de Commissie Binnenlands Bestuur van het Vlaams Parlement een hoorzitting over de politieke participatie bij de lokale verkiezingen met een reeks middenveldorganisaties en experts, waaronder de VVSG. Op 13 oktober 2024 zullen de lokale verkiezingen immers voor het eerst plaatsvinden zonder opkomstplicht. De commissieleden bogen zich over de vraag hoe we kiezers kunnen motiveren om naar de stembus te gaan.

Het effect van de afschaffing van de opkomstplicht laat zich vandaag nog moeilijk inschatten. Buitenlandse voorbeelden zijn nooit helemaal vergelijkbaar, maar geven ons wel een indicatie van welke kant het kan opgaan. Zo werd in Nederland de opkomstplicht al in de jaren zeventig van de vorige eeuw afgeschaft. Sindsdien is het opkomstpercentage bij de lokale verkiezingen er stelselmatig gezakt van zo'n 70% in de jaren zeventig naar 50% bij de laatste lokale verkiezingen in maart vorig jaar. Er zijn wel grote verschillen tussen de gemeenten onderling. In sommige gemeenten was er een opkomst van maar 39%, terwijl er in andere gemeenten liefst 80% van de kiezers kwam opdagen. De opkomst voor de nationale Tweede Kamerverkiezingen vertoont in Nederland dan weer geen geleidelijke daling, maar blijft schommelen rond de 80%. Voor het lokale niveau zijn het in elk geval cijfers die een heel eind verwijderd liggen van het opkomstpercentage van meer dan 90% dat we in Vlaanderen in de afgelopen veertig jaar kenden bij de lokale verkiezingen.

De redenen voor een lage of verminderde opkomst kunnen zeer divers zijn. In deze editie van Lokaal gaat professor Bram Wauters (UGent) op een aantal aspecten dieper in. Een aantal kenmerken van de kiezers zelf bepalen voor een groot deel of men al dan niet gaat stemmen. Dat leeftijd, inkomen en opleidingsniveau een rol spelen, is geen geheim. Hoe lager de leeftijd, het inkomen of het opleidingsniveau, hoe lager het opkomstpercentage. Anderzijds is ook het karakter van de verkiezingen zelf belangrijk voor de mate waarin kiezers gaan stemmen. In welke mate denkt de kiezer effectief invloed te hebben op de verkiezingsuitslag? Bijzonder boeiend wordt op dat vlak de rol van kartellijsten en de semi-rechtstreekse burgemeestersverkiezing: zal de kiezer daardoor meer of net minder het gevoel krijgen dat een stem ertoe doet?

Kiezers ertoe aanzetten om te gaan stemmen is in 2024 belangrijk. Kiezers die in 2024 al afhaken, zullen immers meer geneigd zijn om dat in de verkiezingen erna ook te doen. Gaan stemmen wordt als het ware 'een goede gewoonte'. Het – overigens merkwaardige – gegeven dat er voor de regionale, federale en Europese verkiezingen wel nog een opkomstplicht geldt, is op dat vlak misschien nog positief. Het betekent immers dat mensen, weliswaar voor andere bestuursniveaus, toch nog de 'gewoonte' aanhou-

Het motto 'elke stem telt' is op lokaal vlak nog altijd ietsje meer waar dan op het regionale, federale of Europese niveau.

den om te gaan stemmen. Uit onderzoek haalt professor Wauters een aantal mogelijkheden aan om burgers er toch toe aan te zetten te gaan stemmen. De stemlokalen op een bereikbare en toegankelijke manier organiseren staat al op het praktische lijstje van to do's. Maar ook een appel doen op de burgerzin en sociale druk is een beproefde tactiek. Daarbij is het wel belangrijk dat burgers niet zozeer uit partijpolitieke hoek worden aangesproken, maar wel door personen uit hun eigen sociale netwerk. Herkenbaarheid is ook hier belangrijk.

In 2024 zal het er voor de lokale verkiezingen dus in eerste instantie om gaan mensen naar de stembus te krijgen. De socio-economische representativiteit van de kiezer is daarbij een belangrijke bezorgdheid. Maar het motto 'elke stem telt' is op lokaal vlak nog altijd ietsje meer waar dan op het regionale, federale of Europese niveau. Denk maar aan het afgelopen referendum over de fusie in Wellen waar welgeteld zes (6) stemmen te weinig werden uitgebracht om tot een telling van de stemmen over te kunnen gaan. —

kort

Kustgemeenten moeten voorzien in een infrastructuur en dienstverlening die hun inwoneraantal, en ook de heffingen aan hun inwoners, ver te boven gaat.

SOPHIE LEGEM - GEMEENTE KONSJDE

Tweedeverblijfstaks is een legitieme belasting

Het hof van beroep in Gent heeft recent het reglement van de tweedeverblijfstaks van Knokke-Heist strijdig bevonden met het beginsel van gelijkheid en non-discriminatie. Het hof laakte het feit dat de gemeente haar inwoners geen aanvullende personenbelasting oplegt, terwijl eigenaars van een tweede verblijf wel een tweedeverblijfstaks verschuldigd zijn. Knokke-Heist is een van de 265 Vlaamse gemeenten die een dergelijke belasting heffen. Voor de kustgemeenten zijn de ontvangsten uit deze belasting niet te onderschatten. Het aantal tweede verblijven in een kustgemeente is dan ook vele malen groter dan in een gemeente in het binnenland. Samen met de grote toestroom van toeristen in bepaalde periodes maakt dit dat kustgemeenten moeten voorzien in gemeentelijke infrastructuur en dienstverlening die hun inwoneraantal, en ook de heffingen aan hun inwo-

ners, ver te boven gaat. Een tweedeverblijfstaks aan de kust lijkt daardoor dus een evidentie.

Gemeenten zien nog andere – beleidsmatig legitieme – redenen om een dergelijke belasting te heffen. Wijken die voornamelijk bestaan uit tweede verblijven zijn in bepaalde perioden zo goed als dood. Een tweedeverblijfstaks moet dan de residentiële bewoning en de sociale cohesie beschermen. Anderen beschouwen een tweede verblijf dan weer als weelde en belasten het goed navenant. De tweedeverblijfstaks ligt in de lijn van de door de Grondwetgever gegarandeerde fiscale autonomie, die voor de VVSG een belangrijk uitgangspunt is en blijft. Op die manier hebben gemeenten instrumenten in handen om inkomsten te verwerven die maximaal aansluiten bij het eigen uitgavenpatroon, de plaatselijke omstan-

digheden, politieke keuzes enzovoort. De VVSG betreurt dan ook de manier waarop burgers door consumentenorganisaties ertoe worden aangezet om deze reglementen bij burgerlijke rechtbanken aan te vechten.

In het verleden zijn er door burgerlijke rechtbanken al verschillende wisselende gerechtelijke uitspraken geweest over de tweedeverblijfstaks, zowel in het voordeel van gemeenten als in dat van belastingplichtigen. Belangrijk is nog op te merken dat uitspraken in het nadeel van de gemeente, zoals nu door het hof van beroep in het geval van Knokke-Heist, enkel een mogelijke impact hebben op de burger in kwestie, en geenszins een vernietiging van het betrokken reglement betekenen. **Assia Van Brandt**

oproepen

Tot 12 juli _ Plan Samenleven

Deze projectoproep wil ondersteuning bieden aan gemeenten en steden in het bevorderen van het samenleven in diversiteit. Op deze manier kunnen steden en gemeenten hun lokale regiefunctie versterken door het uitrollen van acties om van samenleven in diversiteit een succes te maken. In 2023 verdeelt Vlaanderen in drie rondes een budget van 16 miljoen euro.

Financiële ondersteuning | [Vlaanderen.be](https://vlaanderen.be)

Tot 9 augustus _ Versnelde afbouw asbest in de zorg

De OVAM zet, samen met negen koepelorganisaties uit de zorg, waaronder de VVSG, de schouders onder de versnelde afbouw van asbest in de zorg. Wil je jouw zorgvoorziening nu al asbestveilig maken? Meld je dan aan bij de OVAM, en je kunt rekenen op de actualisatie of verfijning van de asbestinventaris, als dit nodig is, tot 50% ondersteuning voor asbestverwijdering in voorzieningen voor kinderen en jongvolwassenen en tot 35% in andere zorgvoorzieningen.

Ondersteuning voor zorgvoorzieningen | vlaanderen.be

Tot 31 augustus _ Kandidaturen voor de ZiA-award

ZiA ofte Zorg in Actie is een initiatief waarmee de VVSG inspirerende, lokale (gezondheids)projecten in de thuis- en ouderenzorg in de kijker zet. We zoeken een opvolger voor onze allereerste ZiA winnaar, Zorgzaam Gullegem. Een inspirerende werkwijze, een vernieuwend zorgidee of een geslaagd project, alles kan. Uit de inzendingen selecteert een onafhankelijke expertengroep drie genomineerden. Daaruit kiezen alle aanwezigen op de inspiratiedag Zorg dan mee de winnaar.

vvsg.be/zia-2023

Bestrijding Aziatische hoornaar vraagt plan van aanpak en budget

De steden en gemeenten en hun hulpverleningszones zijn erg bezorgd over de opmars van de Aziatische hoornaar in ons land. Daarom vragen ze aan de Vlaamse overheid een duidelijk plan van aanpak en de nodige ondersteuning. Niet iedere hulpverleningszone heeft nu immers de capaciteit en knowhow om nesten te verdelgen. Bovendien vrezen de lokale besturen voor de kosten op te draaien.

Eerder dit jaar besliste het Vlaamse Agentschap Natuur en Bos dat het terugdringen van het aantal nesten niet meer mogelijk is. Het zou enkel nog ingrijpen bij de gevaarlijke nesten in natuurgebied. Hierdoor zal de brandweer moeten instaan voor de verdelging op openbaar terrein en op privaat terrein. Gezien de exponentiële stijging van het aantal nesten en gezien het feit dat Agentschap Natuur en Bos zelf zijn verdelging drastisch terugschroeft, zal al het extra werk bij de

brandweer terechtkomen. Maar de middelen daarvoor zijn niet mee gestegen. Op dit moment heeft de brandweer noch de middelen, noch de manschappen, noch de tijd om deze taak uit te voeren. Het is bovendien geen kerntaak van de brandweer, waardoor de hulpvrager in principe moet betalen voor de dienstverlening. Sommige gemeenten nemen de kosten voor het verdelgen van nesten zelf ten laste, andere niet. Met een stijgend aantal nesten kan die kostprijs

flink oplopen, vreest de VVSG. Dat leidt er dan toe dat enkel nesten die een acuut gevaar zijn voor de bevolking, nog verwijderd zullen worden. Lokale besturen willen deze exoot wel op de juiste manier bestrijden, zonder dat dit afhangt van de financiële mogelijkheden van burger of gemeente. Daarom vragen de VVSG en het Netwerk Brandweer aan de Vlaamse overheid om nu met een plan van aanpak en een budget te komen. _ Thais De Vuyst en Lieselot Van Mol

Aanbevelingen voor het werken met uitzendkrachten

De VVSG raadt het langdurig inzetten van uitzendkrachten in zorgvoorzieningen om kwaliteits- en financiële redenen af. Voor kortdurende inschakeling van tijdelijke medewerkers, bijvoorbeeld tijdens de vakantie, hebben we een nota met aanbevelingen geschreven.

Er bestaan verschillende vormen van samenwerking met externe medewerkers: uitzendarbeid, projectsourcing of projectstaffing, en samenwerking met zelfstandigen (rechtstreeks of via een bureau). Het is heel belangrijk vóór de ingang van het contract duidelijk te weten over welke vorm het gaat. De vorm heeft im-

mers gevolgen voor de juridische relatie tussen de partijen, en dus ook voor de erkenning en financiering van de prestaties. We geloven sterk dat heldere onderlinge afspraken en verduidelijking van de verwachtingen (helder contract, duidelijke prijs, facturatie, regels bij afwijking...) onaangename verrassingen voorkomen en een goede samenwerking tussen de externe medewerker, het intermediaire kantoor en de eigen zorgvoorziening in de hand werken. _ Mike Deschamps

Het volledige document met aanbevelingen staat op vvsq.be/aanbevelingen-interims.

Tot 15 september _

Vereenvoudiging bovenlokale samenwerking

Lokale besturen die hun (sub)regio's eenvoudiger en transparanter willen maken, kunnen ondersteuning krijgen voor procesbegeleiding door een extern bureau ter waarde van 20.000 euro. Het bureau zal maximaal vier vereenvoudigingstrajecten begeleiden in de periode van 1 september 2023 tot en met 31 december 2024.

Oproep vereenvoudiging bovenlokale samenwerking | [Vlaanderen.be](https://vlaanderen.be)

Tot 28 september _

Kennis gezondheidsdata verbeteren

De Koning Boudewijnstichting lanceert een projectoproep om initiatieven te ondersteunen die de kennis van gezondheidsdata willen verbeteren en het kritisch gebruik en beheer ervan willen stimuleren. Gezondheids- en welzijnsorganisaties, maar ook lokale besturen, kunnen deelnemen met begeleidingsprogramma's, opleidingen, informatietools en bewustmakingscampagnes.

Meer grip krijgen op je gezondheidsdata | [Koning Boudewijnstichting \(kbs-frb.be\)](https://kbs-frb.be)

Tot 5 oktober _

Tweede oproep European Urban Initiative

EUI stelt een budget van 120 miljoen euro ter beschikking om steden te ondersteunen op drie thematische gebieden: 'Groenere steden', 'Duurzaam toerisme' en 'Talent benutten in krimpende steden'. Elk project kan tot maximaal 5 miljoen euro EFRO-cofinanciering ontvangen en de uitvoering van het project moet plaatsvinden binnen een periode van maximaal 3,5 jaar.

Second Call for Proposals EUI - Innovative Actions | [EUI \(urban-initiative.eu\)](https://eui-initiative.eu)

Inburgeringstraject vanaf 1 september betalend

Op 1 maart 2022 wijzigde de Vlaamse Regering het inburgeringsdecreet. Daardoor breidde het inburgeringstraject ondertussen uit met twee onderdelen, naast de bestaande onderdelen maatschappelijke oriëntatie en Nederlands leren: het traject naar werk en het participatie- en netwerktraject. In dezelfde wijziging van het inburgeringsdecreet besliste de Vlaamse regering ook het inburgeringstraject betalend te maken om zo de inburgeraar mee te responsabiliseren. Die regeling gaat in Vlaanderen in op 1 september.

De VVSG herhaalt haar standpunt over de wijzigingen van dit decreet en vraagt aan de Vlaamse overheid om de gevolgen van het betalend maken goed te monitoren. De lokale besturen verwachten een weerslag op hun werking en hun middelen.

LAYLAERTS

Wat verandert er?

Wie vanaf 1 september 2023 een inburgeringscontract ondertekent in Vlaanderen, betaalt voor de cursus en de test van de onderdelen maatschappelijke oriëntatie (MO) en Nederlands als tweede taal (NT2). Wie niet verplicht is het inburgeringstraject te volgen, heeft mogelijk recht op een vrijstelling van betaling. Er zijn acht vrijstellingscategorieën voor rechthebbende klanten. Zij moeten dan zelf aantonen dat ze aan een van die categorieën voldoen. Medewerkers van het Agentschap moeten hun bewijs kunnen controleren. Het moment van controle is belangrijk: op het moment van inschrijving voor een cursus of test.

De lessen maatschappelijke oriëntatie

(MO) en de lessen NT2 kosten elk maximaal 180 euro, inclusief test. Voor de begeleiding van de Agentschappen Integratie en Inburgering, het traject naar werk, en het participatietraject betaalt de inburgeraar niet.

Wie niet slaagt voor de test MO en hem opnieuw doet, betaalt opnieuw. Dat geldt ook voor NT2, maar daar heeft de inburgeraar de mogelijkheid alleen die delen van de test opnieuw te doen waarvoor hij niet geslaagd is, en dus ook alleen daarvoor te betalen.

In Brussel blijft het inburgeringstraject gratis. – Sabine Van Cauwenberge

Meer info vind je op de website van het Agentschap integratie & inburgering.

Help! Wij willen een autovrije zondag!

Vorig jaar organiseerden meer dan veertig gemeenten een Autovrije Zondag. Elk op hun eigen manier schoven ze auto's een dag aan de kant om plaats te maken voor levendige straten met prettige activiteiten. En dat mogen er in 2023 nog veel meer worden.

De meeste gemeenten organiseren hun Autovrije Zondag tijdens de Week van de Mobiliteit. Dat is dit jaar dan op zondag 17 september. Maar het mag ook op elke andere zondag van het jaar. Misschien heb jij ook wel plannen in die richting, maar weet je niet goed hoe je eraan moet beginnen. Of misschien zoek je nog extra ondersteuning, zowel voor als achter de schermen. Dan heeft Mobiel 21 enkele nieuwigheden om je op weg te zetten: herbekijk het webinar Autovrije Zondag van 30 maart 2023, met bijdragen van de stad Turnhout, Mobiel 21 en eventbureau Indiandribble; download het gratis e-book met tips en inspiratie voor lokale besturen; download de nieuwe huisstijl (onder aan de pagina bij links & downloads) voor een herkenbare, vrolijke communicatie in je gemeente; verken het nieuwe aanbod voor strategische en praktische ondersteuning, in samenwerking met eventpartner Indiandribble.

Inspiratie en advies in overvloed dus om bewoners en bezoekers dat deugddoende dagje autorust te bezorgen. Heb je toch nog vragen of twijfels over de beste manier van werken in jouw gemeente? Stuur dan gewoon een e-mail naar autovrijezondag@mobiel21.be, en voor je het weet, staat ook jouw gemeente straks in de erelijst met Autovrije Zondagen. – Erwin Debruyne

Mobiel 21 | Autovrije Zondag

Stimuleer een dynamische leercultuur in je bestuur

Wil je graag de leercultuur binnen je bestuur aanwakkeren? Ben je op zoek naar nieuwe en flexibele (online) leermethoden? Telt jouw gemeente of OCMW minder dan 250 werknemers? Schrijf je dan nu in voor het project Online leren van Diverscity.

Het project biedt gedurende één jaar onbeperkte toegang tot het complete aanbod van GoodHabit. We werken met vijftien licenties per gemeente of OCMW met een maximum van 36 besturen. Gedurende het project sluit je aan bij de tweemaandelijke coaching-terugkoppelmomenten (digitaal) in de vorm van een lerend netwerk, waar we het gebruik van GoodHabit en leerbeleid in het algemeen samen exploreren. Daarnaast kun je als bestuur aansluiten bij de maandelijkse webinars voor KMO's. _ Martijn Meekers

Alle informatie staat op de website van Diverscity

Registreer je duurzame praktijk en schitter op de SDG Summit

Vlaamse lokale besturen zijn voortrekkers in de lokale vertaling van de SDG's. Registreer je goede praktijk over armoedebestrijding, klimaatactie, internationale samenwerking, burgerparticipatie enzovoort, op het platform van UCLG, de wereldkoepel van steden en gemeenten. Zo komt jouw gemeente aan bod op de SDG Summit van de Verenigde Naties in september. _ Hanne Albers

UCLG - LOCALIZING POLICIES (global-taskforce.org)

Inspiratienota lokaal vrijetijdsbeleid

Extra ruimte voor urban sports, een vrijetijdsraad die nieuwe wegen inslaat of de zoektocht naar zaalpersoneel voor de gemeentelijke sportinfrastructuur: herkenbare kwesties voor heel wat jeugdconsulenten, sportfunctionarissen of cultuur- en erfgoedmedewerkers. In nogal wat lokale besturen start binnenkort een interne evaluatie van de voorbije jaren. Ook krijgen nieuwe ideeën vorm en werken medewerkers aan een visietekst of ambtelijke nota voor de bestuursploeg die na de gemeenteraadsverkiezingen start.

Om aan dat proces bij te dragen schreef de VVSG samen met een aantal partners uit de vrijetijdsector de Inspiratienota voor een lokaal vrijetijdsbeleid die negen thema's zoals toegankelijkheid van het aanbod of infrastructuur uitdiept. Elk thema krijgt een inleiding en situatieschets, daarop volgen enkele ideeën om de handen uit te mouwen te steken en ten slotte bevat elk item een reeks verdiepende suggesties. _ Lieselot Decalf

vvsg.be/inspiratienota-vrijetijdsbeleid

Voor elke oplossing een nieuw probleem

Bureaucratie saai? Na een carrière van 42 jaar als ambtenaar bij de stad Antwerpen geeft Brenda Casteleyn met dit boek een ludieke en toegankelijke blik achter de schermen. Aan de hand van anekdotes en persoonlijke ervaringen vertelt ze hoe ambtenaren strijd leveren tegen chefs, politici, collega's, de burger, de pers en niet het minst tegen zichzelf en de regels waarin ze gevangen zitten. Willen ze dat strijdgewoel overleven én ook de burger helpen, dan hebben ze een goede dosis creativiteit nodig. Brenda Casteleyn richt zich tot collega-ambtenaren maar ook tot de omstanders: hoe is het voor je lief, zoon, zus die als ambtenaar de broek slijt? En natuurlijk haalt ook de burger uit dit boek nuttige inside informatie om beslagen ten ijs te komen bij een volgende confrontatie aan de balie.

- B. Casteleyn
- Voor elke oplossing een nieuw probleem: hoe ambtenaren (zichzelf) overleven
- BookSpot.be, 19,95 euro

Nog geen vereffening Gemeentelijke Holding in zicht

De vereffening van de Gemeentelijke Holding blijft maar aanslepen. Een procedure voor het Hof van Cassatie en onduidelijkheid over een vordering op de federale overheid verhinderen dat de Holding definitief wordt ontbonden.

Ooit was de Gemeentelijke Holding het vehikel dat de gemeentelijke participatie in Dexia (de voorganger van Belfius) beheerde. De financiële crisis van de jaren 2008-2009 deden de bank kantelen, en ondanks een kapitaalverhoging moest de Gemeentelijke Holding uiteindelijk ook in vereffening gaan. Dat gebeurde al eind 2011, maar nog steeds is die vereffening niet afgerond. De vereffenaars konden intussen wel alle financiële activa te gelde maken. Op de actiefzijde van de balans staan nu alleen nog een vordering van 132,5 miljoen euro op de federale overheid en liquiditeiten voor een kleine 29 miljoen euro. Die vordering is voor de vereffenaars een zekerheid,

omdat de federale regering zich er eind 2011 toe heeft verbonden de helft van het saldo van de vereffening voor haar rekening te nemen, met een maximum van 132,5 miljoen euro. Vandaag bedraagt het negatieve eigen vermogen ruim 982 miljoen euro, dus het bedrag staat vast. De minister van Financiën heeft in april 2022 aan de vereffenaars laten weten dat het dossier 'belangrijke technische en juridische aspecten bevat, die op heden nog niet definitief zijn uitgeklaard'. De betaling door de Schatkist is nog altijd niet gebeurd.

Daarnaast is er een geschil met de gemeenten Linkebeek en Schaarbeek. Beide besturen vragen de nietigverklaring

van de kapitaalverhoging van 2009. Ze kregen zowel in eerste aanleg als in beroep ongelijk, maar stelden in oktober 2022 cassatieberoep in. Wanneer dat arrest valt, is vandaag onzeker.

Wat we wel weten, is dat de Gemeentelijke Holding in 2022 ongeveer 1,6 miljoen euro verlies heeft geleden, vooral door de kosten van de vereffening en de hangende geschillen. Daarnaast werd een extra voorziening aangelegd voor de liquidatiekosten. De algemene vergadering vond plaats op 28 juni, dus na de deadline van dit Lokaal-nummer. De jaarrekening 2022 is intussen beschikbaar. – Jan Leroy

Bedrijvige kernen realiseren met de uitgebreide Toolbox Verweving

Een gezonde mix aan functies in de stads- en dorpscentra verhoogt de leefbaarheid en bevordert het ruimtelijk rendement. En daar horen dus ook bedrijven bij. Veel niet-hinderlijke bedrijven kunnen namelijk probleemloos economische activiteiten uitvoeren naast woningen, recreatieve voorzieningen en gemeenschapsvoorzieningen. Hierbij doelen we niet alleen op handel en horeca, maar ook op productiebedrijven en -ruimtes. Helaas staan deze locaties onder druk: ze worden ingesloten door woonweefsel of verdreven naar de rand van de stad of naar bedrijventerreinen. Nochtans vullen we de schaarser wordende ruimte op bedrijventerreinen beter in met bedrijven die hinder veroorzaken of een zekere mobiliteitsimpact hebben.

Als gemeentebestuur heb je verschillende mogelijkheden om werklocaties in het woon-werkweefsel te behouden of er nieuwe bij te creëren. De voorbije jaren hebben de VVSG, VLAIO en het Kenniscentrum Vlaamse Steden verschillende ondersteunende trajecten opgezet. Deze werden voorgesteld op twee studiedagen in januari 2022 en april 2023. De verslagen en presentaties daarvan kun je nog raadplegen op de VVSG-website.

Wil je daarna zelf aan de slag gaan, dan vind je alle informatie verzameld in de Toolbox Verweving. – Bart Palmaers

Nog vragen? Neem contact op met gert.desmedt@vlaio.be, info@kenniscentrumvlaamsesteden.be of bart.palmaers@vvsbg.be.

Algemene Inspectie Politie waarschuwt voor impact gemeentelijke fusies op politiezones

Net als in de aanloop naar de bestuursperiode 2019-2024 hebben er ook nu al verschillende gemeenten de wil geuit om tegen 1 januari 2025 een nieuwe fusiegemeente te vormen. Ze kunnen daarbij ook rekenen op Vlaamse (financiële) steun. De Algemene Inspectie van de Federale en Lokale Politie (AIG) maakt zich in een visiedocument zorgen over de weerslag hiervan op de politiezones.

In sommige gevallen zal de fusie van gemeenten leiden tot een defusie van een bestaande politieke zone: een gemeente verlaat een politieke zone, omdat ze fuseert met een gemeente van een andere politieke zone. Het visiedocument heeft de politiezones die geconfronteerd worden met een defusie opgelijst.

De gemeenten hebben de vrijheid om te kiezen bij welke politieke zone ze willen aansluiten. Een fusie tussen twee gemeenten heeft voordelen voor die gemeenten, maar de voordelen voor de politiezones zijn beperkter op het vlak van schaalgrootte. Politiezones zijn trouwens niet verplicht om een gemeente op te nemen, wanneer die erom vraagt. Het regelgevend en juridisch kader van defusies is volgens de AIG vandaag de dag onvoldoende duidelijk. Ze roept de bevoegde overheden daarom op dit te verduidelijken.

De AIG wijst ook op de belangrijke weerslag van gemeentelijke fusies op de politiezones. Ze beïnvloeden de structuur van het politiebesteding aanzienlijk en kunnen ernstige gevolgen hebben voor de noodzakelijke rust in het politielandschap. Volgens de AIG moeten toekomstige fusies van politiezones 'futureproof' zijn en moet vermeden worden dat er opeenvolgende

fusies van zones komen. Ze roept de federale overheid op om in overleg met de belanghebbenden een kader uit te werken voor de schaalgrootte en de financiering van de politiezones.

In haar rapport vraagt de AIG zich ook af hoe nieuwe politiezones zich verhouden tot de indeling van de Vlaamse referentieregio's en de hulpverleningszones. Ze vraagt aan de federale overheid ook hierover duidelijke handvatten aan te reiken aan de politiezones.

De AIG besluit dat het politielandschap meer dan ooit dwingende richtlijnen nodig heeft over de toekomstige organisatiestructuur van de lokale politie en van de federale politie. Zo niet vrees ze voor instabiliteit in het politielandschap. Ze vraagt zich af of het geen tijd is voor een nieuw Octopusakkoord.

Ten slotte roept ze de mandatarissen van de politie op om een globale en holistische visie op de geïntegreerde politie van morgen te definiëren. Zo vraagt ze aan zowel de Vaste Commissie van de Lokale Politie als het directiecomité van de Federale Politie een gemotiveerd advies over de toekomstige organisatiestructuur van de (lokale en federale) politie. – Koen Van Heddeghem

Dagprijzen voor opvang daklozen geïndexeerd

Conform het bestaande protocol tussen de VVSG en de CAW's wordt de dagprijs voor de opvang van daklozen elk jaar op 1 juli geïndexeerd, op basis van de overschrijding van de spilindex. Die werd tussen 1 juli 2022 en 30 juni 2023 driemaal overschreden (juli, oktober en november 2022). Vanaf 1 juli gelden daardoor de volgende dagprijzen in de residentiële opvangcentra voor daklozen van het CAW: voor personen jonger dan 12 jaar 19,49 euro met inbegrip van 2,52 euro zakgeld, voor personen van

12 jaar en ouder 31,70 euro met inbegrip van 5,16 euro zakgeld.

De dagprijs dient enkel om kosten die opgesomd staan in het protocol, door te rekenen aan de cliënt of aan het bevoegde OCMW, wanneer de cliënt geen inkomen heeft. De vermelde dagprijs is het maximumbedrag dat een opvangcentrum mag vragen. Ligen de kosten lager, dan moet de dagprijs daaraan aangepast worden. De cliënt moet een gedetailleerde factuur ontvangen. – Joris Deleenheer

Je mag [langdurig werkloos] voor hun verantwoordelijkheden plaatsen, alleen komt dat voor veel politici neer op het inperken van de uitkering. Maar los je zo het probleem op? Nee. Je vergroot daarmee de armoede. Activeren is zorgen voor voldoende aanbod aan taalcursussen en opleidingen, voor beter openbaar vervoer zodat mensen vlot op het werk raken, voor goede en betaalbare kinderopvang. We hebben veel te weinig aandacht voor de context waarin werkzoekenden keuzes moeten maken.

Wim Van Lancker, professor sociaal werk en sociaal beleid aan de KU Leuven, Knack 31/5

Gemeenten ondervinden vaak een enorme druk (van bouwpromotoren nvdr). Dat komt omdat heel onze woningbouw geprivatiseerd is. Het draait voor ontwikkelaars om winst. Daarom zijn zij meestal niet geïnteresseerd in karakterbehoud. ... Ik raad gemeenten aan gedetailleerde woonstudies uit te voeren en een breed masterplan te ontwerpen. Belangrijk daarbij is: waar kunnen we nog wonen en waar moet er plek vrijgehouden worden voor groene ruimte?

Vlaams Bouwmeester Erik Wieërs, De Morgen 16/6

Het is vandaag te onduidelijk welke en hoeveel invloed sociale media hebben op verkiezingsresultaten. Bovendien komt het thema (migratie nvdr) ook veel aan bod in de traditionele media. Waarschijnlijk is het een mix of ligt de waarheid ergens tussenin. Wel duidelijk is dat het Vlaams Belang dankzij het thema migratie boven iedereen uitsteekt in de online Dorpsstraat.

Reinout Van Zanduycke, specialist digitale politieke communicatie stelt vast dat het thema migratie de digitale hitlijsten aanvoert, maar het is onduidelijk welke en hoeveel invloed sociale media hebben op verkiezingsresultaten. De Tijd 16/6

Het is voor steden en gemeenten belangrijk dat ze de dienstverlening aan hun inwoners kunnen blijven garanderen. Het is dan ook te begrijpen dat ze soms - bij een acute situatie - een beroep doen op interimtewerking maar dit mag niet te lang duren want het is veel duurder en knowhow verlaat de organisatie veel sneller dan wanneer je iemand regulier tewerkstelt.

Nathalie Debast, VVSG-woordvoerder Radio 1, 15/6

Wanneer ik naar huis rij met verzuurde armen, verkrampde vingers en een stijve nek, realiseer ik het me: nooit ga ik nog op dezelfde manier naar een vuilniszak kijken. Helden zijn het, onze vuilnismannen en -vrouwen. In deze hitte, en op alle andere dagen.

Thibaut Renson, journalist werd vuilnisman voor een dag, Het Nieuwsblad 15/6

Björn Prasse

Burgemeester Blankenberge

Björn Prasse, burgemeester van Blankenberge, kreeg het estafettestokje van burgemeester Thomas Vints uit Beringen, om een vragenlijstje à la Proust te beantwoorden. Aan het eind geeft hij het door aan een andere lokale politica/politicus, van een andere partij en ver van Blankenberge.

Wat betekent je politieke functie voor jou?

Het vraagt heel wat kennis van je stad en natuurlijk een dagelijkse inzet om een stad als deze goed te runnen. Dat je dat als burgemeester doet voor elke inwoner en ondernemer is niet zomaar een cliché. Je start vanuit een sociaal en politiek engagement en leert gaandeweg wat er allemaal bij komt kijken. De leiding over een team mogen nemen dat samen met de diensten de stad bestuurt, geeft dan enorm veel voldoening. Je pakt ook echt dingen aan. Je verwezenlijkt in de loop van de jaren heel wat waarmee je de eigen stad mooier, hedendaagser en aangamer maakt.

Wat was je eerste politieke daad (in de ruimste betekenis)?

Die dateert van voor ik in de politiek zat. Ik betoogde op mijn 15de met de JNM voor beter openbaar vervoer in het centraal station van Brussel. In mijn middelbare school heb ik ooit gestaakt tegen het spaghetti-arrest en op het strand organiseerde ik een sit-in tegen de eerste Irak-oorlog.

Kom je uit een politiek nest?

Nee, mijn ouders zaten wel in het verenigingsleven maar zijn pas toegetreden tot de nevenafdelingen van onze partij, toen ik al verkozen was.

Wat zie je als je grootste prestatie?

De Jachthaven en de Pier van Blankenberge zijn twee dossiers waarvoor ik in een vorige legislatuur als schepen bevoegd was en die ik nu als burgemeester afgewerkt zie worden. Niet tastbaar maar wel wezenlijk is dat we met ons team de stad weer mogen besturen. Een ploeg smeden waarin elk zijn ei kwijt kan en die op de lange termijn denkt, is essentieel. Anders verlies je tijd en centen.

Neem je dit ambt mee naar huis?

Ja, natuurlijk. Als schepen was het al geen 9 to 5 job maar nu sta ik ook altijd ter beschikking van de veiligheidsdiensten. Ook in 'privétijd' ben ik dus vaak toch aan het werk.

Heb je vrienden in de politiek?

Zeker. Sommige mensen ken ik al vanaf de schoolbanken of via familieconnecties, we zijn een relatief kleine stad. Ook buiten het werk spreken we regelmatig af. Die verbondenheid en vriendschap helpen ook om verschillen te overstijgen. Ik kan me voorstellen dat dat in grote steden en op landelijk vlak anders is.

Met wie overleg je het eerst als je een belangrijke politieke beslissing moet nemen?

Ik heb wel een paar klankborden binnen en buiten de politiek en gelukkig ook in verschillende sectoren. Je sprokkelt input bij meerdere mensen voor eenzelfde beslissing, en de grootste beslissingen tracht ik steeds met ons team gezamenlijk te nemen.

Wat vind je zelf je meest uitgesproken positieve eigenschap?

Dat ik open naar elke opportuniteit kijk. Als iets in het belang van onze stad kan zijn, wil ik altijd wel luisteren.

Welke eigenschap bij jezelf betreur je het meest?

Dat ik slecht kan loslaten. Soms ben je zo op microniveau bezig dat het onmogelijk wordt om los te laten tot het allerlaatste geregeld is. Anderzijds verhoogt dat ook de betrokkenheid bij wat we allemaal trachten te realiseren.

Welke eigenschap waardeer je het meest bij een oppositiedid?

Wanneer een oppositiedid positief naar het bestuur durft te kijken en dat ook uitspreekt, waardeer ik dat. Sommigen zeggen misschien niet openlijk dat het goed is, maar denken het wel stiekem.

Met welke historische figuur identificeer je je het meest?

Ik probeer zoveel mogelijk mezelf te zijn en de positieve eigenschappen van historische figuren waarover ik ooit geleerd of gelezen heb mee te nemen. Alles, en dus ook iedereen kan beter. Bouwen aan de samenleving en aan jezelf werken als mens is iets wat elke politicus zou moeten doen. Ik merk dat ik wel steeds een bruggenbouwer probeer te zijn en mensen vooral wil samenbrengen eerder dan ze te verdelen.

Wie zijn je huidige helden?

Mensen die de rechtsstaat en de democratie met waardigheid blijven verdedigen. Mike Pence die tegen zijn president en de stroom in kiest voor de grondwaarden van de democratische samenleving. Of Zelensky die nu op de frontlijn tegen een nieuw imperialisme blijft staan.

Waar zou je nu het liefste zijn?

Op een terras aan de jachthaven of op het strand, in de zon met het gezin, wat vrienden, een lekker glas wijn en wat fijne versnaperingen.

Welk woord of welke zin gebruik je te vaak?

Niet echt iets waar ik me bewust van ben... maar misschien: Überhaupt, alles kan beter.

Wat koester je het meest?

Menselijke warmte. Liefde en vriendschap.

Wat is volgens jou de diepste ellende?

Oorlog.

Wat is je favoriete bezigheid?

Ik doe heel veel dingen graag maar misschien springt gezellig tafelen eruit, omdat het in heel veel settings kan en je er ook meerdere fijne bezigheden in kunt combineren.

Ga je nog af en toe op café in de gemeente?

Ja, wekelijks.

Wat is je motto?

Alles kan beter.

Aan wie geef je de estafettestok door?

Burgemeester Hans Knop uit Zele.

ARTUSUY

‘Je stem uitbrengen bij verkiezingen is een gewoonte. Ik verwacht voor 2024 nog niet meteen een sterke terugval in het aantal mensen dat komt opdagen voor de lokale verkiezingen. De opkomstplicht die we jarenlang hadden, zal nog een hele tijd doorwerken. Dat wil niet zeggen dat lokale besturen en partijen rustig achterover kunnen leunen. De inspanningen die ze nu doen om zoveel mogelijk kiezers naar het stembokje te lokken, zullen ook in de verdere toekomst vruchten afwerpen. Wie in 2024 gaat stemmen, zal dat wellicht ook doen in 2030. Wie nu thuis blijft, zal over zes jaar waarschijnlijk ook geen stem uitbrengen.’ Dat zegt professor **Bram Wauters** (UGent).

‘De opkomst bij lokale verkiezingen zal geleidelijk afkalven’

De opkomstplicht zette ook iemand met weinig politieke interesse ertoe aan om toch wat moeite te doen, over de verkiezingen te praten, iets te lezen, na te denken over standpunten, partijen en kandidaten. Die aanmoediging valt nu weg.

STEFAN DE WICHERE

In sommige Nederlandse gemeenten hebben burgemeesters, die daar niet verkozen worden en een meer neutrale positie innemen, een brief gestuurd om inwoners te vragen om te stemmen. Ze wezen op het belang van het lokale niveau en op de democratie die geëngageerde burgers nodig heeft.

Bram Wauters is professor aan de onderzoeksgroep Gaspar van de vakgroep Politieke Wetenschappen van de UGent. Hij doet onder meer onderzoek naar partijen, verkiezingen, vertegenwoordiging, kandidaatstelling, voorkeurstemmen, opkomstplicht, en vergelijkt de Belgische en Vlaamse situatie ook met andere landen. Bij de lokale verkiezingen van 13 oktober 2024 zullen kiezers in Vlaanderen voor het eerst niet meer verplicht zijn om naar het stemlokaal te gaan. 'Het afschaffen van de opkomstplicht was een stokpaardje van Open VLD en past in een ideologisch verhaal over de vrijheid van burgers. Bij de andere coalitiepartners en zeker bij CD&V waren er grote twijfels over die maatregel, maar hij maakte deel uit van een breder pakket aan hervormingen.'

Waarom wordt de opkomstplicht enkel op lokaal niveau afgeschaft?

'Federaal is er wellicht geen meerderheid voor een afschaffing en voor de Vlaamse verkiezingen zou ze nog wat complexer wetgevend werk vragen. Bovendien is het lokale niveau vaak een soort proeftuin, omdat de schaal kleiner is. Kijk naar de volksraadpleging of allerhande initiatieven in verband met participatie.'

Is er onderzocht hoe lokale besturen naar de afschaffing van de opkomstplicht kijken?

'Nee, maar er is wel grote bezorgdheid en onzekerheid over wat er zal komen. Veel lokale besturen, partijen en middenveldorganisaties vragen informatie over de mogelijke effecten en wat ze kunnen doen om voor een grote opkomst te zorgen. Doembeelden uit het buitenland, waar voor sommige verkiezingen maar de helft van de kiezers komt opdagen, wil iedereen absoluut vermijden.'

Kan het ook volgend jaar bij ons zo'n vaart lopen?

'Ik denk het niet. In Nederland werd de opkomstplicht voor alle verkiezingen afgeschaft in 1970. We zien daar sindsdien een geleidelijke afname van de opkomst. Mensen die vroeger verplicht werden om te kiezen, hebben die norm geïnternaliseerd. Ze zijn zo opgevoed en zien stemmen als een soort morele verplichting. De daling van de opkomst is dus niet abrupt, ze verloopt geleidelijk, want er komen natuurlijk steeds nieuwe kiezers bij die de opkomstplicht niet hebben gekend. In Nederland is er ook een groot verschil in de opkomst voor de verschillende soorten verkiezingen. Veertig procent slaat op de Europese verkiezingen, nationaal en ook wel lokaal ligt de opkomst een stuk hoger: zeventig, tachtig procent of zelfs meer. In verkiezingsonderzoek in België is een van de vaste vragen: stel dat de opkomstplicht wordt afgeschaft, zou u dan nog stemmen? De resultaten zijn altijd min of meer dezelfde. Ongeveer de helft van de respondenten zegt altijd te zullen stemmen, een

kwart nooit. De rest antwoordt meestal of soms, en dat hangt onder meer af van het soort verkiezingen. Bij lokale verkiezingen waar iedereen wel een kandidaat kent en waar het over thema's in de onmiddellijke leefomgeving gaat, zal een groter deel van die twijfelaars toch zijn stem uitbrengen. Het is natuurlijk gevaarlijk om voorspellingen te doen, maar op basis van het onderzoek mag je verwachten dat driekwart van de kiezers zal komen opdagen bij de lokale verkiezingen van 2024. Ook toen er opkomstplicht was, kwam overigens tien procent niet stemmen.'

Wie zijn de 25 procent mensen die zeggen zeker niet te zullen stemmen? Valt daar een lijn in te trekken?

'Ja, en dat is misschien het meest problematische aan de afschaffing van de opkomstplicht. Twee soorten factoren spelen een rol. De eerste zijn politieke kenmerken: mensen met meer politieke interesse en kennis, meer politiek zelfvertrouwen of overtuigde aanhangers van deze of gene partij gaan vaker stemmen. Sommige voorstanders van het afschaffen van de opkomstplicht gebruiken dat als argument om erop te wijzen dat er meer bewust en doordacht gestemd zal worden. Je kunt het ook anders bekijken. De opkomstplicht zet ook iemand met weinig politieke interesse ertoe aan om toch wat moeite te doen, over de verkiezingen te praten, iets te lezen, na te denken over standpunten, partijen en kandidaten. Die aanmoediging valt nu weg en het risico groeit dat sommige mensen niets meer met politiek te maken zullen hebben. Naast de politieke kenmerken zijn er enkele sociodemografische verschillen. Jongeren gaan minder stemmen dan ouderen, doordat de socialisatie ontbreekt en omdat jongeren vaker worden aangetrokken door nieuwere, alternatieve vormen van participatie. Opleidingsniveau speelt mee: kortgeschoolden stemmen minder vaak dan langgeschoolden, omdat het van hen meer inspanningen vraagt om zich te informeren over de standpunten van de partijen en de inzet van de verkiezingen. Inkomen doet ertoe: iemand met een laag inkomen heeft vaak andere zorgen dan zich te verdiepen in de politiek. Mensen met migratieachtergrond haken vaker af. Ook mensen met een fysieke beperking gaan minder stemmen. Als inwoners vanwege die sociodemografische verschillen in groten getale afhaken en hun stem niet meer gehoord wordt, is dat wel problematisch. Komt daarbij dat de opkomst heel erg kan verschillen van wijk tot wijk in een stad. In welgestelde wijken gaan meer mensen stemmen dan in achtergestelde wijken. De kerngedachte van politici die de bevolking vertegenwoordigen en voelsprietten hebben bij alle inwoners, wordt daardoor natuurlijk ondergraven, want een hele groep komt eigenlijk buiten het politieke systeem te staan. Ze ondergaan alles en hebben geen stem in het de-

bat. Partijen en politici weten dat ook en gaan in hun standpunten en campagnes misschien minder rekening houden met die mensen. Dan wordt het electoraal minder interessant om bijvoorbeeld heel hard in te zetten op armoedebestrijding. Vandaar dat de meeste politicologen tegen de hervorming waren.'

Verandert een lage opkomst iets aan de positie van de politici tegenover de bevolking? Voelen zij zich nog even veel vertegenwoordiger van het volk?

'Dat is een goede vraag waar ik niet meteen een antwoord op heb. In de dagen na de verkiezingen gaat het in de media even over de opkomst, maar dat wordt doorgaans snel vergeten. Ik denk niet dat politici daar achteraf wakker van liggen, zij gaan ervan uit dat iedereen de kans heeft gehad om te stemmen.'

Wie moet kiezers naar het stembokje lokken?

'Er zijn verschillende uitvoerig onderzochte manieren om kiezers naar het stembokje te halen. Het beste middel is nog steeds de opkomstplicht. Welke inspanningen je ook doet, de cijfers onder de opkomstplicht zul je niet halen, zelfs als wie die verplichting niet respecteert, toch geen boete krijgt. De oproepingsbrief met vermelding van de verplichte stemming is het beste mechanisme voor een hoge opkomst. Daarnaast kunnen drie andere actoren iets ondernemen. De belangrijkste zijn vrienden en familie. Een potentiële kiezer weegt kosten en baten van kiezen af. Kosten zijn onder meer zich informeren, zich verplaatsen, tijd vrijmaken. Baten zijn bijvoorbeeld mee beslissen over het beleid, maar ook beantwoorden aan een sociale norm. Vinden familie of vrienden dat een goede burger moet stemmen of dat de politiek belangrijke beslissingen neemt, dan is dat een sterke motivator. Doorgaans gebeurt dat spontaan, maar politieke partijen of de lokale overheid kunnen ook een soort ambassadeurs inschakelen die in hun vriendenkring of familie het gaan stemmen kunnen promoten. Dat zouden bijvoorbeeld ook BV's kunnen zijn die oproepen om deel te nemen aan de verkiezingen. De tweede actor is de lokale overheid, die bijvoorbeeld een soort surrogaatopkomstplicht kan hanteren, in de vorm van een morele verplichting. In sommige Nederlandse gemeenten hebben burgemeesters, die daar niet verkozen worden en dus een meer neutrale positie innemen, een brief gestuurd om inwoners te vragen om te stemmen. Ze wezen op het belang van het lokale niveau en op de democratie die geëngageerde burgers nodig heeft. In Vlaanderen zou de algemeen directeur zo'n officiële brief kunnen sturen, een appel op de burgerplicht in een niet-partijpolitieke context. Een gemeentebestuur zou van de verkiezing ook een sociale activiteit kunnen maken, een klein festival organiseren aan het stembureau, lokale

verenigingen inschakelen om een aperitief aan te bieden. Dat zou een extra zetje kunnen zijn om te gaan stemmen. Het zou ook voor een beetje sociale controle zorgen. Als verenigingen een bar uitbaten, zien ze wie er stemt en wie niet. De derde actor zijn de politieke partijen. Minister Bart Somers verwacht blijkbaar veel van hen, maar toch ligt dat moeilijk. Een politieke partij wil mensen niet alleen overtuigen om te gaan stemmen maar ook om voor haar te stemmen. Dat vraagt een dubbele inspanning en daarom is het effect kleiner. Bovendien zijn de mensen die twijfelen of ze zullen gaan stemmen per definitie geen echte partijsupporters, ze hebben wat minder vertrouwen in de politiek en politici. Zullen zij zich laten overtuigen door iemand die ze een beetje wantrouwen? Over politieke partijen weten we ook dat persoonlijk contact beter werkt dan folders in de bus steken. Maar ook hier geldt dat inwoners die de deur opendoen voor politici en met hen een praatje willen slaan, vaak politiek geïnteresseerden zijn die sowieso zullen stemmen.'

Begeven lokale besturen die bijvoorbeeld een festival opzetten of een aperitief organiseren, zich niet op glad ijs? Maken ze niet wat publiciteit voor de zittende meerderheid?

'Dat is inderdaad een slappe koord. Vandaar het idee om een initiatief meer vanuit de administratie te laten komen of vanuit de gemeenteraad. Of het volledig over te laten aan het middenveld.'

Het zou best kunnen dat we verschillen in opkomst zien tussen gemeenten waar alle partijen zich aanbieden en het heel spannend kan worden wie de burgemeester wordt, en gemeenten waar het aanbod kleiner is en waar het bijna zeker is wie de burgemeester wordt.

STEFAN DE WICKERE

STEFAN DE WICKERE

Om de latere implosie van de opkomstcijfers voor te zijn moeten gemeenten en partijen nu al handelen. Als ze mensen kunnen overtuigen om te gaan stemmen, zullen die dat ook bij latere verkiezingen doen.

Veel lokale besturen en partijen zijn bezorgd over de weerslag van de afschaffing op de kiesresultaten. Valt daarin een lijn te trekken?

‘Nee. Uit kiezersonderzoeken blijkt stevast dat de verschuivingen gering zijn, in de grootteorde van een, twee procent. Bovendien is ook de richting van de verschuiving niet eenduidig. Ik denk dat de impact voor partijen vrij gering zal zijn, want het kiezerspubliek van alle partijen is behoorlijk verspreid over de verschillende bevolkingsgroepen.’

Het aantal kiezers bij de lokale verkiezingen zal niet spectaculair dalen, de verschuivingen in het politieke landschap zullen wellicht ook klein zijn. Is het dan wel belangrijk voor lokale besturen en politieke partijen om veel energie te steken in het lokken van de kiezers?

‘Misschien niet voor 2024 maar wel voor de verdere toekomst. Om de latere implosie van de opkomstcijfers voor te zijn moeten gemeenten en partijen nu al handelen. Als ze mensen kunnen overtuigen om te gaan stemmen, zullen die dat ook bij latere verkiezingen doen. En omgekeerd: wie in 2024 niet gaat stemmen, zal dat in 2030 misschien ook niet doen.’

De afschaffing van de opkomstplicht is niet de enige verandering bij de lokale verkiezingen van 2024. Er is ook het initiatiefrecht van de grootste partij om een coalitie te vormen, en de kandidaat met de meeste voorkeurstemmen van de grootste coalitiepartner wordt de burgemeester. In welke mate hebben die veranderingen invloed op elkaar?

‘Dat kan in twee richtingen werken. Als de impact van een stem groter is, gaan kiezers meer stem-

men: denk aan de kosten-batenafweging. Kan je stem van belang zijn voor wie de burgemeester wordt, dan is dat een aanmoediging. Aan de andere kant zie je nu al dat partijen de krachten bundelen en samen naar de kiezer gaan. Uit onderzoek weten we dat een kleiner aanbod aan partijen leidt tot minder stemmers. Zijn er meer partijen, dan is er ruimte voor meer schakering en nuance en dat spreekt aan. Zijn het er minder, dan blijven mensen misschien wel thuis. Het zou dus best kunnen dat we verschillen in opkomst zien tussen gemeenten waar alle partijen zich aanbieden en het heel spannend kan worden wie de burgemeester wordt, en gemeenten waar het aanbod kleiner is en waar het bijna zeker is wie de burgemeester wordt. Een ander effect van de nagenoeg rechtstreekse burgemeestersverkiezing zou kunnen zijn dat kiezers vaker stemmen voor de lijsttrekker. Maar het afschaffen van de opkomstplicht zorgt ook op dat vlak mogelijk voor een tegengestelde tendens. Kiezers die toch hun stem uitbrengen, hebben meer interesse in politiek en zullen vaker de hele kandidatenlijst screenen. Wie enkel ging stemmen omdat het moest, bracht vaker een lijststem uit of een stem op de lijsttrekker.’

Is de conclusie dat het zeer moeilijk is om de gevolgen van het afschaffen van de opkomstplicht in te schatten?

‘Ja, en ook na de verkiezingen zal het moeilijk zijn om het zuivere effect van de afschaffing te beoordelen. Daarvoor zou je een groep moeten hebben voor wie de opkomstplicht is afgeschaft en een controlegroep voor wie alles bij het oude blijft. Helaas, voor ons als onderzoekers zit dat er niet in.’ —

Next-level beleving op Expeditie K

Duizend enthousiaste deelnemers van lokale besturen uit heel Vlaanderen, tien thematische routes over alle beleidsdomeinen van het lokale bestuur, met boeiende sprekers, verdiepende sessies en werkbezoeken, op inspirerende sites verspreid over de veelzijdige gaststad Kortrijk, en verrijkt met een Mobiliteitsfestival. Dat was het recept voor ons avontuurlijke belevingsevent Expeditie K op 1 juni. Het doel? Kennisuitwisseling en visievorming voor lokale mandatarissen, beleidsmakers en medewerkers naar het volgende level brengen. En zo geschiedde! De setting bood tegelijk een uitgelezen gelegenheid voor de VVSG om met een persactie aandacht te vragen voor de krapte op de lokale arbeidsmarkt. Samen met de leden droegen we er de belangrijke boodschap uit dat werken bij een lokaal bestuur op een directe en veelzijdige manier mee vormgeeft aan het kloppend hart van de samenleving. Het mooie weer kregen we er zomaar bij.—

PIETER PLAS
hoofdredacteur Lokaal

STEFAN DE WICHERE

De VVSG kijkt vooruit naar de verkiezingen van 2024 en werkt samen met haar leden aan de opmaak van een nieuw memorandum. In Lokaal laten we een reeks inspirerende en kritische mensen met een heldere visie op de samenleving aan het woord. We vragen hen onder andere hoe lokale besturen kunnen inspelen op de belangrijkste maatschappelijke uitdagingen, wat het lokale bestuur voor hen betekent, hoe ze de relatie met de andere overheden zien, en hoe het *tout court* beter kan.

01

Fons Van Dyck

staat al ruim vijftien jaar aan het hoofd van Think BBDO, onderdeel van de wereldwijde communicatiegroep BBDO in Brussel, en adviseert merken en organisaties (ook non-profit en overheid) in verband met merk- en communicatiestrategie, positionering, branding en re-branding, corporate reputatie, stakeholdermanagement, crisiscommunicatie en citymarketing. Hij doceert als gastprofessor aan de Vrije Universiteit Brussel de vakken Merkstrategie en Marketingcommunicatie, die hij behandelt op het snijpunt van economie en maatschappij, met zin voor kritische reflectie.

‘Voor lokale besturen ligt, zoals ik het zie, een **belangrijke maatschappelijke uitdaging in alles wat met vereenzaming te maken heeft**. Ondanks de alomtegenwoordigheid van sociale media is in Vlaanderen het aantal mensen dat alleen woont, nu groter geworden dan het aantal niet-alleenwonenden. Het sociale isolement en de vereenzaming nemen toe. Dat is niet louter een Vlaams fenomeen, maar doet zich internationaal ook voor. Dat leidt tot een groeiende groep van mensen die je moeilijker kunt bereiken, laat staan betrekken bij het beleid. Veel mensen bereik je niet, twintig procent zelfs, volgens onderzoek. En dat terwijl de digitalisering doorzet. Dat is veel. De kleine contacten, die nochtans heel belangrijk zijn voor ons welbevinden, worden schaarser: de babbler die je slaat als je de hond uitlaat, het praatje met de postbode, aan de kassa; bankkantoren en loketwerkingen verdwijnen en in de plaats komen digitale diensten. Kortom, na uitgebreide investeringen in infrastructuur is het nu tijd voor **meer aandacht voor sociale betrokkenheid en sociale cohesie**. Op dat vlak moet je naar de straat en de wijk trekken. Zoals nu wel al gebeurt op lokaal niveau, via zorgzame buurten en de werking van lokale dienstencentra. Je zult lokaler moeten zijn dan ooit tevoren.’

‘Toch is de belangrijkste uitdaging nog die van de economische conjunctuur. Die is niet goed. De gouden tijden zijn voorbij. Schaalvergroting en fusies zijn vanuit economisch oogpunt onvermijdelijk. Dat zal implicaties hebben voor de werkgelegenheid. **Als besturen nog iets moeten overhouden, dan wel het sociale beleid**. Daarnaast is er nog ruimte voor **slim vrijwilligerswerk**. De groeiende groep van gepensioneerden vertegenwoordigt daar een groot potentieel. Die mensen verliezen hun professionele netwerk maar willen wel nog actief blijven. Vandaag is iemand van 70 en zelfs 75 jaar eigenlijk nog geen oude mens. Die mensen kun je activeren. Hoe? De oude en nieuwe middenveldorganisaties zijn de plek om daaraan te werken; je kunt met die mensen ook een nieuw middenveld mobiliseren. Hou ze in contact met elkaar, maar ook met de jongere generaties. Daar kunnen we als samenleving alleen maar bij winnen.’

‘**Het lokale bestuur, dat betekent voor mij het bestuursniveau dat het dichtst bij de burger staat** en de meest concrete invloed kan realiseren: op leefbaarheid, veiligheid, mobiliteit enzovoort. Het is ook het niveau dat waarschijnlijk het meest

vertrouwen van de burger geniet. Resultaten van het beleid zijn er veel sneller zichtbaar. Om zaken te realiseren zijn continuïteit en consistentie wel belangrijk. Op dat vlak heeft een bestuursploeg die twee opeenvolgende termijnen van zes jaar krijgt, betere mogelijkheden, omdat ze eerst nieuwe sporen kan uitzetten en dan een koersverandering kan doorzetten. Qua governance en transparantie is de (sociale) controle van de burger op het lokale niveau ook groter. Fouten worden er sneller gedetecteerd, besturen moeten sneller verantwoording afleggen. Het maakt echter evengoed dat burgers sneller tevreden kunnen zijn met een goede bestuursploeg, en fier op hun bestuur.'

'De maatschappij is in beweging en ook de lokale besturen ondervinden daar de gevolgen van. Zo hebben steden aan populariteit gewonnen. Dat betekent niet dat de kloof of tegenstelling tussen stad en platteland groter is geworden. Meer nog, de tegenstelling stad-platteland is een valse tegenstelling. Het is een tegenstelling die ook in de stad zelf zit: het is de tegenstelling tussen hoger en lager opgeleid, tussen een systeemgerichte en een anti-establishmenthouding, in combinatie met die tussen open en gesloten culturen of gemeenschappen. Populistische partijen spelen in op die tegenstellingen, zowel op het platteland als in de steden. Ook in de Belgische en Waalse context zijn die anti-establishmenttendenzen aanwezig, in zowel extreem-linkse als extreem-rechtse kringen. Qua imago geniet "de gemeente" nog enigszins het voordeel van de twijfel, het lokale bestuur heeft nog het beste potentieel om die tegenstellingen te overstijgen. Ideologische breuklijnen spelen er volgens mij iets minder dan op andere niveaus.'

'Burgemeesters zijn vanuit hun functie per definitie brugbouwers. Met het nieuwe kiessysteem wordt dat nog meer het geval: lokale coalitievorming is een oefening in verbinden, de boel samen houden. Het feit dat burgemeesters vaak een eigen koers varen, los van de partijlijn, kan daarbij helpen; ze zijn op een bepaalde manier vrijgevochten en capteren op het lokale niveau ook wel het anti-establishmentgevoel van hun inwoners.'

'In de maatschappij krijgen we te maken met een verregaande ontzuiling. Vroeger leefde je met en in je ideologische zuil met een engagement "van de wieg tot het graf", nu is alles veel meer gefragmenteerd. Na de ontwikkeling van thematische middenveldorganisaties zien we nu veel steekvlam-engagementen, ook en vooral bij jongere generaties: kijk naar de Black Lives Matter-beweging, de klimaatmarsen. De media zetten dat in de verf en spelen er ook een grote rol in.'

'Ook in de lokale politiek moet het mogelijk zijn om mensen los van leeftijd of generaties met elkaar te verbinden. Hoe dan ook zijn er vandaag twee reële generatiebreuklijnen. De eerste

Na uitgebreide investeringen in infrastructuur is het nu tijd voor meer aandacht voor sociale betrokkenheid en sociale cohesie. Op dat vlak moet je naar de straat en de wijk trekken.

is cultureel, het is die tussen het waardekader van de baby-boomers en dat van hun ouders uit het interbellum. De tweede is financieel: jonge starters kunnen vandaag niet meer op eigen benen gaan staan zonder financiering van hun ouders of grootouders.'

'Ik had het al over het potentieel van vrijwilligerswerk dat lokale besturen moeten durven aanboren en activeren. **Onderwijs** is vandaag een enorm maatschappelijk aandachtspunt, en lokale besturen kunnen ook een rol van betekenis spelen door het engagement van vrijwilligers te kanaliseren en faciliteren. Er zijn mensen genoeg die op woensdagnamiddag kinderen uit kansengroepen willen helpen. Vrijwilligers halen daar voldoening uit, maar wachten ook op sturing daarin. Het gaat niet alleen over gepensioneerde wiskundeleerkrachten, ook over burgers tout court die nieuwkomers een basiskennis Nederlands bijbrengen. Taal is fundamenteel voor contact met mensen, voor communicatie. Ook zonder bijkomende middelen is de hulpvaardigheid in de samenleving groot: kijk wat dat betreft naar de Oekraïne-crisis. Een ander sprekend voorbeeld: de vaccinatiecentra tijdens de coronacrisis werden bemand door die nieuwe vrijwilligers waar ik het over had, de 65- en 70-plussers. De lokale schaal is de beste om dat potentieel te organiseren, weliswaar op een wendbare manier en vanuit een visie op langere termijn. Lokaal steekt men de handen uit de mouwen. Om het wat sloganesk te zeggen: in Brussel maken ze plannen, de gemeenten trekken hun plan.'

'De krapte op de arbeidsmarkt vandaag manifesteert zich ook bij lokale functies. Het aantrekkelijke werkgeverschap van lokale besturen stimuleren, dat is een opdracht voor de VVSG. Zet de gemeente als werkgever mee in de markt, met haar troeven van nabijheid en directe maatschappelijke impact. Op lokaal vlak zie je zaken voor je deur gerealiseerd worden. Dat creëert fierheid.' —

PIETER PLAS
hoofdredacteur Lokaal

Werken bij lokale besturen: een job met meerwaarde

Veel sectoren ondervinden de gevolgen van de krappe arbeidsmarkt. Volgens de VDAB zijn er momenteel 234 knelpuntfuncties op de Vlaamse arbeidsmarkt, allemaal functies die moeilijk invulbaar zijn. Het gaat over ongeveer één functie op de drie. Die krappe arbeidsmarkt laat zich ook voelen bij de lokale besturen, die in de 300 Vlaamse steden en gemeenten een belangrijke werkgever zijn.

In totaal werken er 193.549 medewerkers bij de Vlaamse lokale besturen, goed voor 150.755 voltijds equivalenten. Ze werken bij gemeenten, autonome gemeentebedrijven, OCMW's, welzijnsverenigingen, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, politiezones, hulpverleningszones en in het gemeentelijk onderwijs. De dienstverlening is heel divers: zorgvoorzieningen zoals woonzorgcentra, thuiszorgdiensten en kinderopvang, sociale dienst- en hulpverlening, vrijetijdsdiensten (culturele centra, bibliotheken, mu-

sea, jeugd- en sportdiensten), allerlei technische diensten zoals groendiensten, containerparken, afvalophaling, politie en brandweer, scholen, loketdiensten (bevolking, burgerlijke stand), ondersteunende diensten (personeelsdiensten financiële diensten, IT-ondersteuning).

De connotatie met stoffige kantoren is dus op z'n minst totaal achterhaald, lokale besturen leveren broodnodige diensten aan de bevolking. Ze creëren maatschappelijke meerwaarde en bieden aantrekkelijke jobs aan.

Van 'werk zoeken voor mensen' naar 'mensen zoeken voor werk'

Toch is het ook voor lokale besturen een hele uitdaging om voor al die diensten de nodige personeelsleden te vinden. Voor heel wat functies blijven de vacatures lang openstaan. Uit een eigen VVSG-enquête bij de lokale besturen blijkt dat het voor een hele reeks vacatures echt moeilijk wordt ze ingevuld te krijgen. Dat geldt voor

Actieplan #Lokaalwerkt!

Lokale besturen moeten hun troeven als werkgever meer in de verf te zetten. De VVSG werkt daarom aan een actieplan #Lokaalwerkt! dat de lokale besturen wil sensibiliseren en ondersteunen in hun rol als aantrekkelijke werkgevers. Het plan bevat tien vuistregels.

1 Actieve & aantrekkelijke rekrutering

Publiceer innovatieve en aantrekkelijke vacatureberichten die opvallen tussen de vele aanbiedingen. Zowel de functie als de taal en de vorm van de vacature moeten potentiële sollicitanten aanspreken. Gebruik eigentijdse en resultaatgerichte kanalen en organiseer campagnes om de vacatures bij de beoogde doelgroep te krijgen.

2 Een kwalificatiebeleid op maat

Durf de traditionele diplomavooraarden en de aanvullende functievereisten (o.a. taalkennis, mobiliteit) kritisch te bekijken en bij te sturen waar dat kan. Kijk niet alleen naar de wettelijke vereisten, maar ook naar het potentieel bij kandidaten om hen zo alle kansen te geven. Geef sollicitanten die nog niet voldoen aan alle verwachtingen een kans om aan de slag te gaan.

3 Alternatieve selectieprocedures

Evalueer je huidige selectie- en sollicitatieprocedure en organiseer snelle en efficiënte procedures op maat van de verschillende (knelpunt)functies. Gebruik hedendaagse en innovatieve instrumenten om medewerkers te selecteren.

4 Modern werkgeversimago

Maak dat sollicitanten, van kortgeschoolden tot high potentials, allochtonen en autochtonen, je bestuur zien als een moderne werkgever die heel wat te bieden heeft: stabiel werk met uitdagende functies en een fair verloningssysteem in een aangename werkomgeving. Zet je eigen medewerkers in als ambassadeurs om nieuwe medewerkers aan te trekken.

5 Interessante contracten en arbeidsvoorwaarden

Zorg voor een aantrekkelijke werkomgeving en voor uitdagende functies. Ga op een innovatieve manier om met bijvoorbeeld combinatiejobs, contracten op maat, telewerken, verloning, stel de nodige arbeidsmiddelen ter beschikking en bied je medewerkers een concurrentiële verloning.

6 Zij-instroom vergroten

Vergroot de groep van potentiële werknemers door de lokale inactieve arbeidsmarkt aan te spreken, bijvoorbeeld door heroriëntering of activering van werkkrachten, werknemers met een grote afstand tot de arbeidsmarkt of asielzoekers. Investeer maximaal in interne opleidingskansen om deze kandidaten te laten proeven van een job bij het lokale bestuur met duurzame werkgelegenheid als streefdoel.

STAD SINT-NIKLAAS - FEMKE VERCAUTEREN

Als vacatures niet ingevuld geraken, vallen er gaten in de dienstverlening. Hier en daar merken we dat besturen beginnen te knippen in de openingsuren van de loketten.

(ingenieurs, geschoolde werklui zoals metselaars, schrijnwerkers, onderhoudstechniekers en chauffeurs, groenarbeiders), IT-functies (netwerkbeheerder, helpdeskfuncties), HR-medewerkers, management- en leidinggevende functies maken de lijst compleet.

Maatschappelijk werkers meest gezocht

In 2022 waren er 14.380 vacatures bij de lokale besturen. Het ging in totaal over 5655 verschillende functies of 273 unieke beroepen. De top 5 van de meest gevraagde functies wordt aangevoerd door de functie maatschappelijk werker. Maatschappelijk werkers zijn vooral actief in de sociale diensten, maar ook bij de politiediensten en de zorg- en welzijnsdiensten. Deze functie komt dit jaar voor het eerst voor op de lijst van de VDAB-knelpuntberoepen. Daarnaast zijn medewerkers in de administratie en de schoonmaak veel gevraagd. En zoals te verwachten zit begeleider in de kinderopvang ook in de top 5. Verder zijn ook volgende functies veel gevraagd: medewerker groendienst, verpleegkundige en zorgkundige, beleidsverantwoordelijke en onderhoudsvakman voor de gebouwen.

De top 5 van de meest gevraagde functies is wel verschillend per type van voorziening of dienst. Zo is het niet verwonderlijk dat zorgvoorzieningen vooral op zoek zijn naar verpleegkundigen en verzorgenden, terwijl de hulpverleningszones en politiezones vooral veiligheidsmedewerkers zoeken.

Er zijn ook provinciale verschillen, maar die zijn eerder beperkt.

Interessant is de vraag hoelang vacatures open staan bij de lokale besturen. Globaal genomen is dat gemiddeld 56 dagen, maar bij een zorgvoorziening loopt dat op tot 112 dagen.

alle functies in de ouderenzorg, thuiszorg en kinderopvang, van laag tot hoog, met inbegrip van leidinggevende functies (verpleegkundigen, verzorgenden/zorgkundigen, kinderbegeleiders, kinesisten, ergotherapeuten, keukenpersoneel, poets hulpen aan huis, centrumleiders in de dienstencentra, directeurs in de woonzorgcentra, verantwoordelijken thuiszorgdiensten en kinderdagverblijven...) en maatschappelijk werkers in

de sociale diensten. Ook voor specifieke functies die je enkel bij lokale besturen vindt, zoals omgevings- en mobiliteitsambtenaren, is het moeilijk kandidaten te vinden. Ook veiligheidsdiensten – politie, brandweer, gemeenschapswachten, redders – kennen het probleem. En dat leerkrachten overal schaars zijn, is wel bekend; het geldt dus net zo goed voor de gemeentescholen. Alle financiële profielen, technische profielen

en streef naar werkbaar werk gedurende de hele loopbaan. Zorg ervoor dat medewerkers tevreden zijn en voelen dat zij samen iets betekenen voor de inwoners van hun gemeente.

7 Sterke samenwerking met onderwijs/scholen

Werk samen met (hoge)scholen en universiteiten in de buurt om zo je jobs bekend te maken bij de studenten. Ontwikkel sterk beleid voor werkplekieren en maak jongeren warm om bij je bestuur te werken.

8 Ondersteuning nieuwe medewerkers

Zorg voor een degelijk onthaalbeleid zodat nieuwe medewerkers zich welkom voelen, informatie op maat krijgen en snel optimaal functioneren. Ondersteun medewerkers bijvoorbeeld met jobcoaches (bv. taal, re-integratie, onthaal nieuwe medewerkers).

9 Retentiebeleid

Zet actief in op vorming, coaching en ondersteuning op maat van de medewerkers,

10 Organisatie dienstverlening

Zet je personeel slim en flexibel in, ook over verschillende diensten heen. Organiseer de dienstverlening in samenspraak met je medewerkers zodanig dat andere profielen deeltaken op zich kunnen nemen of combinatiejobs mogelijk zijn. Hou hierbij rekening met competenties en de verwachtingen.

De VVSG wil besturen ondersteunen om deze vuistregels toe te passen. Het nieuwe rechtspositiebesluit biedt nieuwe mogelijkheden en extra beleidsruimte.

vvsg.be/lokaal-werkt

De connotatie met stoffige kantoren is totaal achterhaald, lokale besturen leveren broodnodige diensten aan de bevolking. Ze creëren maatschappelijke meerwaarde en bieden aantrekkelijke jobs aan.

Dit kunnen we niet zomaar lijdzaam ondergaan. We geloven heel sterk in goed bereikbare diensten van hoge kwaliteit. Lokale besturen beschikken over flink wat troeven die ze beter in de verf kunnen zetten.

Troeven

Lokale besturen zijn zich bewust van de krapte op de arbeidsmarkt en positioneren zich meer en meer als aantrekkelijke werkgevers. Ze bieden werk dicht bij huis zonder lange verplaatsingstijd of files. Dat zijn voordelen die voor vele mensen tijdens de coronaperiode duidelijk geworden zijn. Het zijn ook banen met een grote maatschappelijke waarde, waar je kunt meewerken aan een betere samenleving. Medewerkers bij de lokale besturen doen niet zomaar een job, maar werken voor hun lokale gemeenschap.

Lokale besturen bieden ook werkzekerheid met een marktconforme verloning, veel opleidingsmogelijkheden en een gezonde werk-privébalans. Dat slaat aan bij jongeren. Uit een loopbaanstudie uitgevoerd door Jan Denys in 2021 in opdracht van Randstad blijkt dat werknemers van hun werkgever vooral een inhoudelijk interessante job verwachten met verantwoordelijkheden en uitdagingen, een goed team van collega's, jobzekerheid en een goede combinatie werk-gezin. Troeven dus die lokale besturen in handen hebben. —

MIKE DESCHAMPS

VVSG-stafmedewerker Personeel in de zorg

PIET VAN SCHUYLENBERGH

Gevoelmatig onderhandelaar

Werkgeversfederatie bij de VVSG

Oorzaken en gevolgen

Er komen veel vacatures vrij en daar zijn diverse redenen voor. We bewegen ons in een meer dynamische arbeidsmarkt, waardoor werkgevers actiever op zoek gaan naar medewerkers en deze wegkopen bij andere werkgevers. Bovendien gaan er meer medewerkers bij lokale besturen op pensioen. We weten dat er de komende tien jaar 35.000 medewerkers – bijna een kwart van het totaal – op pensioen gaan; die moeten vervangen worden.

Lokale besturen werven nog sterk diplomagericht, er is te weinig zij-instroom van kandidaten die niet over het juiste diploma beschikken maar wel voldoende competent zijn. Kleinere lokale besturen hebben het extra lastig, omdat ze weinig interne carrièremogelijkheden kunnen aanbieden.

Daarnaast leeft algemeen de trend bij medewerkers om frequenter te wisselen

van werk. De tijd dat mensen in dienst kwamen en hun volledige loopbaan bij dezelfde werkgever bleven, is voorbij. Dat maakt dat werkgevers vaker nieuwe medewerkers moeten aantrekken.

Tot slot torsen lokale besturen af en toe nog het imago van een stoffige bureaucratie. Dit is meer perceptie dan werkelijkheid, zoals blijkt uit de talrijke getuigenissen in dit dossier, maar het speelt ons wel parten.

Als vacatures niet ingevuld geraken, vallen er gaten in de dienstverlening. Hier en daar merken we dat besturen beginnen te knippen in de openingsuren van de loketten, of dat ze diensten en voorzieningen tijdelijk sluiten bij gebrek aan voldoende personeel. Dat is vaak het allerlaatste redmiddel; besturen zullen er alles aan doen om de dienstverlening zo bereikbaar en laagdrempelig mogelijk te houden.

Een partner dichtbij

die je ver brengt

Eén aanspreekpunt: jouw Relationship Manager

Onze missie? Je dagelijks begeleiden bij de realisatie van je projecten. Dankzij je vertrouwde contactpersoon met kennis van je specifieke situatie, geniet je bij ING van een dienstverlening op maat. En dit ondersteund door het advies van een team van experts.

Neem contact op met je RSM op ing.be/publicsector

do your thing

Ieder talent telt in de social profit

Personen met een migratieachtergrond van buiten de EU zijn al lang niet goed vertegenwoordigd op de Vlaamse arbeidsmarkt. Zij hebben last van allerlei drempels. Tegelijkertijd groeit de vraag naar arbeidskrachten in de zorg. Om de stap naar een baan in de zorg gemakkelijker te maken organiseren Diverscity en VIVO vzw social-profitsalons in verschillende gemeentes.

Onderzoek bevestigt dat personen met een niet-EU-herkomst relatief zwak staan op de arbeidsmarkt in Vlaanderen. Ze hebben een lagere werkzaamheidsgraad en een hogere werkloosheidsgraad dan mensen zonder migratieachtergrond. Nochtans behaalden nogal wat nieuwkomers een zorgdiploma in hun land van herkomst en kunnen wij extra handen in de zorg gebruiken. Maar voordat ze een gereguleerd gezondheidszorgberoep mogen uitoefenen in België, moeten ze de erkenning van hun diploma aanvragen. Dit is een moeilijk en langdurig proces. Daarnaast botsen mensen met een migratieachtergrond op allerlei andere drempels. Uit onderzoek blijkt dat ze een min-

der goede kennis hebben van het Nederlands, vaker lager opgeleid zijn en minder sociale netwerken hebben die hen aan een job kunnen helpen. Bovendien is het door de taalbarrière vaak moeilijk om een opleiding te volgen. Dikwijls wegen de combinatie van de opleiding, de stages, de Nederlandse les en eventuele verplichtingen tegenover hun gezin zwaar door, waardoor ze niet altijd in staat zijn hun opleiding succesvol af te ronden.

Divers talent aanwerven

De vacatures in de zorg geraken moeilijk ingevuld en de vraag naar extra arbeidskrachten blijft stijgen. De instroom van mensen met een migratieachtergrond zou dus de

werkdruk in de zorg verlichten. En het levert ook nog een ander positief effect op: er ontstaat een meer cultuursensitieve zorgverlening. Dit is belangrijk, want onze samenleving is zeer divers en de diversiteit neemt alleen maar toe. Cultuursensitieve zorg betekent dat hulpverleners zich bewust zijn van de mogelijke invloed van de verschillende cultuurachtergrond van de zorgvrager en de zorggever. Culturele verschillen vind je bijvoorbeeld in de manier van communiceren of in de hulpvraag. Cultuursensitieve zorg houdt rekening met deze verschillen om zo tot wederzijds begrip te komen zonder te vervallen in stereotypen en vooroordelen. Actief inzetten op een divers personeelsbeleid met een sterkere

Tips voor het werven van mensen met een migratieachtergrond

Maak je vacature helder, duidelijk, inclusief en leesbaar.

- Raadpleeg hiervoor de 'Checklist voor een toegankelijke vacature' van Verso.

Gebruik diverse rekruteringskanalen zoals:

- de facebookpagina van Ieder Talent Telt: www.facebook.com/IederTalentTelt.be
- Jobroad
- KifKif
- LEVL
- A Seat At The Table

Maak werk van intern taalbeleid.

- Raadpleeg hiervoor de gids 'Taal op het Werk' van Verso.

Informeer je over de mogelijkheden van job- en taalcoaching op de werkvloer.

Heb aandacht voor diversiteit in je beeldvorming.

vertegenwoordiging van personen met een migratieachtergrond kan bijgevolg helpen om de zorg voor patiënten met een migratieachtergrond te verbeteren.

Social-profitsalons

Diverscity en VIVO vzw organiseren social-profitsalons in verschillende gemeentes om zorgvoorzieningen te ondersteunen bij het vinden en aanwerven van werkzoekenden met een migratieachtergrond. Een social-profitsalon is een job-, opleidings- en informatiebeurs voor werkzoekenden met een migratieachtergrond die graag in de zorg willen werken. Op het salon leggen werkzoekenden niet alleen op een laagdrempelige en informele manier contact met werkgevers, ze krijgen er ook informatie van onderwijsinstellingen over zorgopleidingen en ondersteuning door organisaties zoals VDAB, Agentschap Integratie en Inburgering en andere (lokale) ondersteunende en bemiddelende organisaties. Werkgevers leren er dan weer potentiële medewerkers kennen en krijgen zicht op hun competenties, hun kennisniveau van het Nederlands, hun ervaring, hun achtergrond enzovoort.

De instroom van mensen met een migratieachtergrond kan de werkdruk in de zorg verlichten. En het levert ook nog een ander positief effect op: er ontstaat een meer cultuursensitieve zorgverlening.

De werkgevers krijgen bovendien op voorhand alle informatie over job- en taalcoaching. Zo weten zij wat de mogelijkheden zijn en hoe medewerkers met een migratieachtergrond optimaal kunnen functioneren binnen hun organisatie.

Dit jaar waren er al social-profitsalons in Gent en in Antwerpen, telkens met groot succes. In Gent waren er 27 stands en een 150-tal bezoekers, in Antwerpen waren er met eenzelfde aantal stands een 300-tal bezoekers. De standhouders lieten zich positief uit over het enthousiasme en de motivatie van de werkzoekenden. Veertien werkgevers van het social-profitsalon in Gent en vijftien werkgevers van het social-profitsalon in Antwerpen geven dan ook aan vervolgsprekken te plannen met in totaal 136 werkzoekenden.

Het volgende social-profitsalon vindt plaats op 10 oktober in het Provinciehuis in Leuven. Het wordt georganiseerd in samenwerking met VDAB, Agentschap Integratie & Inburgering, Stad Leuven, Provincie Vlaams-Brabant, ILV ZO-Hageland en IGO. Zit je zorgvoorziening in de regio Leuven en wil je graag standhouder zijn op dit salon? Meer informatie en een inschrijvingsformulier vind je op de website iedertalenttel.be.

Wil je zelf een social-profitsalon organiseren? VIVO ontwikkelde een praktische handleiding met draaiboeken, voorbeelden, tools en tips om er een geslaagd event van te maken. Download het inspiratieboek op iedertalenttel.be/inspiratieboek. —

LISA VANDENBROUCKE
Stafmedewerker Diverscity

Menskracht grootste knelpunt bij klimaatbeleid

Een 1 op 1-contact met alle lokale besturen, dat was de uitdaging die het klimaatteam van de VVSG vorig jaar op zich nam. Een arbeidsintensieve klus, maar heel leerrijk en nuttig in het tweede werkjaar van Netwerk Klimaat.

Daarachter gaan grote verschillen schuil, gaande van het absolute minimum (geschat op 0,05 à 0,1 VTE – soms door langdurige afwezigheden of openstaande vacatures, zie verder) tot grote groepen van dertig personen bij sommige centrumsteden. Een centrumstad die dertig mensen inzet (en dan dikwijls bijvoorbeeld zelf een werking als energiehuis heeft), doet het gemiddelde voor de 300 lokale besturen al met 0,1 VTE stijgen. Dat gemiddelde zegt dus niet veel.

Personeelstekort

Als er één opvallende constante is in de gesprekken, dan is het wel dat tijd een van de belangrijkste beperkende factoren is. Ongeveer 60% van de respondenten noemde tijdsgebrek of gebrek aan menskracht de belangrijkste belemmering om voldoende snel vooruit te raken op het vlak van klimaat.

Het is logisch dat je geen degelijk gemeentelijk klimaatbeleid kunt opzetten met 0,1 à 0,2 VTE, zeker naar aanleiding van de engagementen uit het LEKP. Dat lukt zelfs bij kleinere gemeenten niet. Gelukkig kunnen de middelen uit het LEKP ook gebruikt worden om extra personeel in te zetten. Bij een aantal gemeenten viel die keuze al. Veel respondenten geven aan dat klimaatbeleid niet iets is dat je er boven op een pak andere taken kunt bijnemen. Ambtenaren die het bijvoorbeeld combineren met vergunningen, die logischerwijs prioriteit krijgen wegens dwingende termijnen, geven aan dat klimaat niet altijd de aandacht kan krijgen die nodig is. Maar zelfs waar er een grote groep personeelsleden ter beschikking staat, wordt dit niet als voldoende ervaren om de (dan meestal ambitieuzere) doelstellingen en uitdagingen te kunnen realiseren.

Ook krapte bij noodzakelijke partners van de lokale besturen, zeker voor technische profielen zoals renovatiecoaches, zowel bij overheidsinstanties als in de private sector, wordt genoemd als beperkende factor bij de inspanningen die moeten gebeuren. Opvallend is dat dit niet steeds een bewuste keuze is: de krapte op de arbeidsmarkt is goed voelbaar in deze groep. Het blijkt moeilijk om openstaande vacatures met sterke mensen in te vullen. Zelfs een bestuur dat middelen toewijst en prioriteit wil geven aan klimaatbeleid, kan

Via een bel- en Teamsronde met de verantwoordelijke voor klimaatbeleid binnen de administratie bereikte Netwerk Klimaat 99% van de steden en gemeentes. De belronde had de bedoeling informatie te verzamelen over de klimaatwerking bij al die besturen en anderzijds ook elke gemeente de gelegenheid te bieden input te geven voor de werkzaamheden van het netwerk.

Personeelsbezetting

De openingsvraag 'hoeveel mensen werken er bij jullie op klimaat' was meteen al een hele lastige. Dat beseften we vooraf ook. Om er een antwoord op te kunnen geven moet je eerst het thema 'klimaat' afbakenen. En dat is heel moeilijk. Alleen al het Lokaal Energie- en Klimaatpact (LEKP) strekt zich uit over gemeentelijk patrimonium, groen, waterbeheer en

mobiteit, naast uiteraard het energiebeleid zelf. Dikwijls zitten al die thema's verspreid over een resem diensten, waar ze telkens een deeltje van het takenpakket vormen. En dan omvat het LEKP nog niet het volledige klimaatbeleid, want ook thema's als pakweg ruimtelijke ordening spelen een belangrijke rol. In hoeverre wordt adaptatie – wat meestal bij technische uitvoeringsdiensten zit – meegenomen en in welke mate: enkel planning, of bijvoorbeeld ook uitvoering, beheer? De ene respondent ziet dit uitgebreid, de ander beperkt. Cijfers hierover moeten dan ook met de nodige voorzichtigheid gehanteerd worden.

De organisatie van 'klimaatbeleid' is dan ook zeer divers, afhankelijk van onder andere de grootte van de stad of gemeente. Als we alle schattingen samentellen, komen we op een gemiddelde van 1,4 VTE per gemeente.

Ongeveer 60% van de respondenten noemde tijdsgebrek of gebrek aan menskracht de belangrijkste belemmering om voldoende snel vooruit te raken op het vlak van klimaat.

problemen hebben om voldoende medewerkers in te zetten.

Bovendien is het lang niet altijd evident om bijkomende middelen uit te trekken. Zeker in de tweede helft van het jaar bleek duidelijk dat de lokale financiën onder druk staan. Niet alleen door de hogere energieprijzen, maar zeker en wellicht nog meer door de inflatie en de stijgende personeelskosten die daarmee gepaard gaan. De gemeenten zitten meestal eerder in besparingsmodus: projecten worden uitgesteld of geschrapt, vragen voor bijkomend personeel liggen erg moeilijk.

Toekomstige behoeften

Nochtans staan we nog maar aan het begin. Warmtenetwerk Vlaanderen (een sectorplatform van ODE, de Organisatie voor Duurzame Energie, een van de partners binnen Netwerk Klimaat) en het platform Energiemakelaar onderzochten

hoeveel mensen en middelen er nodig zijn om warmteplannen in te voeren. De opmaak van een lokaal warmteplan is een engagement dat elk lokaal bestuur dat LEKP 1.0 ondertekende, genomen heeft. Dat gebeurde naar aanleiding van de vaststelling dat we een opschaling en versnelling van duurzame warmteprojecten nodig hebben, maar dat de nodige capaciteit van begeleiders van dergelijke projecten ruim onvoldoende is.

Jo Neyens van ODE: 'We gingen ervan uit dat in alle verstedelijkte gebieden en 50% van de randstedelijke gebieden een collectieve of participatieve wijkaanpak aan de orde is. In dat geval gaat het over respectievelijk 2007 en 1033 sectoren waarvoor een wijkgericht traject opgezet moet worden. Verstedelijkte gebieden beslaan 7% van de oppervlakte van Vlaanderen en er woont 39% van de Vlamingen; voor randstedelijke gebieden gaat dat over 13% en 21%. Als

die wijktrajecten gespreid worden over een periode van acht jaar, dan komt dat uit op 380 stuks per jaar, telkens met een looptijd van zes maanden. We maakten een schatting van de uren die nodig zijn voor de opzet van wijktafels, voorbereiding en nazorg daarvan, verdere procesbegeleiding en studiewerk en komen zo aan een 260-tal uren per wijktraject. Opgelet, dat gaat dan over het uittekenen van wat er zou moeten gebeuren voor een duurzame warmtevoorziening, zonder de effectieve technische realisatie van de projecten. Zo komen we voor heel Vlaanderen aan een behoefte van zestig voltijds equivalenten die dan voor 100% op dergelijke wijktrajecten ingezet worden. Dat is nog een bescheiden schatting, want in Nederland rekenen ze met een cijfer van één à twee VTE per gemeente. Daar moet zo snel mogelijk een antwoord op komen, want zonder die capaciteit is de energietransitie op het vlak van warmte onmogelijk.'

Europees perspectief

In Nederland, wel eens meer een bron van inspiratie, is er al onderzoek gedaan naar de behoeften van lokale besturen om voldoende capaciteit en vaardigheden in huis te halen voor de decarbonisatie van het gebouwenbestand én de knelpunten

Klimaatuitdaging vraagt ook nieuwe opleidingen

Projecten worden steeds complexer en vereisen meer en diverse experts, en toch kunnen we niet voor alles ingenieurs inzetten. Dit is opgepikt door de Hogeschool Howest. Vanaf september wordt op Campus Weide in Kortrijk een nieuwe opleiding Bachelor Built Environment ingericht. De opleiding leidt de toekomstige stadsbouwers op, met focus op circulariteit en omgeving. Circulariteit is niet alleen het hergebruik van materialen maar ook de circulariteit van het (bouw-)proces op lange termijn. Dit omvat klimaat en klimaatadaptatie, (her)introductie van natuur en een maatschappelijke plus in het project. Voor wie het welzijn van mens, buurt en uiteindelijk ook planeet voor ogen heeft, zijn omgeving en gebouw één. De toegepaste en praktijkgerichte opleiding verbindt alle experts in een project dat ontwerpgerichte beslissingen over de volledige levenscyclus ondersteunt. De Bachelor Built Environment is nieuw in Vlaanderen, maar bestaat al meer dan vijf jaar in Nederland.

STEFAN DEWICKER

Hoe minder tijd er beschikbaar is, hoe moeilijker het is om de nodige kennis van zaken in verband met de relevante thema's in het klimaatbeleid te verwerven en hoe urgenter het belang van gebundelde informatie waar je in zo weinig mogelijk tijd zoveel mogelijk relevante kennis kunt verwerven.

daarbij. De berekening gaat ervan uit dat de 355 Nederlandse gemeenten gemiddeld rond de elf VTE zouden moeten aantrekken in de periode 2022-2030. Dit alles zou 438 miljoen euro per jaar kosten. Dat is minstens een verdubbeling van de huidige capaciteit, voor kleinere steden zelfs een verdrievoudiging.

Het Europese netwerk van frontrunner-steden EnergyCities schreef er een lezenswaardige policy paper over: 'Human capacity in Local governments: the bottleneck of the building stock transition'. Die plaatst dit probleem in een Europees perspectief, met de Nederlandse cijfers en ervaring van het netwerk als basis. Ook daar is het uitgangspunt dat de klimaattransitie in Europa niet zonder lokaal gedreven publieke dienstverlening kan, hoewel lokale besturen zich ook kunnen groeperen op regionaal niveau om deze uitdaging aan te gaan. En dat geldt bij uitstek voor de bebouwde omgeving, die ongeveer 40% van de energieconsumptie vertegenwoordigt. Het potentieel aan hernieuwbare energie en restwarmte kan alleen lokaal ten volle aangeboord worden. Maar de vaststelling is: hoe divers in grootte, ligging of vooruitgang qua klimaat lokale besturen in Europa ook zijn, allemaal botsen ze op hetzelfde knelpunt: menselijke capaciteit. Voor België zijn er 4027 extra voltijdse arbeidskrachten nodig en de kostprijs bedraagt 486 miljoen euro.

Bij die arbeidskrachten zit een behoorlijke diversiteit aan profielen: 23.000 energie-analisten die lokale warmteplannen moeten ontwikkelen, nog eens 105.000 medewerkers om die uit te voeren; 40.000 energie-adviseurs en communicatiemensen om de burgers te

gidsen in het fossielvrij maken van hun woning en nog eens zoveel voor de sector van de sociale woningen. En daarnaast zijn er ook nog 6000 ambtenaren nodig om de publieke gebouwen onder handen te nemen.

Daarvoor zijn centen nodig, onder meer omdat je alleen de goede profielen kunt aantrekken als je concurreert met de private sector, die doorgaans beter betaalt. Het klinkt wellicht bekend? Maar er is ook goed nieuws: waar zo'n inspanning gedaan wordt, ontstaat er een multiplicatie-effect en komt dit de (lokale) economie ten goede.

Andere knelpunten

Even terug naar de belronde, waar uiteraard ook nog andere knelpunten aan bod komen. Financiële middelen worden, misschien verrassend, veel minder genoemd als een knelpunt. Soms zijn de middelen wel beschikbaar, maar ontbreekt de tijd om ze goed te besteden. Al zijn beide natuurlijk aan elkaar gelinkt: om in mankracht te kunnen voorzien, zijn ook centen nodig. Een deel van de respondenten geeft bij dit item ook aan dat het niet altijd om centen op zich gaat, maar ook om een gebrek aan businesscase (gekoppeld aan de noodzakelijke taxshift). Mochten duurzame-energieprojecten ook goedkoper zijn dan het fossiele alternatief, dan is veel minder personeelscapaciteit nodig om zulke projecten te kunnen uitrollen. Een te ad hoc en te weinig structureel subsidiebeleid is een ander heikel punt dat regelmatig aan bod komt.

Daarnaast is draagvlak voor klimaatmaatregelen zoeken soms een uitdaging: zowel bij het beleid en andere gemeentelijke diensten als bij de inwoners. Maar ook daar spelen centen en capaciteit een rol: de uitdagingen die de voorbije jaren op de lokale besturen zijn afgekomen, zijn dan ook niet min. En voor klimaatingrepen aan de eigen woning hebben burgers ook geld nodig.

Allerlaatste vermeldenswaardige topic is de nodige kennis en de versnippering van informatie. Ook hier is er weer een samenhang met de personeelskrapte: als je als ambtenaar tal van beleidsdomeinen moet opvolgen, heb je geen tijd om in elk van die domeinen de nodige kennis op te doen. Hoe minder tijd er beschikbaar is, hoe moeilijker het is om de nodige kennis van zaken in verband met de relevante thema's in het klimaatbeleid te verwerven en hoe urgenter het belang van gebundelde informatie waar je in zo weinig mogelijk tijd zoveel mogelijk relevante kennis kunt verwerven.

Aan uitdagingen en knelpunten geen gebrek. Vanuit Netwerk Klimaat proberen we voor zoveel mogelijk van deze onderwerpen een helpende hand te reiken. Maar ook wij zijn maar met ons zessen, natuurlijk... —

MAARTEN TAVERNIER
coördinator Netwerk Klimaat

energy-cities.eu/policy/give-cities-the-staffing-means-for-their-climate-ambitions/

FEEDBACK GEVEN EN ONTVANGEN

Door Ann Moreels

Deze publicatie bevat een visie op **feedback die steunt op samenwerking**, met elkaar overleggen, elkaar oprecht durven informeren, zaken met elkaar delen en ook wel confronteren. In de praktijk wordt heel wat **goedbedoelde feedback** qua perceptie vaak als een evaluatie aangevoeld. Daar moeten we toch eens grondig over nadenken.

Deze publicatie wil je daarbij helpen en wil je vooral doen reflecteren over dit boeiende thema en over **jouw mogelijkheden en bijdragen** hierin. Je moet het thema niet als een topic op zich beschouwen, maar inkaderen in het geheel van leidinggeven, samenwerken, elkaar motiveren, samen innoveren, samen zaken realiseren en zichzelf *overtroeven* door de **kracht van samenwerking**.

Het gaat immers om **samen de toekomst uit te bouwen**. Hoe we dat doen, hoe we dat aanpakken, in het kader van een nog **sterkere organisatie en dienstverlening**, kan via de weg van het *feedbacken*.

Feedback geven en ontvangen

Auteur: Ann Moreels

ISBN (print): 9782509038210

Formaat: 160 x 240 mm

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

In De Pinte, op het lokale niveau, krijgt minister **Vincent Van Peteghem** de nodige energie en verse zuurstof om aan het beleid te werken, federaal wil hij zijn stempel graag drukken om het lokale beleid te versterken.

De federaal-lokale connectie

MARLIES VAN BOUWEL
redacteur Lokaal

‘Wanneer een land en zijn oude structuren verroest dreigen te raken, dan zijn het vaak de lokale besturen die daar de eerste gevolgen van dragen.’

STEFAN DE WICHERE

‘De gemeente moet minder afhankelijk worden van de aanvullende personenbelasting. De vraag die we ons moeten stellen is hoe je de lasten op arbeid kunt verlagen en tegelijk de lokale besturen toch een stabiele inkomstenbasis kunt geven, want hun inkomsten zitten bij de aanvullende personenbelastingen waarover de federale overheid gaat en bij de onroerende voorheffing die een regionale bevoegdheid is.’

Om vanuit het perspectief van de lokale besturen het financiële beleid van de federale overheid te bespreken, is er niemand beter geplaatst dan Vincent Van Peteghem, federaal minister van Financiën en tegelijk titelvoerend burgemeester van De Pinte. Maar waar voelt hij zich zelf het meeste thuis? Minzaam vertelt hij waarom hij beide apprecieert. ‘Sinds 2012 ben ik gemeenteraadslid en ik ben altijd lokaal actief gebleven, nu ben ik titelvoerend burgemeester én gemeenteraadsvoorzitter. Maar ik zit ook al sinds 2016 in het Federale Parlement. Als burgemeester heb je impact op politie, brandweer, mobiliteit en beheer je de gemeentelijke financiën, dat is nu eigenlijk niet anders geworden. Ik heb het federale niveau leren waarderen, want het is toch op dit niveau dat het land in een nieuwe plooi kan worden gelegd, met belangrijke hervormingen. Je kunt er dingen doen bewegen. Wanneer een land en zijn oude structuren verroest dreigen te raken, dan zijn het vaak de lokale besturen die daar de eerste gevolgen van dragen.’

Hebt u heimwee naar de dorpspolitiek?

‘Ik ben graag tussen de mensen, het is dat wat me de energie geeft om door te gaan. Op federaal niveau zit ik in een zeer waardevolle positie, ik heb de kans om keuzes te maken over de toekomst van ons land, maar je mist er wel de nabijheid en het contact, het puur operationele. Ik heb het lokale ook nodig, niet enkel voor mijn beleid, maar ook voor mezelf. Het toont je waarom je het doet, voor wie je het doet. Als je lokaal werkt, is er meer persoonlijke interactie en kun je sneller iets doen bewegen. Dat wordt dikwijls gezegd maar dat is ook honderd procent waar. Federaal gebeuren tal van heel belangrijke zaken, maar het raakt minder snel tot bij de mensen. Dat is een uitdaging van onze tijd. Ook als minister heb ik in mijn hoedanigheid als voorzitter van de gemeenteraad bijna alle gemeenteraden gevolgd, zoveel waarde hecht ik eraan.’

‘Op het federale niveau zijn er ook een aantal zaken die een heel concrete impact hebben op de gemeenten. Denk aan de trend van bedrijfswagens, je ziet nu veel meer elektrische auto’s, daar zijn in een gemeente laadpalen voor nodig. Federaal hebben we beslissingen

genomen om de NMBS-stations toegankelijker te maken, daar voel je lokaal de effecten van. Er is ook de federale impact van de financiering op de brandweer en de politie. De extra financiering van de brandweer heeft invloed op je eigen meerjarenplan.’

‘In De Pinte hebben we het lokale dossier om een nieuw commissariaat voor de politie te bouwen die nog altijd in de oude rijkswachterskazerne zit. Dat zal positieve gevolgen hebben voor het korps en de zone. Er liggen lokaal nog uitdagingen te wachten waarover finaal federaal wordt beslist, denk maar aan de fusies van de politiezones.’

Over fusies gesproken, hoe groeit de relatie tussen De Pinte en Nazareth?

‘Nazareth heeft aan het begin van de beleidsperiode aan alle buurgemeenten gevraagd of er interesse was voor een fusie en De Pinte heeft als enige gemeente positief gereageerd. Ondertussen hebben we na het opstellen van een profielschets ook al een participatietraject doorlopen, begin deze zomer valt de beslissing.’

Bent u voorstander van deze fusie?

‘Zowel De Pinte als Nazareth staat voor belangrijke uitdagingen in de toekomst. Ook bij kleine lokale besturen staan het klimaat en mobiliteit hoog op de agenda. Je moet als gemeente slagkrachtig zijn om zulke uitdagingen aan te gaan. Voor verschillende aspecten bots je op je grenzen, in beide gemeenten zijn er te veel eenmansdiensten en dat is een hindernis voor een goede dienstverlening. We hebben een diensthoofd dat tegelijk mobiliteit en openbare werken moet opvolgen, dat is allesbehalve ideaal. Dat geldt ook voor de lokale politiezones, elke zone heeft tegenwoordig een expert cyberveiligheid nodig. Als de zone te klein is kun je niet gespecialiseerd genoeg zijn.’

In De Pinte is de fiscaliteit ook een hangijzer, we hebben nauwelijks industrie terwijl Nazareth meer gediversifieerd is. Op lange termijn biedt een fusie dus zeker voordelen. Tijdens het participatietraject hoorden we hoezeer de burgers willen dat het bestuur op mensenmaat blijft, met politici die geëngageerd zijn. Samen zouden we met 23.000 inwoners de tachtigste gemeente in Vlaanderen zijn, met vier dorps-

kernen met elk hun eigenheid. Zo blijf je dicht bij de burgers. We moeten niet flauw doen, er is ook een meer gedwongen motivatie: over vijf of tien jaar kunnen er gedwongen fusies aankomen. Met onze hogere inkomsten uit de personenbelasting, ondanks een lagere tarief, zijn we dan misschien een aantrekkelijke bruid voor Gent. Daar hebben we geen zin in. We willen een fusie op mensenmaat en met Nazareth kunnen we als gelijkwaardige partners in zee gaan, we kennen gelijkaardige uitdagingen. Ik geloof dat door een fusie beide gemeenten erop vooruit kunnen gaan.'

De gemeentelijke aanvullende personenbelasting wordt berekend als een percentage boven op de federale (en Vlaamse) personenbelasting. Als die laatste zakt, zakt bij gelijke gemeentelijke percentages ook de opbrengst voor de gemeenten. Dat is een heikele zaak voor de gemeenten. Ziet u hiervoor een oplossing?

'Onze eigen gemeente is voor haar inkomen grotendeels afhankelijk van het inkomen van de eigen inwoners. Als de federale overheid daaraan iets verandert, voel je dat lokaal direct, zoals bij de taxshift van tien procent van de regering-Michel. Op een budget van vijf miljoen euro is tien procent een aanzienlijk bedrag. Het is niet simpel om hiermee om te gaan. Ik wil hierover nadenken, zodat de gemeentelijke inkomsten minder variabel worden want ik begrijp die bezorgdheid.'

'Vanuit de federale regering willen we de lasten op arbeid verminderen, het is uiteraard niet de bedoeling dat de lokale besturen de lasten op arbeid daarop zelf opnieuw zouden verhogen om een budgettair evenwicht te bekomen. We moeten ervoor zorgen dat de gemeente zelf meer instrumenten heeft. Er moet een evenwicht zijn tussen de veel stabilere onroerende voorheffing en de aanvullende personenbelasting. Je moet dat binnen een groter kader bekijken.'

Is de verhoging van het kadastraal inkomen dan een mogelijk spoor?

'De gemeente moet minder afhankelijk worden van de aanvullende personenbelasting. De vraag die we ons moeten stellen is hoe je de lasten op arbeid kunt verlagen en tegelijk

de lokale besturen toch een stabiele inkomstenbasis kunt geven, want hun inkomsten zitten bij de aanvullende personenbelastingen waarover de federale overheid gaat en bij de onroerende voorheffing die een regionale bevoegdheid is.'

'Een aantal lokale besturen zoals Gent of De Pinte hebben een sociale belastingshift doorgevoerd door de opcentiemen op de onroerende voorheffing te vermeerderen en het percentage van het APB te verminderen, zodat ze daar minder van afhankelijk zijn. Een woning kun je niet zomaar verplaatsen, er zit minder speling op de inkomsten van je woning.'

Zijn er nog andere mogelijkheden om de gemeentekas te spijzen?

'We hebben al kunnen realiseren dat de lokale overheden minder btw moeten betalen op publieke werken. Volgens een Europese richtlijn was het tot voor kort niet mogelijk een jeugdlokaal te bouwen of een weg aan te leggen met een verlaagd btw-tarief. Op onze vraag is die Europese richtlijn aangepast en kan het nu dus wel aan het verlaagde tarief. Zo hoeven gemeenten niet meer per se intergemeentelijk of via een autonoom gemeentebedrijf te bouwen. Zo vermijden we dat investeringen zonder controle van de gemeenteraad gebeuren en de schuld niet in de lokale begroting zit.'

Ziet u nog mogelijkheden?

'Het is iets anders, maar het werd zeer gewaardeerd dat we op het moment dat alle lokale besturen plots werden geconfronteerd met de gevolgen van de energiecrisis – weliswaar eenmalig – de bijdrage ineens voor veertien maanden hebben gestort. Tot nog toe werden de inkomsten voor de gemeenten gestort van november tot oktober. We hebben dat herwerkt en gaan dat vanaf nu per kalenderjaar doen, dus van januari tot december. Dit boekhoudkundig systeem is accurater.'

STEFAN DEWICKERE

'Als je lokaal werkt, is er meer persoonlijke interactie en kun je sneller iets doen bewegen. Dat wordt dikwijls gezegd maar dat is ook honderd procent waar. Federaal gebeuren tal van heel belangrijke zaken, maar het raakt minder snel tot bij de mensen.'

STEFAN DEWICKERE

‘Volgens een Europese richtlijn was het tot voor kort niet mogelijk een jeugdlokaal te bouwen of een weg aan te leggen met een verlaagd btw-tarief. Op onze vraag is die Europese richtlijn aangepast en kan het nu dus wel aan 6 procent.’

Een aantal grensgemeenten vragen om de aanvullende personenbelastingen op het inkomen van grensarbeiders billijker te berekenen.

‘Dat begrijp ik. Sinds de eerste dag van mijn ministerschap staat dit op onze agenda, want de problematiek kwam heel nadrukkelijk naar voren tijdens de coronacrisis. Je betaalt belastingen op de plaats waar je werkt, maar het kan uiteraard niet de bedoeling zijn dat gemeenten een nadeel ondervinden van het feit dat inwoners voor een buitenlandse werkgever werken. We zetten daar stappen vooruit. Wie nu in Luxemburg werkt, kan ook 34 dagen per jaar thuiswerken in België zonder belastingen in België te betalen, maar terzelfdertijd werd een degelijke compensatie afgesproken. Zo kunnen deze mensen flexibel werken en is er een compensatie voor de lokale besturen die hierdoor inkomsten derven. Luxemburg betaalt deze Belgische gemeenten zo’n slordige veertig miljoen euro. Nu is er ook een vraag vanuit Nederland en Frankrijk om dat aantal dagen te verhogen.’

Vanuit de verenigingen van steden en gemeenten ligt er al een tijd een vraag voor om een structureel financieringsprobleem van het Gesolidariseerde Pensioenfonds op te lossen, maar op het voorbije begrotingsconclaf werd hierover niets beslist. Nochtans is het dringend, want eind

dit jaar moet er anders iets onwettelijks gebeuren. Wat denkt u hierover?

‘Voor de tweede pijler van de contractuele ambtenaren was er een bonus-malussysteem uitgewerkt: gemeenten die zo’n tweede pijler verzorgden, kregen een voordeel, wie het niet deed, moest opdraaien voor het systeem. Nu voorzien zo goed als alle gemeenten in zo’n aanvullend pensioen. Het systeem is van start gegaan met de juiste doelstelling, maar nu zijn er dus financieringsproblemen. De minister van Pensioenen is zich bewust van het probleem maar het is budgettair geen eenvoudig verhaal. Het zal binnen de begrotingsopmaak in het najaar aan bod komen.’

Is dat nog voor deze regering?

‘Zeker is dat nog voor deze regering.’

In onze podcast De Lobby over de zitdagen belastingen beloofde u dat deze zitdagen dit jaar opnieuw lokaal georganiseerd kunnen worden, maar sommige lokale besturen krijgen geen of een negatief antwoord van de regionale belastingkantoren. Wat nu?

‘Ik ben trots dat er vorig jaar in niet minder dan 311 gemeenten zitdagen georganiseerd hebben, geen haar op mijn hoofd dat eraan denkt dit af te schaffen. Ik heb vorig jaar zonder aarzelen beslist om na de coronaperiode opnieuw vol de kaart te trekken van de nabije, fysieke hulp voor het invullen van de

belastingaangifte. Want ondanks dat vorig jaar opnieuw 8% meer mensen de weg vonden richting tax-on-web, betekent dit niet dat iedereen zonder problemen de aangifte kon invullen. De zittagen zijn bovendien niet de enige fysieke hulp waar inwoners op konden rekenen. Onze administratie heeft belastingplichtigen die in 2022 hulp hebben gevraagd, dit jaar proactief opgebeld om hen die hulp opnieuw aan te bieden. Voor 2023 werden al 85.000 afspraken vastgelegd met burgers om hun aangifte samen in te vullen in een kantoor van de FOD, of om dat samen telefonisch te doen. Belastingplichtigen krijgen die keuze voorgelegd. We zien dat 97% van de mensen verkiest om die hulp telefonisch te krijgen, de rest komt liever naar kantoor. Uiteraard kent de FOD haar limieten, maar de medewerkers van de FOD doen hun uiterste best om op zoveel mogelijk plekken in het land fysieke hulp aan te bieden.'

Belastingbrieven moeten nu ook allemaal op 15 juli binnen zijn. Waarom is dat? Is een grotere spreiding niet handiger voor de FOD?

'De laatste twintig jaar werd de uiterste datum van indiening almaar uitgesteld.'

'Daarom hebben we het systeem herwerkt. Vroeger bestond het onderscheid tussen zelf invullen of via een mandataris, nu maken we het onderscheid tussen een eenvoudige en een complexe aangifte. Al wie een eenvoudige aangifte heeft en dus alleen deel 1 moet invullen, moet die inzenden voor 15 juli, zo krijgt iedereen ook sneller terugbetalingen en is er sneller een overzicht. De complexe belastingbrieven moeten niet per se via een mandataris gaan, maar krijgen meer tijd, tot oktober. Dat is duidelijker.' —

'Op federaal niveau zit ik in een zeer waardevolle positie, ik heb de kans om keuzes te maken over de toekomst van ons land, maar je mist er wel de nabijheid en het contact, het puur operationele.'

NGI
Nationaal
Geografisch
Instituut

IGN
Institut
Géographique
National

- Geografische gegevens en diensten
- Federale partner voor uw toepassingen
- Integrator en geobroker

 geo.be

ngi.be

sales@ngi.be - Tel.: 02/629.82.82

© NGI-IGN

Volgens onderzoeker **Josefine Vanhille** is het mogelijk én noodzakelijk om sociaal en ecologisch beleid te verzoenen. Meer nog, als we de klimaatverandering willen tegengaan, moeten we de sociale ongelijkheid structureel verminderen. 'Je kunt geen samenlevingsbrede klimaattransitie nastreven en tegelijk mensen in armoede achterlaten op het perron van de klimaattransitietrein.'

'Een klimaatbestendige toekomst is er een waar het beter leven is voor iedereen. Waar we de levenskwaliteit verhogen op veel verschillende domeinen. Niet alleen zullen we allemaal beter, slimmer en efficiënter wonen. Onze gezondheid gaat erop vooruit: zuivere lucht leidt tot minder aandoeningen aan de luchtwegen bij kinderen en minder ziektes die verband houden met luchtverontreiniging. Natuur kan weer dichterbij en in de woongebieden komen, met een hele reeks sociale en klimaatvoordelen erbij.'

'Klimaatbeleid moet ons op dat pad zetten. De transitie geeft de kans om onze samenleving te heroriënteren, de beweging weg van fossiele brandstoffen te koppelen aan een beter toekomstbeeld. Klimatrisico's zullen toenemen, extreem weer zal nog intenser worden dan vandaag al het geval is. Toch hoeft het niet puur kommer en kwel te zijn, want we hebben nog veel onderbenutte instrumenten om ons beter te wapenen. Wel is het nodig de systeemfouten te identificeren die vandaag armoede, ongelijkheid, klimaatverandering, vervuiling en ongezondheid in de hand werken. Er is veel ruimte om maatschappelijke structuren beter te richten op wat echte levenskwaliteit geeft. Dat debat ten gronde voeren is niet de makkelijkste weg, maar het is wel een denkoefening die helpt om beleid vorm te geven dat de typische kortetermijntrade-offs tussen sociale en ecologische doelstellingen overstijgt.'

'Mijn onderzoek documenteert dat klimaatverandering en sociale ongelijkheid heel nauw verweven zijn. Die verwevenheid uit zich in verschillende dimensies. Zo heerst er zowel een ongelijke verantwoordelijkheid als een ongelijke kwetsbaarheid voor klimaatverandering. De analyses die dit aantonen, zijn heel feitelijk: de consumptiepatronen van de rijkste groepen in de wereld, maar ook in België, zijn verantwoordelijk voor een veelvoud van de emissies van armere groepen.'

'Daarnaast kun je ook vaststellen dat de tastbare gezondheidsimpact van klimaat en milieuvervuiling ongelijk verdeeld is. Hotspots van luchtverontreiniging situeren zich vaker in gemiddeld armere buurten met slecht

geïsoleerde huizen, minder groen en relatief laag autobezit. Door hitte-eilandeffecten nemen de gezondheidsrisico's er significant toe, met hogere sterfte tijdens hittegolven tot gevolg. Dit hoort hoog op de agenda te staan. Want als je financieel kwetsbaar bent, heb je minder mogelijkheden om je te beschermen tegen de effecten van klimaatverandering. En het gaat hier over een significant grotere groep dan de mensen die echt in armoede leven.'

'Milieubeleidsmakers houden vandaag onvoldoende rekening met het feit dat maatregelen inwerken op een grote diversiteit aan gezinnen, naar leeftijd, gezinssamenstelling, inkomen, wooncontext. Naast de Mattheüseffecten die hierdoor ontstaan, heeft het ook effect op de doelmatigheid van het beleid. Gentse onderzoekers berekenen dat ongeveer de helft van de Vlaamse huiseigenaars geen toegang tot subsidies voor energie-efficiëntie krijgt, omdat ze deze investeringen niet kunnen financieren. Een subsidie mag dan een maatregel lijken om al een stap in de goede richting te zetten, je sluit wel een grote groep mensen uit om er gebruik van te maken. Dat vloekt met de gedachte dat de klimaattransitie een maatschappijbrede onderneming is. Er zijn talrijke voorbeelden die aantonen dat effectieve milieubeleidsmaatregelen niet automatisch regressief hoeven uit te pakken. Verdelings-effecten zitten vervat in de concrete keuzes die tijdens het beleidsontwerp worden gemaakt. De sociale impact van een koolstofbelasting hangt bijvoorbeeld af van hoe je de inkomsten opnieuw in de maatschappij inzet en bij wie ze terecht komen.'

'Ook op het vlak van betaalbare klimaatbestendigheid kunnen we meer kijken naar integrale oplossingen. We weten dat het belang van een behoorlijke woning heel zwaar doorweegt in een mensenleven. Het verhoogt het gevoel van maatschappelijke participatie, welzijn en stabiliteit. Sociale huisvesting is dus een hoeksteen van elk woonbeleid, en er vallen belangrijke klimaatwinsten te halen door ze energiezuiniger te maken. Maar niet alle kwetsbare gezinnen wonen in een sociale woning. Er blijven nog andere maatregelen nodig. Zo kun je kleine verhuurders ontzorgen bij de renovatie van een woning die ze verhuren aan kwetsbare groepen. Projecten die bijvoorbeeld voorzien in overgangswoningen voor huur-

Dat het belang van klimaatbeleid niet gedragen zou zijn, is een groot misverstand. De weerstand die er is, richt zich eerder tegen hoe het probleem van de klimaatverandering wordt behandeld.

De sociale kansen van de klimaattransitie

Josefine Vanhille

werkt als onderzoeker bij het Centrum voor Sociaal Beleid (Universiteit Antwerpen). In juni verdedigde ze haar doctoraatsonderzoek over de rol van sociale ongelijkheid in de klimaattransitie. Als wetenschappelijk medewerker ondersteunt ze het voorzitterschap door Bea Cantillon en Marek Hudon van het Hoog Comité voor een Rechtvaardige Transitie, in opdracht van minister Zakia Khattabi.

ders of oplossingen bieden voor andere praktische hindernissen, nemen zo een belangrijke drempel weg bij de verhuurder. Ook constructies om te renoveren via sociale verhuurkantoren en vervolgens sociaal te verhuren, bieden waardevolle mogelijkheden.'

'Van ingrepen voor betere luchtkwaliteit en veilige fiets- en wandelinfrastructuur is geweten dat ze zichzelf terugbetalen in verminderde gezondheidskosten voor de overheid, baten die een veelvoud zijn van de investeringskosten.'

'Dat het belang van klimaatbeleid niet gedragen zou zijn, is een groot misverstand. Uit enquêtes blijkt dat in België meer dan 80% van de bevolking bezorgd is over de klimaatverandering. De weerstand richt zich eerder tegen hoe dit probleem vervolgens wordt behandeld, vaak met maatregelen waarvan het gevoel leeft dat ze bestaande patronen van sociale uitsluiting nog versterken. Het meest zichtbare voorbeeld waren de "gele hesjes" in Frankrijk. De brandstoftaks trof mensen op het platteland, typisch sociaal-economisch kwetsbaardere groepen, het hardst. Doordat veel essentiële diensten (winkel, werk, school, ziekenhuis) geleidelijk uit hun buurt verdwenen, werden ze afhankelijk van een auto om hun basisbehoeften te vervullen. En die zou plots vele tientallen euro's per maand duurder worden. Dat is beleid dat blind bleef voor de noodzaak om het sociale weefsel op het platteland te versterken en de ruimtelijke ongelijkheden te bestrijden.'

'Europese studies tonen intussen aan dat de gepercipieerde "eerlijkheid" de belangrijkste parameter is die de publieke steun voor klimaatmaatregelen bepaalt. Het is dan ook een goede zaak dat de uitbreiding van het Europese emissiehandelsstelsel gekoppeld is aan het Europees so-

ciaal klimaatfonds, ook al bevat het nog te weinig budget. Om aanspraak te maken op de middelen moeten lidstaten sociale klimaatplannen opmaken. Het geeft beleidsmakers de verantwoordelijkheid om goed na te denken over het ontwerp van een sociale klimaatstrategie. Op lokaal niveau zijn er al inspirerende pilots die dat effect nastreven. Zo werd het Vlaams Noodkoopfonds gemodelleerd naar een project dat ooit startte met tien woningen in de Gentse Dampoortwijk. Er is ook het verfrissende voorbeeld van de stad Eeklo waar de aandelen van lokale hernieuwbare energiecapaciteit toegankelijk werden gemaakt voor mensen in armoede. Hun elektriciteitsverbruik kon zo tijdens de crisis veel betaalbaarder blijven. In Denemarken zijn windmolens trouwens al decennia mee in handen van buurtbewoners. Dit neemt meteen een stuk weerstand weg, want ze kunnen mee genieten van de dividenden.'

'De knoop van hoe de hele klimaattransitie gefinancierd kan worden, overstijgt natuurlijk het lokale niveau; die moet op een hoger niveau worden ontward. Dat kan, het vergt natuurlijk wel beleid. Economisch bekeken is het overduidelijk dat de noodzakelijke investeringen het best zo snel mogelijk gebeuren. Niets doen is wat echt onbetaalbaar is.'

'Er bestaan geen algemeen geldige wondermiddelen voor een rechtvaardige transitie. De lokale context doet ertoe, en net daar ligt een grote taak voor steden en gemeenten. Ze staan het dichtst bij de burger, gaan in dialoog met inwoners en streven naar een zo groot mogelijk draagvlak. Lokale besturen kunnen die geïntegreerde benadering van een sociaal klimaatbeleid tastbaar maken door te vertrekken van de veelzijdige blik op hun gemeente die ze vaak al hebben.'

KATRIEN GORDTS
redacteur Lokaal

vvsg

Rondetafel 'Sociale rechtvaardigheid van lokale klimaatplannen versterken'

Ben je sociaal werker, beleidsmedewerker lokaal sociaal beleid, klimaat- of duurzaamheidsambtenaar, schepen van wonen, ruimtelijk planner... met interesse in deze thematiek? Op **dinsdagnamiddag 19 september** brainstormen we met jou over de vraag hoe we de sociale rechtvaardigheid van lokale klimaatplannen kunnen versterken. Samen met dr. Josefine Vanhille en VVSG-medewerkers Klimaat en Lokaal Sociaal Beleid bouwen we voort op deze inzichten. Ons doel? Inspiratie verzamelen en ontwikkelen voor de opmaak van een ambtelijk memorandum, verkiezingsprogramma, omgevingsanalyse, meerjaren- of klimaatplan, en helpen in het maken van een lokale 'coalition of the willing'.

Interesse? Meld je alvast aan bij netwerkklimaat@vvsg.be.

NIEUWE
EDITIE!

CODEX OVERHEIDSOPDRACHTEN

Ed. Steven Van Garsse

Op 30 juni 2017 is de 'nieuwe' wetgeving overheidsopdrachten in werking getreden. De regelgever nam daarmee een **cruciale stap in de omzetting van drie Europese aanbestedingsrichtlijnen**. In de Codex Overheidsopdrachten brengen we **de nieuwe basisregelgeving** samen. We kozen er dus voor om de basisregelgeving voor de klassieke sectoren, de speciale sectoren en de regelgeving inzake de concessies van diensten en werken op te nemen.

Zo is de Codex Overheidsopdrachten een **onmisbaar werkinstrument** voor al wie actief is op het gebied van overheidsopdrachten.

Editie 2023 vulden we o.m. aan met:

- de wet van 18.05.2022 tot wijziging van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten en de wet van 17 juni 2016 betreffende de concessieovereenkomsten;
- de wet van 08.02. 2023 tot wijziging van de wet van 17 juni 2016 inzake overheidsopdrachten en de wet van 17 juni 2016 betreffende de concessieovereenkomsten, met betrekking tot bestuur;
- het Koninklijk Besluit van 29.11.2022 betreffende de toekenning van een voorschot in het kader van overheidsopdrachten omwille van de economische situatie ingevolge de oorlog in Oekraïne;
- het Koninklijk Besluit van 14 juli 2022 betreffende beperkende maatregelen inzake overheidsopdrachten en concessieovereenkomsten naar aanleiding van de acties van Rusland die de situatie in Oekraïne destabiliseren.

CODEX OVERHEIDSOPDRACHTEN

Auteur: Steven Van Garsse
ISBN (print): 9782509042873

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

De Witte brengt het verleden van Zichem tot leven

Een kindvriendelijke en interactieve erfgoedwandeling in deelgemeente Zichem, met 'de Witte' als gids, biedt wandelaars een blik op het verleden. Een geslaagde samenwerking tussen de stad Scherpenheuvel-Zichem en de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) maakt waardevolle plekken weer zichtbaar. De heraangelegde ontmoetingsplekken langs de route worden ondertussen druk gebruikt. Dat het de moeite loont, bewijzen ook de nominaties voor de Prijs Publieke Ruimte en de Toerisme Award van de provincie Vlaams-Brabant.

STEFAN DE WILDERE

Wie Zichem zegt, denkt meteen aan zijn bekendste inwoner, de Witte, de bekende kwajongen uit de roman van Ernest Claes. De auteur gebruikte het stadslandschap wel vaker als decor in zijn boeken. De stad heeft ook een rijke geschiedenis die veel verder in de tijd teruggaat. In de dertiende eeuw noemde Hertog I van Brabant Zichem als een van zijn oudste steden. Een eeuw later groeide Zichem uit tot een bloeiende lakenhandelsstad. De Zichemse lakens werden tot in Rusland geëxporteerd. Een belangrijke bron van welvaart voor de stad was de kronkelende rivier de Demer. Zichem had de Maagdentoren, de Sint-Eustachiuskerk en ook nog een waterburcht, een lakenhal, watermolens, een begijnhof dat later tot klooster werd omgevormd, en een prachtig marktplein. Een aantal historische monumenten die aan dit verleden herinneren, zijn intussen verdwenen of sprongen niet meer in het oog. De erfgoedwandeling moest deze geschiedenis weer tot leven brengen.

De 3,3 kilometer lange, voor rolstoelgebruikers toegankelijke wandeling loopt langs de belangrijkste plekken in het dorp. Het gratis doe-boekje *Met de Witte door Zichem* begeleidt je op je tocht. In de brochure ontdek je, op een speelse maar informatieve wijze, allerlei weetjes over Zichem. Kinderen kunnen met stripverhalen de Witte visualiseren en verschillende spellen doen langs het parcours. QR-codes brengen je naar luisterverhalen van de Witte, Wannes Raps, Pastoor Munte en Moeder Cent. Een humoristische noot, in onvervalst Zichems dialect. Deze ingesproken verhalen hebben extra diensten bewezen tijdens de coronaperiode, toen gidsen niet met grote groepen op pad konden.

De wandelroute start aan het station waar een reusachtig paneel de aankomende treinreizigers begroet in het dorp van de Witte. Aan een oud loket vinden bezoekers ook het doe-boekje. Langs de oude spoorwegbedding – met de bijnaam het Trainke – kunnen kinderen zich meteen uitleven met een loopspel dat refereert aan de traagheid van de oude stoomtrein die de bedevaarders destijds van het station van Zichem naar Scherpenheuvel bracht. Verderop baan je je een weg door een boomtunnel in groei, die het spoorgevoel versterkt. De volgende stop is bij de monumentale Maagdentoren. Eromheen is een natuurlijk amfiteater aangelegd als ontmoetings- en evenementenplek, met uitzicht op de toren. De oude slotgracht is weer blootgelegd; kinderen kunnen er de gracht oversteken over boomstammen. De plek is ook als picknickzone erg in trek.

Wat verder op de wandeling kom je langs een oude spoorbrug met een muurschildering van een trein. De uitgefreesde raamopening biedt vanop de Demerdijk een zicht in de geschilderde trein, waar wandelaars aan het raampje kunnen zitten. Een zitkuil aan de rand van de Demer doet dienst als ontmoetingsplek. Onder de kuil zouden heel wat geuzen begraven zijn na hun overrompeling door de Spanjaarden, vandaar de naam Geuzenkerkhof. Via het Geuzenkerkhof kom je bij het Marktplein. Verschillende aanpassingen zoals de aanleg van een nieuw pad met lage hagen, een bloemenzone en zitelementen verbeteren het wandeltraject op het plein. Wie in de muziekiosk op de geluidstegel springt, hoort het bekende lied 'De Mennekes van plezier'. Ter hoogte van de Demerbroeken vormt een avontuurlijk parcours uit boomstronken een alternatief voor het wandelpad. In enkele knotwilgen

staat een zitplatform op hoogte met zicht over het natuurgebied Demerbroeken. Bij de watermolen vertelt een draaiend infobord je meer over de Demer en haar rol voor Zichem.

Een laatste schakel uit de erfgoedwandeling is de wandel- en fietsbrug over de Demer die werd aangelegd in 2021. De brug zorgt voor een veilige en groene verbinding tussen de kerk van Zichem en het station. Zo vermijden wandelaars en fietsers het drukke verkeer in de smalle hoofdstraat van het centrum.

Het hele project – van idee tot lancering – nam zeven jaar tijd in beslag en vindt zijn oorsprong in de 'Landinrichting de Merode', die met verschillende projecten de streek tussen de abdijen van Averbode en Tongerlo op de kaart moest zetten. In het Landinrichtingsplan Poort Scherpenheuvel uit 2018 voorzagen de VLM en de stad Scherpenheuvel-Zichem in de nodige ruimte om te investeren in Zichem en het erfgoed dat er prominent aanwezig is.

De begeleiding door en de samenwerking met de VLM was voor de stad Scherpenheuvel-Zichem bijzonder waardevol. Het studie bureau Niche verzorgde mee het concept en kon daarvoor rekenen op de inbreng van een handvol dorpsambassadeurs. De VLM en de stad realiseerden daarna samen de verschillende belevingselementen en de aanleg van de omgeving. Voor deze elementen is gebruik gemaakt van het aanwezige erfgoed of van verwijzingen naar bijvoorbeeld de avonturen van de Witte. De elementen zijn robuust uit robiniahout gemaakt, een uniforme stijl creëert herkenbaarheid.

Twee jaar na de lancering zijn de eerste 10.000 doe-boekjes de deur uit en domineren foto's van de erfgoedwandeling de hashtag #StadSZ.—

KATRIEN GORDTS
redacteur Lokaal

TECHNISCHE FICHE

- **Opdrachtgever:**
Stad Scherpenheuvel-Zichem en de Vlaamse Landmaatschappij (VLM)
- **Kostprijs inrichting:**
450.000 euro waarvan 70% gedragen wordt door Vlaanderen via het Landinrichtingsplan Poort Scherpenheuvel en 30% door de stad.
- **Hoofdpdrachthouder ontwerp:**
Niche
- **Hoofdaannemer uitvoering werken:**
Van Raak L. bv
- **Contactpersonen:**
liesbeth.tielens@scherpenheuvel-zichem.be en els.remans@vlm.be

Midwest geeft vorm aan sportregio

De maand juni 2023 zal de sportieve geschiedenis ingaan als een topmoment voor de skeelersport. Het nieuwe skeelernetwerk van de regio Midwest is een mooi voorbeeld van sterke regionale samenwerking voor de realisatie van sportinfrastructuur. Het vestigt tegelijk de aandacht op de opmaak van een overkoepelend masterplan voor bovenlokale sportinfrastructuur binnen dezelfde regio.

Sinds juni beschikt regio Midwest over het grootste bewegwijzerde skeelernetwerk van Europa. Maar liefst 37 routes en verbindingslussen, goed voor een kleine 450 kilometer skeelerplezier. 'We kunnen gerust spreken over een marathonn netwerk,' meldt Kurt Windels, burgemeester van Ingelmunster en voorzitter cluster sport Midwest, opgetogen. 'Je skeelert kilometers langs een gevarieerd ruraal en stedelijk landschap. Naast de mooie uitzichten zijn er ook leuke rustplekjes. Zo ontdek je de troeven van de zestien Midwestgemeenten.'

Het Skeelernetwerk Midwest kwam tot stand dankzij een krachtige samenwerking tussen Midwest, Sport Vlaanderen, de zestien Midwestbesturen en de lokale club iSkate. Zo stond Sport Vlaanderen in voor de financiering van het uniforme bewegwijzeringsmateriaal en ontwikkelden Midwest en de lokale besturen samen met de lokale club iSkate het netwerk met de routes. Het Skeelernetwerk wordt nu gepromoot met een fotowedstrijd op sociale media, een toerkalender met 'zondagse

ritten' en een initiatie start-to-in-line skate. Het skeelernetwerk is een fraaie realisatie van de dienstverlenende vereniging Midwest.

DVV Midwest

De referentieregio Midwest ligt in het midden van de provincie West-Vlaanderen en telt 253.042 inwoners. Zestien lokale besturen hebben zich geëngageerd in een structurele samenwerking via de DVV Midwest. Deze dienstverlenende vereniging is volgens de regels van het decreet Lokaal Bestuur door de zestien gemeenten opgericht om een sterke ondersteuning van de besturen tot stand te brengen. Midwest werkt aan een fusie van ambities op verschillende beleidsdomeinen zoals welzijn, vrije tijd, e-inclusie, economie en mobiliteit. In dit artikel beperken we ons tot een schets van het sportluik.

Delen van de vroegere Gewestelijke sportwerking, MIVOS, RSOiv, VISO en de Burensportdienst hebben zich verenigd in de Sportregio Midwest en werkten een gedragen beleidsplan Sport Midwest 2021-2025

uit, op basis van vier bouwstenen met bijhorende doelstellingen en acties: bouwsteen 1 – sportinfrastructuur en sportieve ruimte, bouwsteen 2 – sportclubondersteuning, bouwsteen 3 – sportstimulering vanuit de regio, en bouwsteen 4 – sportbeleidskracht en sportdeskundigheid.

Masterplan bovenlokale sportinfrastructuur

Een van de doelstellingen binnen de bouwsteen 'sportinfrastructuur en sportieve ruimte' is de opmaak van een masterplan bovenlokale sportinfrastructuur. Het opzet is de maatschappelijke rol van lokale besturen voor bovenlokale sportinfrastructuur efficiënt te doen verlopen. Met een regionaal sportinfrastructuurplan kunnen de hiaten in bovenlokale infrastructuur scherpgesteld en opgevangen worden vanuit een regionale financiering en ondersteuning, gekoppeld aan Vlaamse subsidies.

Kurt Windels:

'De combinatie van de uitwerking van een masterplan en concrete realisaties creëert een enthousiaste dynamiek tussen visie en projecten. De lokale besturen ondervinden onmiddellijk de voordelen van regionale samenwerking via Midwest en krijgen tegelijk input voor de volgende meerjarenplanning.'

Dit project kadert binnen de regionale doorbraken van Labo Regiovorming. Op donderdag 23 november organiseert Labo Regiovorming een inspiratiedag in Mechelen. Hou alvast deze datum vrij en kom dan alle regionale doorbraaktrajecten ontdekken.

Meer informatie via laboregiovorming.be.

en sinds april kan de fotofinish ingezet worden voor officiële en re-creatieve atletiekmeetings.

‘Deze combinatie van de uitwerking van een masterplan en concrete realisaties creëert een enthousiaste dynamiek tussen visie en projecten,’ vat Kurt Windels samen. ‘De lokale besturen onderkennen onmiddellijk de voordelen van regionale samenwerking via Midwest en krijgen tegelijk input voor de volgende meerjarenplanning.’

Breed bovenlokaal sportbeleid

Naast de bouwsteen ‘sportinfrastructuur en sportieve ruimte’ zet de sportregio Midwest ook in op ‘sportclubondersteuning’ met een sportclubacademie voor sportclubs, ‘sportstimulering vanuit de regio’ met bovenlokale sportevenementen zoals de West-Vlaamse Seniorenspordag, het G-Sport-Festival, Sportbuzz, BYCamp en ‘sportbeleidskracht en sportdeskundigheid bevorderen’. Dit gebeurt allemaal in nauwe samenwerking met de intervisiegroep sport met de zestien sportfunctionarissen en de cluster sport met de zestien schepenen voor Sport. —

ANN BOUCKAERT

Coördinator Vrije tijd - Midwest

kurt.windels@ingelmunster.be

ann.bouckaert@midwest.be

www.midwest.be

www.sport.vlaanderen/waar-sporten/sporten-in-de-natuur/skeelerroutes/skeelerroutes/

De opmaak van dit masterplan bovenlokale sportinfrastructuur werd in 2021 uitgekozen als doorbraakproject in het kader van het Labo Regiovorming, met een bijhorende subsidie van 25.000 euro. In 2022 kwam er onder begeleiding van NLS (Netwerk Lokaal Sportbeleid) een stappenplan tot stand. In december 2022 werd de begeleiding overgenomen door studie bureau CITY-D-WES.

Allereerst werden het huidige aanbod en eventuele toekomstige plannen voor sportinfrastructuur in de gemeenten geïnventariseerd. Dan wisselden alle betrokkenen van gedachten over de centrale onderzoeksvraag ‘wat is bovenlokale infrastructuur’. Die gesprekken vormden een eerste aanzet tot een indeling in lokale en bovenlokale sportinfrastructuur.

Op 26 april vond een visieworkshop plaats met alle schepenen voor Sport en de sportfunctionarissen. De gemeenten gingen aan de slag met stellingen en een gps-oefening om de visie en strategische doelen te formuleren. Eind september dit jaar wordt het masterplan bovenlokale sportinfrastructuur opgeleverd.

Publieksonderzoek

Ook gebruikers mogen hun zeg over de infrastructuur doen. Tussen januari en augustus 2022 namen 2279 respondenten (zwemmers, afhakers, niet-zwemmers en bezoekers) uit de regio deel aan het Publieksonderzoek ZWEM22, een onderzoek in samenwerking met UGent, NLS, Mulier Instituut, VSG en LMR. Het onderzoek spitste zich toe op de zwemvering in de huidige zwembaden van de

regio (o.a. beleving, infrastructuur, omkadering, communicatie, toegankelijkheid). Daarnaast waren er ook ruimere vragen omtrent sportinfrastructuur, onder andere over aanbod, afstand en behoeften. De zwembaden in de regio Midwest kregen een globale score van 7/10. De resultaten worden opgenomen in de ruimere Behoeftestudie en masterplan bovenlokale sportinfrastructuur.

Het blijft niet bij plannen!

Tussen het plannen door worden al enkele bovenlokale sportinfrastructuurprojecten gerealiseerd. Het skeelernetwerk is daar een sprekend voorbeeld van. In april werd ook al het elektronisch tijdsregistratiesysteem (fotofinish) in gebruik genomen. De verenigingen organiseren jaarlijks een twintigtal pistemeetings. Voor de organisatie van de wedstrijden van loopnummers is een elektronisch tijdsregistratiesysteem of fotofinish vereist. Gezien de hoge kostprijs van dit systeem enerzijds en de spreiding van deze meetings over de regio Midwest anderzijds, beslisten Midwest en de lokale besturen om een gezamenlijk tijdsregistratiesysteem aan te kopen met regionale middelen. Bij de aanbesteding en gunning werd rekening gehouden met de technische vereisten die de verenigingen formuleerden. Het gebruik van de fotofinish loopt via een bruikleenovereenkomst en is kosteloos voor de erkende atletiekverenigingen uit de regio. De lokale atletiekclub KAVR staat in voor de stockage en het dagelijks beheer. In februari werd een opleiding georganiseerd

Naar 100 kg restafval tegen 2030

Vanaf 1 januari 2024 moet elke burger in Vlaanderen de mogelijkheid krijgen om bioafval selectief aan te bieden. Dat is een van de maatregelen uit het Lokaal Materialenplan 2023-2030 om de hoeveelheid huishoudelijk restafval tegen 2030 te doen dalen tot 100 kg per inwoner. Ook wegwerpluiers moeten op termijn uit het restafval, al is er nog veel onduidelijkheid over de timing en de manier waarop.

Het Lokaal Materialenplan geeft als uitvoeringsplan vorm aan het Vlaamse beleid voor huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval in de periode 2023-2030. Bijna een jaar na het openbaar onderzoek keurde de Vlaamse regering het plan op 26 mei goed. Het plan heeft bindende kracht voor de Vlaamse overheid en de lokale besturen. Het legt bijvoorbeeld vast welke restafvaldoelstellingen de Vlaamse overheid nastreeft en met welke beleidsmaatregelen ze die wil realiseren. Het regelt ook in detail hoe de lokale besturen de selectieve inzameling moeten organiseren, door bijvoorbeeld minimale inzamelfrequenties op te leggen of te bepalen welke fracties op het recyclagepark ingezameld moeten worden.

100 kg restafval tegen 2030

De restafvaldoelstellingen zijn al heel lang het belangrijkste onderdeel van het beleid voor huishoudelijk afval. Terwijl het vorige uitvoeringsplan het doel tegen 2022 vastlegde op 138 kg per inwoner, trekt de Vlaamse

regering de ambitie nu stevig op. Ze bevestigt in het Lokaal Materialenplan wat ze eerder al besliste in het Energie- en Klimaatplan: de gemiddelde hoeveelheid restafval moet verder dalen tot 100 kg per inwoner in 2030. Tussen 2016 en 2021, het meest recente jaar waarover de OVAM data publiceerde, nam de hoeveelheid huishoudelijk restafval af met 10 kg, van 150 naar 140 kg per inwoner.

Van 16 naar 4 clusters

Net als in de vorige uitvoeringsplannen gaat de Vlaamse regering niet uit van eenzelfde restafvaldoelstelling voor elke Vlaamse gemeente. De indeling in clusters van gemeenten wordt wel sterk vereenvoudigd. De zestien clusters van vergelijkbare gemeenten uit het vorige uitvoeringsplan worden gereduceerd tot vier clusters met elk een eigen doelstelling tegen 2030.

Lokale én Vlaamse hefbomen

In de vorige uitvoeringsplannen werden de gemeenten stevast verantwoordelijk gesteld voor het behalen van de restafvaldoelstellingen.

len van de restafvaldoelstellingen. Dat is in het Lokaal Materialenplan genuanceerder. Het plan maakt een helder onderscheid tussen lokale en Vlaamse hefbomen voor minder huishoudelijk restafval. Het plan bevat dus acties die een grote weerslag hebben op het restafvalcijfer van elke gemeente, maar waarvoor de verantwoordelijkheid bij de Vlaamse overheid ligt. Het gaat onder andere over producentenverantwoordelijkheden voor wegwerpluiers en textiel en over initiatieven om voedselverlies te vermijden. Deze drie engagementen zouden tot een daling van het restafval met 13 kg per inwoner moeten leiden. Wat het beleid voor wegwerpluiers betreft lijkt het definitief goedgekeurde plan een pak voorzigtiger te zijn dan in de tekst die onderwerp was van openbaar onderzoek. Terwijl die tekst nog een duidelijke timing vooropstelde voor de invoering van een producentenverantwoordelijkheid voor wegwerpluiers (2025), staan er in het definitief goedgekeurde plan meer voorwaarden. Zo moet een effectieve recyclagemogelijkheid operationeel zijn, bovendien is een gelijkaardige beslissing nodig in het Waalse en Brusselse Hoofdstedelijk Gewest nodig, omdat de regelingen voor producentenverantwoordelijkheid steeds meer op interregionaal niveau worden vastgelegd.

Minder maatwerk voor inzameling bioafval

Net als in het vorige uitvoeringsplan krijgen gemeenten en afvalintercommunales flexibiliteit om zelf te bepalen welke maatregelen nodig zijn om de doelstelling van minder restafval te behalen. Toch grijpt de

In de vorige uitvoeringsplannen werden de gemeenten stevast verantwoordelijk gesteld voor het behalen van de restafvaldoelstellingen. Dat is nu genuanceerder: het Lokaal Materialenplan maakt een helder onderscheid tussen lokale en Vlaamse hefbomen voor minder huishoudelijk restafval.

Cluster	Gemeenten	Doelstelling tegen 2030
Kustgemeenten (cluster 16)	Blankenberge, Bredene, De Haan, De Panne, Knokke-Heist, Koksijde, Middelkerke, Nieuwpoort, Oostende	181 kg/inwoner
Grote en regionale steden (cluster 15a)	Gent, Antwerpen, Brugge	135 kg/inwoner
Grote en regionale steden (cluster 15b)	Aalst, Genk, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Roeselare, Sint-Niklaas, Turnhout	111 kg/inwoner
Hoofdcuster	Alle andere gemeenten	90 kg/inwoner

Vlaamse regering steeds meer in op dat maatwerk. De maatregelen in verband met de selectieve inzameling van bioafval zijn daarvan een goed voorbeeld. In de eerste plaats verplicht het Lokaal Materialenplan een selectieve inzameling van bioafval in heel Vlaanderen. Men verlaat dus definitief de opdeling tussen groenregio's en gft-regio's, maar legt op dat elke burger vanaf 1 januari 2024 de mogelijkheid moet krijgen om bioafval selectief aan te bieden. In een zeventigtal gemeenten is dat nu nog niet het geval. De VVSG had zich tijdens het openbaar onderzoek al kritisch uitgelaten over de haalbaarheid van de timing. Dat wordt nu nog extra moeilijk, omdat de goedkeuring van het Lokaal Materialenplan zo lang op zich liet wachten. Het plan vermeldt wel dat lokale besturen bij de OVAM een afwijking op de selectieve inzameling van bioafval kunnen aanvragen tot 1 januari 2026.

De gemeenten hebben ook weinig keuzevrijheid in de manier waarop het bioafval wordt opgehaald bij de gezinnen. De inzameling met individuele containers wordt als het voorkeursmodel gepresenteerd. Daar kan maar in een beperkt aantal gevallen van afgeweken worden, bijvoorbeeld in de centra van de centrumsteden of in de gemeenten die participeren in het proefproject Optimo van afvalintercommunale Limburg. net. Andere gemeenten die nu nog gft in zakken inzamelen, moeten ten laatste in 2027 overschakelen naar containers. Lokale besturen kunnen wel kiezen tussen een inzameling van groenten-, fruit- en tuinafval of een inzameling van groenten- en fruitafval aangevuld met een afzonderlijke inzameling van fijn tuinafval. In dat geval moet het fijne tuinafval ingezameld worden in containers, de keuze voor het recipiënt voor

de gf-fractie is vrij. De Vlaamse regering vraagt bovendien om de inzameling van huisvuil zoveel mogelijk te beperken tot maximaal één inzameling per twee weken.

Zwerfvuil blijft een uitdaging

Het meest recente uitvoeringplan stelde een daling van de hoeveelheid zwerfvuil met 20% tegen 2022 voorop. De laatste cijfers over zwerfvuil in Vlaanderen zijn van 2021, maar niets lijkt erop te wijzen dat de doelstelling in 2022 werd gehaald. Nu herhaalt de Vlaamse regering de doelstelling van 20% minder zwerfvuil tegen 2030 (in vergelijking met 2023). Het Lokaal Materialenplan bevestigt nogmaals dat producenten door de omzetting van de Europese SUP-richtlijn vanaf begin 2023 lokale besturen moeten vergoeden voor de zwerfvuilkosten, maar definitief geregeld is dit nog niet. Zodra ze die vergoeding ontvangen, moeten de gemeenten een aantal minimale inspanningen verrichten. Zo moeten ze data aanleveren met betrekking tot de hoeveelheid opgeruimd zwerfvuil en de bijhorende kosten, maar er worden ook minimale beleidsacties opgelegd zoals het beschikken over een vuilnisbakkenplan, een aanpak voor hotspots van zwerfvuil en sluikstorten en een efficiënt en effectief handhavingsbeleid.

Het Lokaal Materialenplan bevestigt de eerder genomen politieke beslissing om in de loop van 2025 statiegeld in te voeren op drankverpakkingen, er is momenteel wel nog discussie over de formule.

Ja-sticker

Opvallend in het Lokaal Materialenplan is de keuze om het beleid voor reclamedrukwerk om te draaien, iets waar de VVSG tijdens het openbaar onderzoek

zelf ook op aanstuurde. Nu ontvangen alle inwoners zonder nee-sticker op hun brievenbus ongeadresseerd drukwerk. In de toekomst zal het drukwerk alleen geleverd worden bij wie een ja-sticker aanbrengt. De afgelopen jaren kozen steeds meer Nederlandse gemeenten voor een beleid met ja-stickers, met een grote besparing op de hoeveelheid papierafval tot gevolg.

Preventie is de sleutel

Het Vlaams afval- en materialenbeleid heeft zich de afgelopen jaren heel sterk gericht op selectieve inzameling en recycling. Het Lokaal Materialenplan bevestigt het belang van preventie, maar gaat toch vooral verder op de ingeslagen weg van selectieve inzameling en recycling. De VVSG brak tijdens het openbaar onderzoek een lans voor meer afvalpreventie. Hoewel de afvalsector maar een beperkte impact heeft op de Vlaamse uitstoot van broeikasgassen (5% van de niet-ETS-emissies), blijkt uit onderzoek dat tot twee derde van de Vlaamse broeikasgassen materiaalgerelateerd is. De koolstofvoetafdruk daalt dus sterker door minder goederen te produceren, door meer hergebruik, herstel of delen, dan door enkel het afvalprobleem aan het einde van de keten te bestrijden. Via het Lokaal Materialenplan wil de Vlaamse overheid de komende jaren meer inzetten op hergebruik bij inboedelservices en een verbod op de vernietiging van (her)bruikbare goederen zoals overgekochte kledij. En tegen 2030 moeten de kringloopcentra 8 kg hergebruik per inwoner realiseren. —

PIET COOPMAN

VVSG-stafmedewerker
afvalbeleid en coördinator Interafval

SDG's: gemeenten boeken vooruitgang

Het nieuwste Vlaamse SDG-rapport toont een duidelijke vooruitgang in de richting van de realisatie van de SDG's. Collectief doen de lokale besturen het aanzienlijk beter dan bij de eerste meting van de indicatoren in 2010. De data zijn ook beschikbaar per gemeente, zodat iedere gemeente apart de eigen vooruitgang kan zien en nagaan hoe ze het doet vergeleken met andere gemeenten.

Op 25 september 2015 keurde de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties de 'Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling' goed. Deze bevat zeventien doelstellingen (Sustainable Development Goals of SDG's) die samen een antwoord willen bieden op de meest prangende globale uitdagingen en die de wereld tegen 2030 op het pad naar een duurzame toekomst moeten zetten. Lokale besturen zijn onmisbaar om de Agenda 2030 te realiseren. Dat hebben ze nog maar eens bewezen tijdens de recente crisissen. De SDG's zijn nauw verbonden met lokale bevoegdheden en vormen daardoor een unieke kapstok voor hoogstaand, geïntegreerd, ambitieus en maatschappelijk relevant beleid. Ze stimuleren transversale samenwerking tussen diensten en bieden een gemeenschappelijke taal, die steeds vaker ook gesproken wordt door bedrijven, kennisinstellingen en andere maatschappelijke betrokkenen. Nogal wat Vlaamse steden en gemeenten hanteren de Agenda 2030 tegenwoordig als strategisch kader voor hun beleid en communicatie. Onder andere Deinze heeft vier jaar geleden haar meerjarenplan al opgehangen aan de SDG's. Burgemeester Jan Vermeulen: 'Ook globale problemen zoals klimaat, duurzame ontwikkeling, energie zijn uiteindelijk lokaal en het is op dat niveau dat je ze moet en kunt behandelen. De lijnen tussen de diensten en met de burgers zijn op lokaal niveau kort. Een geïntegreerde, transversale werkwijze is er makkelijker en meer voor de hand liggend dan een op de hogere bestuursniveaus. Ook de afstand tot andere lokale besturen is kort, er zijn heel veel samenwerkingsverbanden waarin we van elkaar kunnen leren en goede praktijken kunnen uitwisselen. Daarom zijn de SDG's uitstekende handvatten voor ambitieus

lokaal beleid. Ze worden niet enkel door het college en onze administratie gebruikt, ook de oppositieleden in de gemeenteraad zetten ze in. Als ze punten toevoegen aan de agenda van de raad, dan worden die steeds vaker geënt op en steviger onderbouwd met de SDG's. Dat bewijst dat de doelstellingen echt wel leven bij lokale beleidsmakers.'

Lokale besturen in het SDG-rapport

België legt begin juli voor de tweede keer sinds 2015 een 'Voluntary National Review' voor aan de Verenigde Naties: een rapport over de nationale voortgang op de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. In tegenstelling tot het Belgische SDG-rapport van 2017 zal de belangrijke positie van

lokale besturen bij het realiseren van de SDG's in dit rapport wel prominent aan bod komen. Het nationale rapport bevat een apart hoofdstuk over trends, uitdagingen, goede praktijken en behoeften op het lokale niveau – gevoed door de VVSG en haar Brusselse en Waalse zustervereniging.

De VVSG gaf niet enkel input voor een hoofdstuk in het nationale rapport, maar besloot dit jaar ook aan te sluiten bij een internationale beweging om 'Voluntary Subnational Reviews' op te maken: SDG-rapporten op decentraal niveau. Samen met de Vereniging van Vlaamse Provincies (VVP) werkten we aan een rapport over de bijdrage van steden, gemeenten en provincies aan de realisatie van de Agenda 2030, aan de hand

van zowel data (indicatoren) als praktijkvoorbeelden. VVSG-voorzitter Wim Dries zal deelnemen aan het jaarlijkse High-Level Political Forum on Sustainable Development in New York om er het Vlaamse SDG-rapport voor te stellen. Met dat rapport hopen we lokale besturen – in Vlaanderen en wereldwijd – te motiveren en te inspireren om (nog meer) werk te maken van de SDG's, en willen we tegelijkertijd ook de pioniersrol van Vlaamse lokale besturen in dit domein bevestigen. Jente Leus, beleidsmedewerker team Strategie, kwaliteit en participatie in Deinze: 'Het SDG-rapport op lokaal niveau heeft wel wat in gang gezet in onze stad. Toen we gegevens over het gas-, elektriciteits- en waterverbruik van de stadsdiensten moesten aanleveren, bleken we daar niet of onvoldoende over te beschikken. We hebben toen interne experts samengebracht en dat heeft geleid tot de oprichting van een werkgroep gebouwenbeheer. De stad heeft ook een data-analist in dienst genomen. Hij koppelt onze data aan de acties in het meerjarenplan, we kunnen de stand van zaken en de voortgang van nabij opvolgen via een dynamisch dashboard.'

Aanzienlijk beter

Op basis van de analyse van meer dan 200 indicatoren bewijst het Vlaamse

SDG-rapport dat er globaal gezien een duidelijke vooruitgang is richting de realisatie van de SDG's. Collectief doen de steden en gemeenten het aanzienlijk beter dan tijdens de eerste meting van de indicatoren in 2010.

SDG's 1 (geen armoede), 8 (werk en economische groei), 9 (innovatie en infrastructuur) en 10 (ongelijkheid verminderen) gaan er het sterkst op vooruit. Dat wil uiteraard niet zeggen dat Vlaanderen voor deze thema's voortaan op zijn lauweren mag rusten. Een analyse op basis van indicatoren geeft namelijk maar een deel van het beeld. In het rapport worden daarom per SDG ook context, mogelijke beleidsacties en goede praktijken opgenomen.

Voor sommige SDG's is het beeld meer diffuus. Zo gaat SDG 3 (goede gezondheid en welzijn) er 'netto' op vooruit, door betere cijfers voor onder andere verkeersveiligheid, maar is er tegelijk een achteruitgang in de indicatoren in verband met fysieke en mentale gezondheid. We zien ook sterke verschillen tussen steden en gemeenten, bijvoorbeeld voor SDG 2 (geen honger) door grote variaties in het aandeel biologische landbouw.

Enkele andere SDG's gingen er wel op vooruit sinds 2010, maar kenden de afgelopen jaren een terugval. Zo was er qua onderwijs (SDG 4) een terugval in de

tevredenheid over de kinderopvang en in de deelname aan het volwassenenonderwijs. Ook verantwoorde consumptie en productie (SDG 12) kende een kleine daling door de toename van afval. Publieke diensten (SDG 16) stonden door corona onder druk, met als gevolg dat de tevredenheid over de loketdiensten daalde.

De ligging van een gemeente hangt sterk samen met de mate waarin de SDG's al gerealiseerd worden. Enkele clusters van gemeenten doen het collectief goed, zoals het Brugse ommeland, de gemeenten tussen Brussel en Leuven, en groepen van gemeenten in het noorden en oosten van de provincie Antwerpen. De dertien centrumsteden maakten de afgelopen jaren een sterke inhaalbeweging. Toch blijkt uit de cijfers dat ze op het vlak van armoede, klimaat, veiligheid en publieke diensten opvallend minder scoren dan de gemiddelde Vlaamse gemeente. Tegelijk zijn ze trekkers op domeinen zoals duurzame voeding, milieubewust handelen en innovatie.

Er is één SDG die sinds 2010 consequent verslechterde, namelijk SDG 15 (leven op het land). De belangrijkste oorzaak is de constante vermindering van de open ruimte (verharding) en de vermindering van groene ruimte in 87 procent van de gemeenten.

Belangrijke hulp

Voor burgemeester Jan Vermeulen is het rapport per gemeente een zeer bruikbare evaluatietool voor het eigen beleid. 'Natuurlijk ken je je eigen stad, je hoort en ziet veel, maar de onderbouwing met data is een grote hulp. Je ziet op welke vlakken je het goed doet en waar je een tandje moet bijsteken. De vergelijking met andere gemeenten vind ik iets minder relevant, omdat de context van elk lokaal bestuur natuurlijk verschillend is. Hoewel, Deinze had een van de eerste Mobipunten in Vlaanderen en was daarmee een voorloper wat betreft deelauto's. Twee maanden geleden kregen we cijfers over de uitrol van deelauto's en daaruit bleek dat verschillende gemeenten in de regio ons intussen voorbijgestoken hadden. Dat was voor ons het sein om daar echt weer meer op in te zetten. Op die manier sturen SDG-data echt wel het beleid.' —

HELEEN VOETEN

VVSG-stafmedewerker SDG's

BART VAN MOERKERKE

redacteur Lokaal

SDG-data voor elke gemeente

De geselecteerde indicatoren voor de Voluntary National Review zijn beschikbaar voor alle Vlaamse steden en gemeenten (onder andere via de Gemeente- en Stadsmonitor en via Provincies In Cijfers) en presenteren waardevolle inzichten over het gemeentelijke grondgebied. Dezelfde indicatoren-index vormt ondertussen ook de basis voor de online vrij toegankelijke SDG-monitor van Idea Consult; op www.sdgmonitor.be kan elke Vlaamse gemeente nagaan hoe ze scoort in verhouding tot andere Vlaamse gemeenten en ook de eigen evolutie doorheen de tijd zien. Daarnaast beschikt de VVSG ook over detailinformatie per gemeente:

- een SDG-kwadrant die toont hoe je het voor elke SDG doet ten opzichte van andere Vlaamse gemeenten en ten opzichte van de verwachte score voor jouw gemeente. De kwadrant is beschikbaar voor 2014, 2017 en 2021.
- grafieken voor elke indicator waarbij je de evolutie kunt volgen van 2010 tot 2021.

Je kunt de kwadranten en grafieken gebruiken bij onder meer de opmaak van de omgevingsanalyse, de bepaling van beleidsprioriteiten en de monitoring van het meerjarenplan. Belangrijke noot hierbij: de gebruikte indicatoren meten een 'outcome' (een effectieve realisatie) en staan los van de inspanningen van het bestuur of de specifieke context. De analyse van de indicatoren is dus geen evaluatie van het gevoerde beleid, maar een aanzet tot reflectie en dialoog.

Bekijk:

- het nationale SDG-rapport (Voluntary National Review) op vvsb.be/sdg-rapport
- het SDG-rapport van de VVSG en de VVP (Voluntary Subnational Review) op <https://hlpf.un.org/countries/belgium/voluntary-national-reviews-2023>
- video's over de SDG-trajecten van Deinze, Edegem en Harelbeke op vvsb.be/sdg-praktijken.

Geïnteresseerd in de detailinformatie voor jouw gemeente?

Vraag de SDG-kwadranten en -grafieken op [bij internationaal@vvsb.be](mailto:internationaal@vvsb.be).

Begeleidend medewerker gezinszorg: duizendpoot met veel verantwoordelijkheden

Bij een dienst voor gezinszorg denk je automatisch aan de verzorgenden die cliënten thuis helpen. Maar wat weet je over de verantwoordelijke die deze helden van de zorg ondersteunt en de dienst achter de schermen in goede banen leidt?

De regelgeving gebruikt de term 'begeleidend medewerker' voor de functie. Begeleidend medewerkers nemen de sociale onderzoeken af, ondersteunen gebruikers en mantelzorgers, coördineren de hulp en het kwaliteitsbeleid en hebben daarbij de uitdaging om alle verzorgenden en logistieke medewerkers te begeleiden. Een takenpakket om u tegen te zeggen en een sleutelrol binnen de gezinszorg. Tijd dus om hun functie in de kijker te zetten!

Thuiszorg Kempen

Thuiszorg Kempen is deel van Welzijnzorg Kempen, een welzijnsvereniging van 27 OCMW's in het arrondissement Turnhout. Bij twintig steden en gemeenten daarvan organiseert Thuiszorg Kempen met zo'n 270 medewerkers gezinszorg, dagopvang, schoonmaakhulp en klusjes-hulp aan huis.

Gil Peeters is er sinds 2014 zorgmanager. Hij deelt zijn visie op de functie van begeleidend medewerker. 'Bij Thuiszorg Kempen zien we de begeleidend medewerkers als generalisten,' steekt hij van wal. 'Zij volgen alle zorggebonden aspecten op. Zij onderhouden de contacten met de cliënten, de verzorgenden en hun eigen lokale bestuur. Ook planning

en permanentie behoren tot hun takenpakket. Maar de essentie van hun werk ligt volgens mij in het leidinggeven, dat is altijd zo geweest. De verantwoordelijken van een dienst gezinszorg zijn in vele lokale besturen de grootste leidinggevendenden.'

'Het werk is zeer divers en dat aspect trekt vaak kandidaten aan om te solliciteren. Maar ik heb een grote evolutie opgemerkt in kandidaten die zich aanmelden,' merkt Gil Peeters op. 'Vroeger waren het vooral maatschappelijk werkers, maar sinds de aanpassing in het woonzorgdecreet van 2019 komt elke bachelor of master in aanmerking voor deze functie. Gezien de schaarste op de arbeidsmarkt is dit een goede zaak. Daarom gaan wij nu vooral op zoek naar het potentieel bij kandidaten: Wie heeft het intrinsiek in zich om een goede verantwoordelijke gezinszorg te zijn? We kijken niet uitsluitend naar competenties, maar ook naar ervaring. Eenmaal aangeworven ontwikkelen we de competenties verder en stipelen we interne ondersteuningstrajecten uit die ingaan op thema's als gesprekstechnieken, beroepsgeheim of privacy. Zo hebben we bijvoorbeeld een leerkracht aangeworven die in haar carrière al met de gekende doelgroepen voor thuiszorg had

gewerkt, en iemand met een diploma bestuurskunde wiens achtergrondkennis ons overtuigde.'

'We merken dat het nog steeds moeilijk is om kandidaten te vinden, maar het dieptepunt van een jaar of twee geleden is voorbij. De arbeidsmarkt is nu veranderd. Mensen durven hun carrièrekeuze in vraag te stellen en wisselen tussen jobs. Daarom nodigen wij alle kandidaten uit voor een gesprekje om zeker te zijn dat ze weten waar ze op intekenen en goed beseffen waar gezinszorg voor staat. Er moet een duidelijke match zijn van beide kanten, want uiteindelijk zijn we er zelf niet bij gebaat om snel een verantwoordelijke aan ons te binden die dan niet lang blijft.'

'Het is een veelzijdige functie die wel veel van onze medewerkers vergt,' gaat Gil voort. 'We willen begeleidend medewerkers dan ook de waardering en ondersteuning geven die ze verdienen. Onze administratief medewerkers en stafmedewerkers ondersteunen hen zoveel mogelijk. We vinden dat praktische beslommingen of administratieve taken het werk niet mogen hinderen. Het zit ook in kleine dingen, zoals een goede headset aanbieden, zodat begeleidend medewerkers zo weinig mogelijk geluidslast ervaren tijdens de permanentiemomenten.'

'Vanuit Thuiszorg Kempen pleiten we ervoor het verloningspakket van de verantwoordelijken onder de loep te nemen, aangezien het leidinggevende aspect zo'n groot deel uitmaakt van hun takenpakket. En misschien moeten we als openbare sector een gezamenlijk opleidingsaanbod uitwerken, zodat nieuwe medewerkers hun competenties kunnen blijven ontwikkelen en we zo al het potentieel aanboren,' droomt Gil.

Gil Peeters:

'Het is een veelzijdige functie die wel veel van onze medewerkers vergt. We willen begeleidend medewerkers dan ook de waardering en ondersteuning geven die ze verdienen.'

Dienst voor gezinszorg Aalst

De dienst voor gezinszorg in Aalst telt 135 personeelsleden. Enige tijd terug reorganiseerden zij het takenpakket van een begeleidend medewerker. 'Vroeger voerde elke collega alle taken uit,' vertelt Tom Van Neyghem, teamverantwoordelijke van de dienst gezinszorg. Iedereen hield zo contact met alle facetten van de job. Maar dan moeten medewerkers wel een heel breed helikopterzicht hebben en natuurlijk kun je niet altijd elk aspect even goed opvolgen. Daarom werken we nu met twee cellen: de cel planning & personeel en de cel cliëntbeheer. Zo kan elke begeleidend medewerker zich specialiseren en verdiepen in zijn of haar eigen stuk. Het zijn ook verschillende profielen. De medewerkers van planning en personeel blinken uit in people management, omgaan met stress, planmatig en probleemoplossend werken. De cel cliëntbeheer is dan weer sterk in het cliëntluik. Zij halen energie uit gesprekstechnieken, ze zijn ervaren in het lezen van cliëntsituaties, het opvangen van signalen en gericht doorverwijzen.'

Ilse Van Hemelrijck is een van de thuiszorgconsulenten binnen de cel planning en personeel. Zij plant alle hulpbeurten in en stuurt hierbij de thuiszorgmedewerkers aan. 'Vroeger moest ik alles opvolgen en dat was heel druk,' getuigt ze. 'Ik kon me moeilijk in iets vastbijten. Door onvoorziene problemen in de planning moest ik soms een huisbezoek afbellen. Nu is het meer afgebakend. Het is fijn om samen met de cliënten en de verzorgenden naar oplossingen te zoeken. Ik voel dat ik echt iets voor hen betekenen en ik zorg er mee voor dat zij zo lang mogelijk thuis blijven wonen. Daar haal ik voldoening uit. We werken uiteraard goed samen met de collega's van de andere cel door dagelijks uit te wisselen.'

Tom Van Neyghem bevestigt dat goede communicatie de sleutel vormt: 'Twee-

Tom Van Neyghem:

'We werken nu met een cel planning & personeel en een cel cliëntbeheer. Zo kan elke begeleidend medewerker zich specialiseren en verdiepen in zijn of haar eigen stuk. Het zijn ook verschillende profielen.'

wekelijks is er overleg tussen de twee cellen om alles te overlopen en knopen door te hakken. Want de complexiteit van de dossiers neemt toe en de doelgroep verruimt. Voor mensen met psychische kwetsbaarheid of multi-problematieken zijn we vaak het laatste vangnet. Of mensen bij wie andere diensten voor gezinszorg de hulp stopzetten, ook zij kloppen bij ons aan.'

'Nog andere evoluties binnen de gezinszorg hebben invloed op het dagelijks werk van onze begeleidend medewerkers. We werken met flex-verzorgenden die hulp aanbieden in kortere blokken. Dat kan zelfs gaan over een hulpmoment van een kwartier. We plannen de hulp op maat van de cliënt. Dit verhoogt de complexiteit voor de planners die de puzzel maken voor deze flexi-zorg.'

'Daarnaast hebben we nog wat stappen te zetten richting digitalisering,' gaat Tom Van Neyghem voort. 'Hoe goed zou het zijn, mochten verzorgenden hun planning automatisch kunnen raadplegen op hun eigen toestel? Ik hoop ook dat de data uit BelRAI ons vooruit gaan helpen om de doelgroepen beter in kaart te brengen, zodat we onze werking hier een stukje op kunnen afstemmen. Inspelen op maatschappelijke tendensen, aanvullend werken op het aanbod van de private spelers en onszelf hierbij durven heruitvinden, daar ligt de toekomst,' besluit hij.

Dienst voor gezinszorg Aarschot

Pieter Van Nerum werkt voor het bestuur van Aarschot. Met een bachelor in de Sociale Readaptatiewetenschappen op zak startte hij in 2014 als verantwoordelijke van de schoonmaakdienst. Sinds april dit jaar is hij daarbovenop verantwoordelijke van de dienst voor gezinszorg. In totaal stuurt hij een dertigtal verzorgenden en schoonmaakmedewerkers aan. 'Ik werk en praat graag met mensen maar zelf zorgen is niet zo mijn sterkte. Maar ik vind het fijn om de zorg te organiseren. Soms belt een mantelzorger met de boodschap: "Moeder heeft geen eten." Dan zoeken wij naar een oplossing. Door de dankbaarheid van de cliënten en mantelzorgers voel je dat je iets betekent. Bovendien is het werk met veel afwisseling. Ik ga bij de gebruikers op huisbezoek en maak de planning op. Door bezig te zijn met de planning hoor ik de cliënten vaak en zijn ze geen nummer voor mij. Natuurlijk zit er ook een groot stuk leiding geven in mijn takenpakket. Ik startte als jonge gast als leidinggevende bij de schoonmaakdienst. Al snel wist ik dat ik me niet boven het personeel moest zetten of zeggen hoe zij hun werk moeten doen. Die ervaring nam ik mee als leidinggevende van de gezinszorg. Ik luister regelmatig naar wat wij voor de medewerkers kunnen doen, bijvoorbeeld tijdens functioneringsgesprekken. Maar vooral door dikwijls eens te polsen hoe het met hen gaat, heb ik veel vertrouwen bij hen opgebouwd. Natuurlijk verwacht ik dat ze goed werk leveren, maar omgekeerd weten ze dat ze altijd bij mij terecht kunnen, ook als het niet over het werk gaat.'

'Kortom, voor mij is het een boeiende job, met vrij regelmatige uren. En dat ik dit alles in mijn eigen stad kan doen, dat is handig meegenomen.' —

LEEN VAN DEN HEUVEL

VVSG-stafmedewerker gezinszorg

Dienst voor gezinszorg Koksijde

Bekijk ook de getuigenis van Nikka Broom, dienstverantwoordelijke thuiszorg Sociaal Huis Koksijde.

De stad Mechelen mocht onlangs als tweede lokaal bestuur in Vlaanderen het certificaat van Talentenstad ontvangen uit handen van **Luk Dewulf**. De talentenexpert en -coach was ook een van de keynotesprekers op Expeditie K, het VVSG-evenement voor lokale besturen. Voor Lokaal stelt hij nog eens scherp waarom gemeenten er belang bij hebben om op alle vlakken de ontwikkeling van talenten van kinderen – de burgers van morgen – centraal te plaatsen. ‘Mensen in hun kracht zetten, daar wordt de hele samenleving beter van.’

Talenten opsporen ontsluit menselijk potentieel

‘Talent gaat over elke mogelijke activiteit in je leven die voor jou volledig moeiteloos verloopt, die jou voldoening oplevert, die maakt dat de tijd vliegt, waarbij je je batterijen oplaadt en helemaal authentiek jezelf kunt zijn.’

PIETER PLAS
hoofdredacteur Lokaal

STEFAN DE WICHERE

‘Inzetten op talent moet je wel degelijk zien als een langetermijninvestering voor de maatschappij. Het gaat erom dat mensen volwassen kunnen worden en werk doen waarin ze zinvol kunnen bijdragen aan de economie en de samenleving, maar ook op een manier waarop ze er gelukkig van worden.’

Kindertalentenfluisteraar: het is een klinkend woord dat tot de verbeelding spreekt en ook wel wat nieuwsgierige vragen oproept. Zelf noemt Luk Dewulf het een project dat enigszins uit de hand gelopen is, het vloeit voort uit zijn werk over talentontwikkeling in het onderwijs. Samen met een Nederlandse studente die bij hem stage liep, startte hij in 2016 in Gent als proefproject met een reeks gratis talentgesprekken voor kinderen. De term werd toen gesmeed: in een gesprek met een kindertalentenfluisteraar leerden kinderen hun eigen talenten ontdekken. De sessies werden al snel een succes en trokken de aandacht van de media en het stadsbestuur. Een en ander leidde tot een vormingstraject voor leerkrachten van het Gentse stedelijk onderwijs, met weerklank tot ver buiten de stad. ‘Mijn Nederlandse collega Els Pronk en ik ontwikkelden daarop een driedaagse opleiding om mensen te leren talentgesprekken te voeren met kinderen,’ vervolgt Luk Dewulf. ‘Met het certificaat van kindertalentenfluisteraar dat ze ontvangen, engageren ze zich er tegelijk toe om elk jaar in de eigen gemeente minstens eenmaal een reeks talentgesprekken te organiseren.’ Verspreid over Vlaanderen en Nederland zijn er ondertussen een paar duizend gediplomeerde kindertalentenfluisteraars, ze zijn actief op buurtfeesten, in bibliotheken, op opendeurdagen, in organisaties die werken met kwetsbare jongeren enzovoort. Op het niveau van de scholen volgde een vormingspakket met bijbehorende certificatie van de Kindertalentenfluisteraarschool, en uiteindelijk kwam het gemeentelijk of stedelijk niveau aan de beurt. Gent en het Nederlandse Zwolle behaalden vóór Mechelen al het certificaat van Talentenstad. De ‘talentenbeweging’ dijt ondertussen verder uit en heeft ook internationale ramificaties.

Hoe belangrijk is het dat kinderen van jongs af aan ondersteund worden in het herkennen van hun talenten?

‘Eerst moet je duidelijk definiëren: wat bedoelen we met talent? Daar bestaan twee visies over, die trouwens door elkaar lopen in de wetenschap en de maatschappij. De eerste daarvan is exclusief, ze stelt dat maar een kleine groep mensen echt talent heeft. In de media gaat het dan over mensen die supergoed zijn in iets, of in onderwijstermen over de tien procent met de beste punten voor een bepaald vak. Tegenover die exclusieve benadering staat een inclusieve, die ook de mijne is. In die visie wordt iedereen geboren met potentieel en talent. Talent gaat dan over elke mogelijke activiteit in je leven die voor jou volledig moeiteloos verloopt, die jou voldoening oplevert, die maakt dat de tijd vliegt, waarbij je je batterijen oplaadt en helemaal authentiek jezelf kunt zijn.’

‘Zo zullen er mensen zijn bij wie de tijd vliegt als ze in de tuin aan het werken zijn. Vraag ik aan die mensen of ze dan ook merken dat ze voldoening halen uit die activiteit zelf, dan zullen de meesten knikken. Als gasten ’s avonds een aperitiefje komen drinken en ze geven complimenten over je tuin, of je blikt zelf terug op het gedane werk, dan levert dat nog eens positieve gevoelens op. Die positieve emoties hebben een dubbel effect, zeker bij kinderen. De volgende dag krijg je een kind dat goed in zijn vel zit, en dat voor om het even welke complexe taak beter zal presteren. Waarom? Omdat het op zo’n moment een breder palet van vaardigheden en capaciteiten kan mobiliseren. Worden die situaties met positieve emoties en resultaten herhaald, dan sla je die ervaringen op in de vorm van voorraden. Zo bouw je veerkracht en weerbaarheid op om nieuwe uitdagingen aan te kunnen gaan.’

‘Kinderen die leren vanuit een positief zelfbeeld en zelfvertrouwen, leren sneller en intenser. Vanuit die optiek kun je leeractiviteiten zo organiseren dat het leerrendement veel hoger is. In een onderwijscontext kun je kinderen uitdagen om aan de slag te gaan met de talenten die je bij hen ontdekt, en er een niveau hoger mee te schakelen. Neem bijvoorbeeld het talent dat we “woordkunstenaar” noemen: dat zijn mensen die er voldoening en energie uit halen om precies de juiste woorden te vinden om gedachten uit te drukken. Zo’n kind kun je uitdagen om meer met woorden te doen dan andere kinderen, door het voor een boekbesprekingsopdracht een boek voor te schotelen dat “next level” is. “Ontrafelaars” houden er dan weer van structuur of logica te ontdekken in iets dat complex is, en halen er voldoening uit dat helder en duidelijk uit te leggen aan anderen. En zo zijn er heel veel verschillende talenten. Door die talenten op te spitten voelt een kind of jongere zich bovendien gezien en erkend in wie hij of zij is. Dat creëert een vertrouwensrelatie waarbinnen de begeleider het ook over andere, moeilijkere zaken met hen kan hebben. Dat zijn een aantal redenen die deze talentondersteuning belangrijk maken.’

Op welke vlakken en op welke plekken kunnen lokale besturen het best inzetten op het ontdekken van talenten bij kinderen? Vooral in de scholen en de kinderopvang?

‘Ja, of toch om te beginnen. In Mechelen groeide het initiatief vanuit de zomerscholen, waar we in overleg met het Huis van het Kind en het Sociaal Huis een voltijds talentcoach inschakelden om naar de talenten van de kinderen te kijken. Dat wekte op zijn beurt de interesse van de dienst Leerrecht en Gelijke Kansen. De stad creëerde een opleidingsaanbod voor het brede onderwijsveld.

We leiden veel mensen op, zowel in basis- als secundair onderwijs. De CLB's, maar ook het jeugdwerk zijn erbij betrokken. En nu gaan we steeds meer de vrijwilligerswerking op het niveau van de stad begeleiden. Zo komt talentcoaching aan bod in de buddywerking. Ik ga nu met senioren aan de slag rond het benoemen van talenten. De medewerkers van de sociale dienst, mensen in de bibliotheek en binnen de dienst Cultuur kregen een opleiding. Op die manier krijg je een stad die zegt: op alle niveaus streven we ernaar het beste te halen uit onze medewerkers, onze leraars, onze kinderen. Het is heel interessant te zien wat voor dynamiek dat op gang brengt.'

'Inzetten op talent moet je wel degelijk zien als een langetermijninvestering voor de maatschappij. Het gaat erom dat mensen volwassen kunnen worden en werk doen waarin ze zinvol kunnen bijdragen aan de economie en de samenleving, maar ook op een manier waarop ze er gelukkig van worden. Iets waarin je goed bent, is trouwens niet per se je talent. Mensen kunnen in hun werk heel bedreven zijn in iets waar ze geen energie of voldoening uit halen. Dat gaat op lange termijn vermoeien en uitputten. Je wilt jonge mensen krijgen die veel bewustere keuzes kunnen maken. Studiekeuzes zijn daar ook een belangrijk aspect van, daar hangt zoveel van af. Maar het vraagt de nieuwsgierigheid en de kunde van mensen om iemands talenten te zien en op het juiste moment te definiëren. We zijn ons zeer dikwijls zelf niet bewust van ons eigen talent, we hebben andere mensen nodig om het op te merken. Mijn uiteindelijke droom of ambitie is ernaar te streven dat elk kind dat in dit land wordt geboren, vóór de leeftijd van twaalf jaar minstens eenmaal een opmerking krijgt waarbij iets wordt benoemd dat wij als een talent beschouwen: iets sociaals, iets intellectueels, iets creatiefs. Dat dus een leraar of begeleider woorden geeft aan iets wat hij of zij bijzonder vindt bij een kind, waardoor dat kind zich bewust wordt van zijn talent. Zo'n opmerking duurt gemiddeld tien seconden. Tien seconden per kind is niet veel! Een school die daarin slaagt voor elk van zijn leerlingen vóór de leeftijd van twaalf, is voor mij een talentenschool.'

'Vertaald naar de lokale besturen kun je het als volgt stellen: elke gemeente staat voor de uitdaging ervoor te zorgen dat elk kind dat geboren wordt in de gemeente, op een of andere manier iets ontdekt in zichzelf van waaruit het – met een goed gevoel – kan bijdragen aan de samenleving, aan de economie. Daar wordt iedereen beter van.'

Wie kan er allemaal kindertalentenfluisteraar worden, of wie wordt dat het best?

'In principe is er geen beperking, maar het begint allemaal bij degenen die de kinderen begeleiden:

leerkrachten, zorgcoördinatoren, schooldirecteurs, therapeuten, coaches, psychologen, logopedisten enzovoort. Voor mij gaat het niet over een centraal aspect in die functies, maar over een vaardigheid en attitude die ze mee in hun instrumentarium hebben. We streven bijvoorbeeld niet na dat er elke dag in de school een uur aan talenten wordt besteed, maar wel dat die manier van kijken een onderdeel wordt van de pedagogische relatie tussen leerkrachten en kinderen. We hebben heel veel labels om problemen bij kinderen te beschrijven, maar beseffen onvoldoende dat er achter die labels ook veel mooie talenten schuilgaan. Mensen met dyslexie hebben vaak veel meer visuele, beeldende talenten dan anderen. Kinderen met ADHD kunnen vaak een inspanning heel lang volhouden, heel attent zijn en snel in actie komen. Het gaat overigens ook over hoe je last kunt hebben van talenten. "Bezige bijen" bijvoorbeeld zijn mensen die altijd met van alles bezig zijn, van 's morgens tot 's avonds. Maar onder stress ga je je talent overdrijven en wordt die bezige bij een kip zonder kop: keuzes maken wordt moeilijk, je gaat onvoldoende luisteren naar signalen van je lichaam om te rusten, met als risico dat je over je grenzen gaat en in een burn-out terechtkomt. Inzicht in talenten is daarom ook voor volwassenen zeer belangrijk om met stress te leren omgaan. Als je dat bij leerkrachten aanbrengt, snappen ze des te meer het belang van zo'n aanpak bij kinderen.'

Zijn er bepaalde talenten die vandaag nog te weinig ontdekt of benoemd worden?

'Een talent dat regelmatig voorkomt bij kinderen, is de "uitblinker-als-ik-dat-wil". Dat zijn kinderen die veel meer dan anderen worden gedreven door een hoge intrinsieke motivatie en een inhoudelijke passie. Zijn die kinderen bij een uitdaging gemotiveerd, dan is *the sky the limit* en moet en zal het eindresultaat goed zijn. Maar: ze moeten wel het geluk hebben dat die intrinsieke motivatie geactiveerd geraakt in het onderwijs. Er zijn veel kinderen die dat talent hebben, maar die weinig affiniteit voelen met de schoolse vakken en die zodra ze veertien, vijftien, zestien jaar worden laag gaan presteren en uitvallen zonder diploma. Die raken we kwijt omdat we hun intrinsieke motivatie niet hebben kunnen aansteken. Terwijl het potentiële toppers zijn, mensen die veel kunnen betekenen voor de samenleving. Nochtans zijn ze gemakkelijk te herkennen: het zijn leerlingen die het ene moment verveeld naar het plafond zitten staren, en het andere moment iets verbluffends doen of zeggen waardoor je beseft dat er veel meer inzit. Daar zie ik heel veel potentieel verloren gaan. Terwijl we dat potentieel nodig hebben in de economie en de samenleving.' –

'Elke gemeente staat voor de uitdaging ervoor te zorgen dat elk kind dat geboren wordt in de gemeente, op een of andere manier iets ontdekt in zichzelf van waaruit het – met een goed gevoel – kan bijdragen aan de samenleving, aan de economie. Daar wordt iedereen beter van.'

Dirk Broux De mens staat centraal

Dirk Broux werkt op de technische dienst van woonzorgcentrum Mandana in de Genkse deelgemeente Waterschei. Zes jaar geleden maakte hij de overstap uit de privésector. 'De beste beslissing in mijn leven. Vroeger werkte ik voor een bedrijf in koeltechniek, de omzet was het belangrijkste. Nu staat de mens centraal, ik kan voor mensen zorgen.'

Wzc Mandana vormt samen met wzc Toermalien het Zorgbedrijf Ouderenzorg Genk (ZOG). Mandana biedt een thuis aan 96 bewoners, ouderen met psychiatrische problemen of dementie, maar ook acht mensen met jongdementie. Er zijn zes huizen met telkens twee leefgroepen van acht bewoners. Het woonzorgcentrum is een open huis waar de vertrouwde mantelzorgers een belangrijke rol opnemen. Dirk Broux maakt sinds 2017 deel uit van de technische dienst. 'Een neef van me is brandweerman in Genk en krijgt zo de vacatures van de stad te zien. Toermalien was op zoek naar een medewerker voor de technische dienst. Ik was na 22 jaar werken in de koeltechniek – ijskasten, diepvriezers, airco's monteren – op zoek naar iets anders. Vooral de vele, vaak verre verplaatsingen met de bestelwagen zag ik niet meer zitten. Ik geef toe dat ik getwijfeld heb om te solliciteren, het was wel een heel grote stap. Uiteindelijk heb ik het dan toch gedaan en een jaar later kon ik aan het werk in het andere woonzorgcentrum, Mandana. Ik

- Dirk Broux werkt sinds 2017 voor de technische dienst van het Zorgbedrijf Ouderenzorg Genk.
- Het woonzorgcentrum Mandana in Waterschei is zijn vaste werkplek. Heel vaak werkt hij er alleen, af en toe krijgt hij hulp van de collega's van woonzorgcentrum Toermalien, bijvoorbeeld voor werken in de grote tuin.
- Voor alle mogelijke klussen spreken directie, medewerkers en bewoners hem aan.
- Hij heeft een goede band met de bewoners, vaak neemt hij een bewoner mee naar het tuincentrum of het containerpark.
- Dirk maakte zes jaar geleden de overstap uit de privésector en noemt dat de beste beslissing in zijn leven.

STEFAN DEWICKE

heb het me nog geen seconde beklagd, het was de beste beslissing in mijn leven.'

'De twee woonzorgcentra samen hebben een klein technisch team, ik werk vaak alleen. In de zomer, als er veel werk is in de twee hectare grote tuin, krijg ik hulp van collega's van de technische dienst van Toermalien. Vandaag hebben we 200 van de 600 meter haag gesnoeid. Ik werk dan wel meestal alleen, ik vóél me helemaal niet alleen. Ik ken alle bewoners en hun familie, en zij kennen mij allemaal. Ik voel me prima bij hen, we kunnen heel goed met elkaar overweg. Ik kom overal in het woonzorgcentrum. Is er een lamp stuk, werkt er een koffiezet niet meer, moet er een rolwagen gerepareerd worden, is er iets met de elektriciteit of het sanitair, dan word ik erbij geroepen. Twee weken geleden heb ik nog een betonnen paadje opnieuw aangelegd omdat de hellingsgraad voor bewoners met een rolwagen te groot was. Ik steek ook regelmatig een handje toe bij de ergo-

therapeuten voor de organisatie van een feestje of een uitstap. In het voorjaar was ik zelfs verkleed als paashaas, niet veel bewoners hebben me herkend. Die grote variatie maakt het heel fijn werken.'

'Ik heb met veel bewoners een goede band. Als ik iets moet gaan halen, dan neem ik vaak een bewoner mee. Dan rijden we samen naar het tuincentrum om plantjes te kopen, naar de dierenzaak voor eten voor de geiten, konijnen en kippen die we hier hebben, of naar het containerpark. Natuurlijk is het hard als er iemand sterft met wie je een hechte band hebt, dat went niet, daar ben ik altijd enkele dagen of weken niet goed van. Maar dat mensen overlijden, is nu eenmaal eigen aan een woonzorgcentrum en het is ook telkens een kans om nieuwe mensen te ontmoeten die hier hun intrek nemen. Dat nieuwe begin wordt gesymboliseerd doordat ik de kamer verf en opknop voor iedere nieuwe bewoner.'

'Vroeger werkte ik voor een privébedrijf en was het enige doel zoveel mogelijk winst maken. Nu staat de mens centraal in wat ik doe. Een bewoner met wie ik goed opschiet en die vaak met mij op pad ging, kreeg onlangs een beroerte. Praten lukt niet zo goed meer en ook fysiek kan hij niet meer goed uit de voeten. Voor die man heb ik via het kringloopcentrum een scootmobiel op de kop kunnen tikken. Hij kan nu weer boodschappen doen in Waterschei of naar zijn vrienden rijden waarmee hij vroeger petanque speelde. Het geeft enorm veel voldoening als je zo iets voor iemand kunt doen.'

'Ik ben een echte chiroman. Ik was tien jaar lid van chiro Boxberg, tien jaar leider waarvan negen jaar hoofdleader en nu ben ik al 22 jaar volwassenenbegeleider. Ik ondersteun de leiding, waak mee over de goede werking, ben een aanspreekpunt voor de ouders enzovoort. Ik ga ook elk jaar mee op kamp met de kookploeg. Wel, mijn werk in het woonzorgcentrum sluit daar voor mij perfect bij aan. Ik help en ondersteun, ik probeer problemen op te lossen, ik praat veel met bewoners en hun mantelzorgers. En op woensdagmiddag bak ik zelfs 28 kilogram frieten. Ook daarbij krijg ik af en toe hulp van een bewoner.'

'Normaal gezien eindigt mijn werkdag om half vijf, maar ik blijf regelmatig wat langer, omdat er nog een klus afgewerkt moet worden. En als ze me dringend nodig hebben, kom ik later op de avond wel even terug. Of op zaterdag of zondag. De medewerkers of de directeur van het woonzorgcentrum mogen me altijd bellen. Als ik vrij ben, dan sta ik klaar. Op maandag bekijk ik altijd mijn mail om te zien of er in het weekend opdrachten zijn gemeld. Maar doorgaans verloopt de communicatie met de directeur, de leefgroepmedewerkers of de hoofdverpleegkundige rechtstreeks, ze spreken me aan of bellen me. Ik ben nooit ver uit de buurt, de lijnen zijn zeer kort. Ook dat maakt dit werk zo plezierig.' —

BART VAN MOERKERKE
redacteur Lokaal

agenda

ontdek meer
opleidingen op
www.vvsg.be/opleidingen

juli - november

Summerschool voor mandatarissen

Zoersel 24 en 25 augustus

VVSG brengt een mix van sprekers en deskundigen, zowel van binnen als van buiten de VVSG, bij elkaar om met startende en ervaren gemeenteraadsleden kennis en ervaring uit te wisselen. Aanwezig zijn onze eigen VVSG-specialisten, experts uit de mediawereld, auteurs, én hopelijk ook jullie! Want behalve van experts kan er ook van elkaar erg veel geleerd worden!
vvsg.be/opleidingen

Ko-Piloot: omgaan met moeilijk gedrag in BKO

12 september

West- en Oost-Vlaanderen*

We maken een kader om naar kinderen te kijken: naar wat ze nodig hebben en hoe we hun gedrag lezen. Op basis van dit kader bepalen we onze werkwijze bij moeilijk gedrag.
vvsg.be/opleidingen

Onthardingsforum

Brussel 13 september

Hoe kunnen we van vierkante meters naar hectares ontharding en groen-blauw gaan? Het Departement Omgeving van de Vlaamse overheid blikt terug én vooruit voor thema's gerelateerd aan ontharding, klimaatadaptatie en groen-blauwe netwerken, zoals watermanagement, circulariteit, en participatie.
vvsg.be/opleidingen

inspiratiedag

Lokale handhaving

Van agressieve honden over lachgas tot zwerfvuil

6 oktober 2023

Mechelen

vvsg

Roo-kerk, Gontrode ©Ad random (narrative spaces)

Inspiratiedag

Toekomst Parochiekerken

Mechelen, 21 september 2023

Platform Toekomst Parochiekerken

PARCUM vvsg

Opleiding voor beginnende directeurs van woonzorgcentra

Brugge 18 & 19 september (met overnachting)

Ben je net gestart als directeur van een openbaar wzc en voel je je nog wat verloren? Onze tweedaagse in Brugge biedt je een grondige kennismaking met de belangrijkste thema's zoals financiering, wetgeving en kwaliteit in de zorg. Je ontmoet VVSG-medewerkers en provinciale verantwoordelijken van Dotzorg, én je leert andere directeurs kennen. Inschrijven is mogelijk tot en met vrijdag 7 juli.
vvsg.be/opleidingen

Startersdag beginnende centrumleiders LDC

Brussel 19 september

Ga je aan de slag als centrumleider? Tijdens de startersdag bekijken we het woonzorgdecreet

grondig met specifieke aandacht voor het lokaal dienstencentrum. We staan stil bij veel voorkomende vragen en vertalen regelgeving en actuele thema's naar de praktijk. Aan de hand van praktische handvatten, instrumenten en uitwisseling krijg je een goede basis om te starten als centrumleider. Aan de startersdag koppelen we een digitale inleiding kwaliteit op 10 oktober.
vvsg.be/opleidingen

Basisopleiding - Aan de slag met het decreet BOA

Antwerpen 19 september

Het decreet buitenschoolse opvang en afstemming tussen buitenschoolse activiteiten (decreet BOA) legt de verantwoordelijkheid voor de organisatie van de buitenschoolse opvang en activiteiten bij de lokale besturen. Een niet te onderschatten, nieuwe

uitdaging voor lokale besturen.
vvsg.be/opleidingen

Dilemmatraining: training in morele oordeelsvorming

Leuven 21 september

Sta je als zorgprofessional soms voor lastige situaties waarin je moet beslissen wat de juiste handelwijze is? Deze opleiding is specifiek ontwikkeld voor zorgprofessionals en biedt een antwoord op de complexe uitdagingen van werken in de zorg. Met praktische tips en adviezen kun je na de opleiding met meer zelfvertrouwen aan de slag in je dagelijkse praktijk.
vvsg.be/opleidingen

Inspiratiedag Zorg

Leuven 3 oktober

Zorg en gezondheid de rode draad door je buurt? Ontdek hoe op Inspiratiedag Zorg! Op 3 oktober nodigt de VVSG je uit voor een inspirerende dag in de bruisende Hal 5 in Leuven. Verzamel ideeën om je eigen werking, zorg- en dienstverlening en beleid op een buurtgerichte manier in te vullen.
vvsg.be/opleidingen

Procesmanagement

Gent vanaf 3 oktober

Procesdenken is burgergericht of cliëntgericht denken en levert grote voordelen op: meer klantgerichtheid, betere resultaten, hogere efficiëntie, minder verspilling

Woondag

26 oktober 2023

Aalst

#VVSGwoondag

vvsg

Stad Aalst

en betere risicobeheersing. Deze pragmatische en laagdrempelige vorming garandeert concrete resultaten op het vlak van organisatiebeheersing, interne controle en integraal kwaliteitsmanagement. Tijdens de sessies is er voldoende ruimte voor interactie en oefeningen.

vvsg.be/opleidingen

Kinderopvangcaravan

Leuven 6 oktober *

Jouw inzet als kinderbegeleider maakt het verschil in de kinderopvang: kinderen stimuleren, rekening houden met hun behoeften, met hen spelen en ravotten, hen blijven boeien, steeds opnieuw. Ouders onthalen en verwelkomen, zorg dragen voor jezelf en je collega's enzovoort. Elke dag weer kan de kinderopvang op jouw inzet rekenen.

vvsg.be/opleidingen

Integriteit in het wzc - Opleiding voor leidinggevenden

Brussel 10 oktober

Word een integere leider met onze tweedaagse opleiding. Leer hoe je als leidinggevende integer gedrag kunt aanmoedigen en hoe je omgaat met dilemma's en vermoedens van integriteitschendingen. Scherp je kennis en vaardigheden aan en word een voorbeeld voor je medewerkers.

vvsg.be/opleidingen

Go-Express 'Kwaliteit' groepsopvang schoolgaande kinderen

Online 13 oktober

De Go-Express is een korte digitale opleiding voor startende verantwoordelijken en pedagogisch coaches in de opvang van de schoolgaande kinderen. De Go-Express informeert over hoe je aan de slag kunt gaan met kwaliteit en kwaliteitszorg als kleuteropvang met kwaliteitsla-

bel. De belangrijkste werkinstrumenten worden toegelicht en we maken tijd voor vragen.

vvsg.be/opleidingen

Digitale vorming: subsidies kinderopvang baby's en peuters, toegepast op de groepsopvang (kinderdagverblijven)

Online 17 oktober

In deze vorming bekijken we het subsidiesysteem kinderopvang meer in detail.

We herhalen de belangrijkste subsidievoorwaarden. Daarnaast bekijken we hoe de bezetting wordt berekend en waar die kan worden teruggevonden in de software. We presenteren instrumenten om de subsidies te berekenen en de betaalbrieven

overzichtelijk bij te houden.

vvsg.be/opleidingen

Intervisie BelRAI Screener en het sociaal supplement

Gent 17 oktober *

BelRAI-indicatiestellers moeten jaarlijks minstens één intervisiemoment bijwonen om hun attest te behouden. Deze opleiding biedt de ideale gelegenheid om je kennis en vaardigheden bij te schaven en je attest up-to-date te houden.

vvsg.be/opleidingen

Training Power BI (beginners en gevorderden)

Online start 17 oktober

Met Power BI kun je data visualiseren en inzichten delen binnen je organisatie, of je kunt de data

includen in een app of website. Op basis van verschillende databronnen zoals sensordata kun je visueel aantrekkelijke rapporten maken.

vvsg.be/opleidingen Storytelling voor lokale besturen Brussel, start 7 november

De boeiende verhalen in je gemeente ontdekken, zelf een verhaal maken dat je doelgroepen tot actie aanzet, en dat verhaal op een goede manier vertellen, live of voor de camera: je leert het allemaal in de opleiding Storytelling voor lokale politici van de VVSG en Verhalenmakers.

vvsg.be/opleidingen

Projectmanagement Gent 20 november

Projectmatig werken is een belangrijk element in het instrumentarium van organisatieontwikkeling. Deze pragmatische en laagdrempelige vorming garandeert concrete resultaten op het vlak van project- en programma-management. Er is ruimte voor uitwisseling en oefeningen.

vvsg.be/opleidingen

* **Meer datums, thema's en/of locaties online via vvsg.be/opleidingen**

vacatures

Op zoek naar nieuwe collega's?

De VVSG biedt verschillende tariefformules aan voor de plaatsing van vacatures, zoals een gezamenlijke formule met Poolstok.

03 juli 2023

OCMW KORTENBERG

Deeltijds administratief medewerker sociale dienst

04 juli 2023

LOKAAL BESTUUR EDEGEM

Teamleider wonen en ondernemen/omgevingsambtenaar

16 augustus 2023

LOKAAL BESTUUR WAASMUNSTER

Adjunct-diensthoofd omgeving

www.vvsg.be/vacatures en/of

www.vvsg.be/kennisitem/vvsg/jouw-vacature-in-de-vvsg-media

INLEVERING VACATURES

Lokaal 9 (september) - 11 augustus

Lokaal 10 (oktober) - 8 september

Lokaal 11 (november) - 13 oktober

Uw vacatures in Lokaal en onze online media:

INFORMATIE

vacatures@vvsg.be

In haar maandelijkse column vertelt Nora Van Meeuwen over lokale thema's over de grens.

Ongedwongen naar de stembus

De lokale verkiezingen komen eraan. Tegen wie zeg ik het, nietwaar? Op Valentijnsdag las ik al dat de strijd in Oostende geopend was. Maar in Noorwegen zijn we een ruim jaar voor op jullie: de lokale verkiezingen hebben hier plaats op 11 september. Ik heb de afgelopen maanden dus wat gespeurd naar interessante nieuwtjes. Ik pik er drie uit.

Het eerste wat me opviel, was een bericht over Anne Killingmo van Tvedestrand. Zij was erg teleurgesteld. *Skuffet* in het Noors, het klinkt een beetje als 'geschoffeerd' en dat was ze ook wel, denk ik. Ze had een vergadering bijeengeroepen om een kieslijst van tien kandidaten voor haar partij op te stellen, maar ze had zich de moeite kunnen besparen, want er kwam niemand. 'Ik denk niet dat het echt een probleem van onze partij alleen is,' verklaarde ze in de lokale krant. 'De ruimte tot handelen in de gemeente is zo klein. Er is geen geld voor kwesties waar je hart naar uitgaat, alles zit vast in gebouwen en asfalt.'

Dat is een statement dat kan tellen. Ik heb me natuurlijk gedocumenteerd over de bevoegdheden van het lokale niveau, en daar zit echt wel wat meer in dan gebouwen en asfalt. Dat is in deze rubriek de afgelopen maanden ook al gebleken, me dunkt. Of ze vóór 31 mei om 12.00 uur, het uiterste moment om kieslijsten in te dienen, nog volk bij elkaar heeft weten te sprokkelen, ben ik voorlopig niet te weten gekomen.

Een ander ontmoedigend verhaal verscheen in mei op de nieuwssite van de openbare omroep NRK: Thilde Fosseide Thomasgård is bij de komende verkiezingen geen kandidaat meer. Ze was zeventien, toen ze in 2019 gemeenteraadslid in Molde werd. Ze was er met meer idealen dan kennis aan begonnen, vertelt ze. Haar verwachtingen waren hooggespannen, maar het viel tegen. Schouderklopjes kreeg ze wel, collega-raadsleden kwamen haar vertellen hoe goed het was dat een jonge vrouw als zij zich zo engageerde. Zij legde zich toe op thema's die kinderen en jongeren aanbelangen, maar ondervond keer op keer dat volwassenen daar absoluut niet in geïnteresseerd zijn. 'Goed gezegd, maar we stemmen toch niet voor je voorstel,' was de teneur. Maar opgelet, ze gooit er het bijltje niet helemaal bij neer: als ze afgestudeerd is en in Molde blijft wonen, zien ze haar terug om tegenwicht te bieden, de politieke cultuur te veranderen en een plaats voor jonge mensen op te eisen.

Zeventien jaar en al verkozen... Ze moet echt wel zowat het jongste raadslid ooit geweest zijn. Want zowel om te stemmen als om je kandidaat te stellen gelden volgende regels: je moet vóór het eind van het ver-

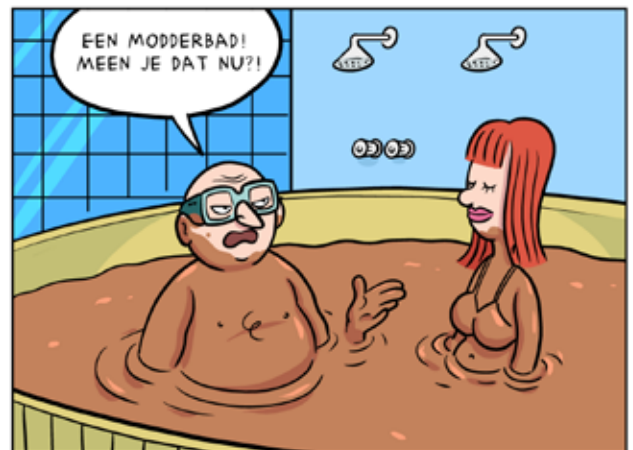
kiezingsjaar achttien geworden zijn en in het bevolkingsregister van de gemeente opgenomen zijn. Voor niet-Noren komt daar nog bij dat ze op de verkiezingsdag minstens drie jaar als inwoner geregistreerd moeten zijn – hoera, hoera, nu mag ik meedoen, de vorige keer was ik hier nog net niet lang genoeg. Voor Scandinavische niet-Noren volstaat het al dat ze uiterlijk op 30 juni officieel in het bevolkingsregister opgenomen zijn.

Stemplicht bestaat hier niet. Ruim tien jaar geleden is daar nog eens discussie over geweest, maar uiteindelijk was het besluit toch dat stemrecht is wat het woord zegt: een recht. Stemmen die *onder dwang* worden uitgebracht, doen misschien het aantal deelnemers aan de verkiezingen toenemen, maar niet de belangstelling voor hoe het land bestuurd wordt, zo lees ik in een opiniestuk uit 2011 in Aftenposten.

Je hoeft dus niet te gaan, maar ze maken het je wel erg makkelijk. Je kunt namelijk vroegtijdig stemmen (dit jaar van 3 juli tot 9 augustus), op voorhand stemmen (van 10 augustus tot 8 september) en op de verkiezingsdag zelf stemmen (11 september, en in veel gemeenten ook al 10 september). Ik heb de indruk dat nogal wat mensen voor optie twee kiezen: je kunt dan op het moment dat het je uitkomt, binnenlopen in een stemlokaal en je stemrecht uitoefenen. Doe je dat in een andere dan je eigen gemeente, dan kun je alleen op een partij stemmen, niet op een individuele kandidaat. Maar de meeste mensen vinden tijdens die ruime maand wel een moment om in eigen gemeente te gaan stemmen. Op verkiezingsdag zelf kun je alleen nog in je eigen gemeente stemmen. Optie één, vroegtijdig stemmen, mag alleen als je tijdens de normale stemperiode niet kunt deelnemen. Vanuit het buitenland stemmen of in het ziekenhuis of de zorginstelling kan ook nog allemaal.

Het derde bericht is even kort als de gemeente klein is: 25 kilometer voor de kust van Haugesund ligt de kleinste gemeente van Noorwegen: Utsira. De veerboot brengt je er in iets meer dan een uur naartoe. Er wonen 208 mensen en 450 schapen. Van de eerste categorie zijn er 158 met stemrecht. Wie tachtig stemmen haalt, wordt burgemeester. Er zijn twee kandidaten die het over het meeste eens zijn, dus verhitte discussies zijn er niet te verwachten. En zelfs als alle stemmen eens herteld moeten worden, hoeven ze daar vast niet laat op te blijven om de resultaten te kennen. —

NORA VAN MEEUWEN
columnist van Lokaal

Ze groeien als paddenstoelen uit de grond. Zijn er al laadpalen in uw gemeente?

TotalEnergies installeert en opereert publieke laadpalen.

Ontdek onze realisaties

TotalEnergies

